

Begroting 2021

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE.....	4
BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG	8
Begroting in één oogopslag	9
INLEIDING	11
Voorwoord.....	12
Voorwoord	12
Samenvatting	13
Algemeen	13
Programma 1 – Burger en bestuur	13
Programma 2 – Openbare ruimte.....	13
Programma 3 – Ruimte, wonen en economie	14
Programma 4 – Sociaal domein	15
Algemene dekkingsmiddelen	16
Paragrafen.....	16
Paragraaf A - Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	16
Paragraaf B - Lokale heffingen.....	17
Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen.....	18
Paragraaf D – Financiering	19
Paragraaf E - Bedrijfsvoering.....	19
Paragraaf F – Verbonden partijen.....	20
Paragraaf G - Grondbeleid	21
Financiële begroting.....	21
Beleidswensen	22
PROGRAMMA'S	23
Inleiding programma's	24
Inleiding programma's	24
1. Burger en bestuur.....	25
Inleiding	25
1.1 Dienstverlening.....	25
1.2 Burger en politiek.....	26
1.3 Dorpsgericht werken.....	27
1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	28
1.5 Bestuursondersteuning	28
Wat gaat het kosten?	29
2. Openbare ruimte	30
Inleiding	30
2.1 Integraal en burgergericht werken.....	30
2.2 Wegen en verkeer	32
2.3 Groen en speelvoorzieningen	37
2.4 Water	40

Wat gaat het kosten?	43
3. Ruimte, wonen en economie	44
Inleiding	44
3.1 Versterken vrijetijdseconomie	44
3.2 Versterken economische structuur	48
3.3 Wonen	49
3.4 Duurzaamheid	50
3.5 Leefomgeving	53
Wat gaat het kosten?	54
4. Sociaal domein	56
Inleiding	56
4.1 Opgroeien en opvoeden	56
4.2 Zorg voor kwetsbare burgers	60
4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet	64
4.4 Sport en bewegen	67
4.5 Sociaal culturele accommodaties	70
Wat gaat het kosten?	71
Algemene dekkingsmiddelen	73
Inleiding	73
Lokale heffingen/ plaatselijke belastingen	75
Algemene uitkeringen	75
Dividend	77
Saldo financieringsfunctie	77
Overige algemene dekkingsmiddelen	77
Onvoorzien	77
Vennootschapsbelasting	78
Reserves	78
Overhead	79
Inleiding	79
Wat gaat het kosten?	79
Basisset beleidsindicatoren	81
Inleiding	81
Beleidsindicatoren en taakvelden	81
Leeswijzer	81
PARAGRAFEN	88
Inleiding paragrafen	89
Inleiding paragrafen	89
A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	90
Inleiding	90
Inventarisatie van de risico's	90
Toelichting bij risico's	92
Inventarisatie van de weerstandscapaciteit	94
Weerstandsvermogen	96
Financiële kengetallen	97
B. Lokale heffingen	100
Inleiding	100

Beleid en hoofdlijnen	100
Lokale lastendruk.....	105
Inkomsten	105
Kwijtschelding	107
C. Onderhoud kapitaalgoederen.....	108
Inleiding	108
Planning Openbare Werken 2021 en verder	110
a. Wegen	112
b. Riolering	114
c. Water	116
d. Groen	117
e. Gebouwen	119
D. Financiering	121
Inleiding	121
A. Risicobeheer	121
B. Financieringspositie	125
E. Bedrijfsvoering	129
Inleiding	129
A. Personeel en organisatie	129
B. Informatievoorziening en automatisering	130
C. Huisvesting en facilitaire zaken	132
D. Financiën en Planning & Control	133
E. Inkoop	134
F. Juridische Zaken	134
F. Verbonden partijen.....	135
Inleiding	135
Visie en doelstellingen	135
Wet gemeenschappelijke regelingen	135
Nota Verbonden Partijen	135
Richtlijnen begrotingen 2022 gemeenschappelijke regelingen	136
Lijst verbonden partijen	137
Informatie per verbonden partij	138
G. Grondbeleid	145
Inleiding	145
a. Visie gemeentelijk grondbeleid	145
b1. Ontwikkelingen / uitvoering gemeentelijk grondbeleid	145
b2. Ontwikkelingen / uitvoering faciliterend grondbeleid	146
c. Wonen	146
d. Werken/ bedrijventerreinen	146
e. Actieve gemeentelijke grondexploitaties	146
f. Financiële positie actieve grondexploitaties	147
g. Conclusie resultaat eigen grondexploitaties	148
h. Risico's eigen grondexploitaties	148
i. Reserves grondbedrijf in relatie tot risico's – weerstandscapaciteit grondbedrijf	149
Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf	149
Reserve Bovenwijkse Voorzieningen	149
Weerstandscapaciteit	149

FINANCIËLE BEGROTING.....151

Inleiding financiële begroting.....	152
Inleiding financiële begroting.....	152
A. Overzicht baten en lasten en toelichting.....	153
A. Overzicht baten en lasten en toelichting.....	153
A1. Meerjarenperspectief	157
A2. Financiële uitgangspunten	158
A3. Verschillen lasten en baten ten opzichte van de Kadernota 2021.....	164
A4. Overzicht incidentele baten en lasten 2021- 2024.....	165
A5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	175
B. Financiële positie	176
B. Financiële positie	176
B1. Investerings.....	176
B2. Stand en verloop van de reserves en voorzieningen	176
B3. Financiering.....	182
B4. Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.....	182
B5. Geprognosticeerde balans	184
B6. EMU-saldo	188

BIJLAGEN190

1. Overzicht actuele beleidsstukken	191
Programma 1. Burger en Bestuur.....	191
Programma 2. Openbare ruimte.....	191
Programma 3. Ruimte, Wonen en Economie	191
Programma 4. Sociaal domein	192
Algemene beleidsdocumenten.....	194
2. Baten en lasten per taakveld	195
2. baten en lasten per taakveld.....	195
3. Taakvelden per programma.....	198
3. Taakvelden per programma.....	198
4. Afkortingenlijst	203
4. Afkortingenlijst	203
5. Investeringsprognose 2021 - 2025	207
5. Investeringsprognose 2021 - 2025	207
6. Specifieke richtlijnen Verbonden Partijen.....	230
Inleiding	230
Aanvullende beleidsrichtlijnen Regio West-Brabant (RWB)	230
Aanvullende financiële richtlijn Regio West-Brabant (RWB)	230
Aanvullende beleidsrichtlijnen GGD	230
Aanvullende beleidsrichtlijnen Regionale Ambulancevoorziening (RAV)	231

Begroting in één oogopslag

Begroting in één oogopslag

BEGROTING 2021 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Dit gaan we doen!

Een realistische begroting 2021 met toch veel investeringen. Het rijke voorzieningenniveau van sport, cultuur en buurthuizen blijft behouden en functionele verbeteringen in buitenruimte, havens en onderhoud zijn mogelijk. Intern maken we de organisatie klaar voor de Omgevingswet, de energietransitie en goede dienstverlening. Ook voor het sociaal domein zijn de noodzakelijke middelen begroot om de samenleving in Coronatijd te ondersteunen. Samen met een doorzettende woningbouw in alle kernen blijft Drimmelen een aantrekkelijke gemeente.

Harry Bakker, wethouder Financiën

INKOMSTEN

lokale heffingen

- Onroerendezaakbelasting 4,6 miljoen
- Rioolheffing 2,8 miljoen
- Afvalstoffenheffing 2,8 miljoen
- Leges burgerzaken 0,3 miljoen
- Omgevingsvergunningen 0,8 miljoen
- Overige heffingen 0,3 miljoen

andere inkomsten

- Bijdragen uit reserves 2,7 miljoen
- Huren en pachten 0,8 miljoen
- Dividend 0,1 miljoen
- Overige inkomsten 4,1 miljoen

UITGAVEN

Inwoneraantal 1-1-2020: 27.368

Op basis van programma's

		per inwoner
Burger en Bestuur	€ 5,0 miljoen	€ 182
Openbare Ruimte	€ 7,9 miljoen	€ 289
Ruimte, Wonen en Economie	€ 9,8 miljoen	€ 357
Sociaal Domein	€ 26,1 miljoen	€ 955
Overhead	€ 7,3 miljoen	€ 267
Algemene dekkingsmiddelen	€ 1,9 miljoen	€ 71

Hoeveel betaal ik in 2021 aan:

Rioolheffing	€ 236,54
OZB	€ 282,40
Afvalstoffenheffing	€ 252,37
Lastendrukstijging 0,8%	

Nieuw beleid 2021

- Made**
 - Planvorming sociaal-cultureel dorpshart Made
 - Verduurzaming Amerwarmentet
 - Voorbereiden nieuwbouw basisschool (IKC) De Stuihofhoek
 - Realiseren nieuwe locatie uitdeelpunt voedselbank
 - Fietsveilig maken Crullaan
 - Reconstructie Drimmelse weg
 - Riool- en verkeerskundige maatregelen Burgemeester Van Campenhoutstraat-Boerenhoekstraat
- Drimmelen**
 - Aanleg Lange Afstandswandelpad Biesbosch Streekpad
 - Realisatie voetveer tussen Drimmelen en de Hofmansplaat
 - Aanpakken Wandelboulevard
- Lage Zwaluwe**
 - Herinrichting Amerover Buitenhaven
 - Rioolmaatregelen Griendwerkerstraat

- Wagenberg**
 - Uitvoeringsplan maatschappelijke accommodaties
 - Grondverwerving ecologische verbindingzone Mark - Zonzeel
 - Vaststellen bestemmingsplan Verlengde Elsakker
- Terheijden**
 - Herontwikkeling Kleine Schans
 - Ontwikkeling woningbouw E-veld
 - Renovatie accommodatie voetbalvereniging
 - Grondverwerving ecologische verbindingzone Mark - Zonzeel
 - Fietsveilig maken Zeggelaan
 - Opstellen visie op onderwijshuisvesting
- Hooge Zwaluwe**
 - Afronding planvorming bypass Zoutendijk
 - Grondverwerving ecologische verbindingzone Mark - Zonzeel

- Algemeen**
 - Viering 600 jaar Biesbosch
 - Verder uitbouwen Toeristische Informatiepunt
 - Toegankelijkheid Openbare Ruimte
 - Realisering van 100 nieuwbouwwoningen, verdeeld over de kernen
 - Opstellen dorpsplannen voor energie-neutrale dorpen
 - Invoeren Omgevingswet en opstellen Omgevingsvisie
 - Opstellen nota en uitvoeringsprogramma Economie
 - Opstellen nota en uitvoeringsprogramma Vrijtijdsseconomie
 - Start uitvoering programma Duurzaamheid
 - Opstellen programma Wonen
 - Start uitvoering programma Biodiversiteit
 - Start voorbereiding bouw windmolens A16
 - Ondersteuning Traals Energie Collectief en Opgewekt Drimmelen
 - Organiseren van een woon- en energiebeurs
 - Verder vergroten van de mogelijkheden om digitaal samen te werken
 - Beheersing kosten Jeugdzorg
 - Uitbreiding jeugdlintje
 - Inburgeren en re-integreren statushouders
 - Uitrollen Rookvrije Generatie
 - Uitvoeren Tozo-regeling en begeleiding omscholing ondernemers
 - Uitvoering geven aan lokaal sportakkoord
 - Proef met Brabant flex
 - Aanleg en realisatie breedband in buitengebied en kernen

Inleiding

Voorwoord

Voorwoord

Voor u ligt programmabegroting 2021 van de Gemeente Drimmelen, alweer de derde begroting binnen de lopende bestuursperiode. En opnieuw gebaseerd op het coalitieakkoord "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN!". De programmabegroting gaat uit van de kadernota 2021 die uw raad op 2 juli 2020 vaststelde.

Voor ieder programma geeft het college aan wat zij in het nieuwe begrotingsjaar wil bereiken, wat zij daarvoor gaat doen en wat die inspanningen naar verwachting gaan kosten. Daarnaast maken de paragrafen en bijlagen die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht stelt, deel uit van het begrotingsdocument.

De provincie baseert haar financieel toezicht op het zogeheten Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader. En – als afgeleide daarvan – haar begrotingscirculaire die zij op 17 april 2020 met de gemeenteraden heeft gedeeld. Uitgangspunt voor repressief toezicht is het structureel en reëel evenwicht van een gemeentelijke begroting. Structureel houdt in dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Reëel betekent dat de opgenomen ramingen volledig, realistisch en haalbaar moeten zijn.

Het zijn onzekere tijden voor gemeenten. Onzekerheid over de ontwikkeling en financiering van de uitgaven in het sociaal domein. Maar ook onzekerheid over het verloop van de coronacrisis en de omvang van de compensatie door de rijksoverheid van de nadelige financiële effecten. En onzekerheid over het ingangsmoment en effect van de herverdeling van het Gemeentefonds. In de begroting leest u hoe het college rekening heeft gehouden met deze onzekerheden.

Het structureel resultaat is nog niet sluitend. Het college legt de raad gelijktijdig met de begrotingsbehandeling een voorstel voor om tot een structureel sluitende begroting te komen. Waarbij er beperkte ruimte is voor het realiseren van enkele beleidswensen. Overige beleidswensen uit de Kadernota 2021 zijn voor de volledigheid vermeld met een beperkte toelichting. Hopelijk kunnen die in 2021 wel worden uitgewerkt in Voorjaarsnota of Najaarsnota. Zodoende ontstaat een realistisch een solide beeld van onze begroting met in 2021 een klein structureel tekort van € 33.000 en een gunstig meerjarenperspectief.

Samenvatting

Algemeen

In deze samenvatting leest u de belangrijkste beleidsvoornemens uit de 4 lokale programma's en hoe we die beleidsvoornemens financieel dekken. Vervolgens staan we stil bij opvallende ontwikkelingen in de paragrafen die het BBV verplicht stelt, van weerstandsvermogen tot en met grondbeleid. Daarna geven we u inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Tot slot nemen wij u mee in de nieuwe beleidswensen.

Programma 1 – Burger en bestuur

De hoofddoelstelling van het programma Burger en bestuur: Drimmelen is een veilige gemeente waarin inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.

Het programma heeft 5 thema's. Per thema willen we in 2021 het volgende bereiken:

- Dienstverlening: het vergroten van digitale dienstverleningsvormen.
- Burger en politiek: juist, volledig en tijdig communiceren met inwoners, ondernemers en organisaties. En het creëren van een omgevingsbewuste, wendbare organisatie en bestuur.
- Dorpsgericht werken: het stimuleren van inwoners om mee te denken, te doen en zelf activiteiten te initiëren. Maar ook recht doen aan de verantwoordelijkheid en deskundigheid van inwoners.
- Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing: een daadkrachtige aanpak van veiligheidsvraagstukken en onveiligheidsgevoelens. En een optimale gemeentelijke crisisorganisatie die voortkomt uit samenwerking binnen het district.
- Bestuursondersteuning: het juist, tijdig en volledig laten verlopen van ondersteunende processen, in het bijzonder de inbedding van het privacybeleid en privacyprotocollen.

Programma 2 – Openbare ruimte

De hoofddoelstelling van het programma Openbare ruimte: het op een effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven. Er is ruimte voor verschillende aanpakken, kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.

Het programma heeft 4 thema's. Per thema willen we in 2021 het volgende bereiken.

- Integraal en burgergericht werken:
 - inbreng van belanghebbenden bij planvorming voor de openbare ruimte vergroten
 - integraal ontwikkelen en onderhouden van de openbare ruimte
 - overdragen van onderhoud aan inwoners

- verhogen van de kwaliteit van dienstverlening door het beter behandelen van klachten en meldingen.
- Wegen en verkeer:
 - bevorderen van een duurzaam veilige infrastructuur
 - aansluiten bij het provinciale verkeersveiligheidsbeleid om te streven naar nul verkeersdoden
 - een goede bereikbaarheid en zo weinig mogelijk overlast voor gemotoriseerd verkeer
 - realiseren van een duurzaam areaal aan openbare verlichting
 - het heel, schoon en veilig houden van civieltechnische kunstwerken
 - openbaar vervoer zorgt voor een goede bereikbaarheid van de verschillende kernen
 - voldoende parkeerruimte voor fiets en/of auto op korte loopafstand van woningen, winkelgebieden, maatschappelijke voorzieningen en openbaar vervoer knooppunten
 - speciale aandacht voor de doelgroep Langzaam Verkeer.
- Groen en speelvoorzieningen:
 - beschermen van de bomen om op langere termijn een leefbare omgeving te behouden
 - bij (her)inrichting van het openbaar groen streven we naar bruikbaarheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en het verhogen van de biodiversiteit door groenblijvend en kleurrijk groen
 - de vitaliteit van de inwoners vergroten door bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijk te maken voor jong en oud
 - beschermen van de volksgezondheid door bestrijding van ongedierte
 - stimuleren van de voorzieningen voor honden in de openbare ruimte en daarmee de sociale cohesie verbeteren en overlast door honden beperken.
- Water:
 - de volksgezondheid verbeteren door afvalwater in te zamelen en naar een overnamepunt te brengen
 - samen met het waterschap en andere gemeenten zorgen voor robuuste dijken en keringen
 - inwoners bewust te maken van de afvalwaterketen door educatie en voorlichting
 - beperken van grondwateroverlast en -onderlast
 - beperken van de overlast van hemelwater
 - het watersysteem biedt voldoende veiligheid tegen hoogwater en is klimaatbestendig ingericht
 - de kosten van het waterbeheer minder te laten stijgen door samen te werken met waterschappen en gemeenten.

Programma 3 – Ruimte, wonen en economie

De hoofddoelstellingen van het programma Ruimte, wonen en economie zijn het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid, Drimmelen recreatief op de kaart te zetten, de gemeente te profileren als aantrekkelijke

woongemeente, het bouwen van voldoende woningen en het creëren van een energie neutrale gemeente in 2040.

Het programma heeft 6 thema's. Per thema willen we in 2021 het volgende bereiken:

- Versterken vrijetijdseconomie: Drimmelen recreatief op de kaart zetten en kansen benutten voor Nationaal Park De Biesbosch en het verbeteren van de toeristische infrastructuur en bereikbaarheid.
- Versterken economische structuur: het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid.
- Ruimte: het realiseren van een vitaal en duurzaam buitengebied.
- Wonen: het voldoende bouwen van woningen in alle kernen en alle prijsklassen.
- Duurzaamheid: het creëren van een energie neutrale gemeente in 2040.
- Leefgebied: Drimmelen profileren als een aantrekkelijke woongemeente.

Programma 4 – Sociaal domein

De hoofddoelstelling van het programma Sociaal Domein is: we hebben een inclusieve samenleving. Hierin kan iedereen meedoen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking. Iedereen neemt zelf verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen krijgen ondersteuning van de gemeente.

Het programma kent 5 thema's. Per thema willen we in 2021 het volgende bereiken:

- Opgroeien en opvoeden: het bevorderen van gelijke onderwijskansen, het op goede wijze faciliteren van het onderwijs in de gemeente en het helpen van ouders en kinderen in het zelfstandig oplossen van problemen.
- Zorg voor kwetsbare burgers: het helpen bij het terugdringen van schulden, het ondersteunen van inwoners om de zelfredzaamheid en kwaliteit van leven te verbeteren en het stimuleren van een gezonde levensstijl.
- Participatie door werk en maatschappelijke inzet: het bevorderen dat mensen die nog niet in staat zijn tot betaald werk vrijwilligerswerk gaan doen, het bevorderen dat mensen met en zonder arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan en daar waar mogelijk en nodig de instroom van mensen in de Participatie-wet beperken en misbruik en oneigenlijk gebruik van uitkeringen voorkomen en aanpakken.
- Sport en bewegen: meedoen aan sport en cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren, sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam en het stimuleren van sporten en bewegen.
- Sociaal-culturele accommodaties: de gemeenschapshuizen zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam, worden duurzaam en optimaal gebruikt en het meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van een gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dit betekent dat de gemeente deze middelen vrij kan besteden, in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen.

In 2021 kent Drimmelen de volgende algemene dekkingsmiddelen:

- Lokale heffingen zoals OZB, toeristenbelasting en precario. Zie paragraaf B/Lokale heffingen
- Algemene uitkeringen, met name de algemene uitkering uit het Gemeentefonds
- Dividend. In het geval van Drimmelen dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten
- Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat): het verschil tussen de rekenrente die aan programma's wordt toegerekend en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen
- Overige algemene dekkingsmiddelen

Drimmelen begroot voor 2021 een opbrengst van € 39,8 miljoen aan algemene dekkingsmiddelen (begroot 2020: € 38,6 miljoen). Waarvan € 35,1 miljoen aan algemene uitkeringen. Deze toename is te danken aan een groei van de uitkering uit het Gemeentefonds in 2021. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft vooralsnog de accressen - het meebewegen van de omvang van de algemene uitkering in het Gemeentefonds met de rijksuitgaven - bevroren. De verwachting is daarom nu dat het Gemeentefonds de komende jaren steeds een omvang van circa € 35,0 miljoen zal hebben.

Paragrafen

Paragraaf A - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Het college heeft 57 risico's geïdentificeerd die de realisatie van de gestelde doelen kunnen gaan bedreigen. De tien belangrijkste risico's op een rij:

1. Een hogere financiële bijdrage voor de dijkverzwaring van de Mark
2. Herstel van schade aan bodem en flora als gevolg van klimaatverandering
3. Activering van de garantstelling die ten gunste van stichting De Wijngaerd is afgegeven
4. Overschrijding van het krediet voor renovatie van de zwembaden in Terheijden en Made
5. Een ontoereikend budget voor uitvoering van de voorziening Hulp bij het Huishouden
6. Een lagere uitkering uit het Gemeentefonds door een wijziging van de financiële verhoudingen tussen overheden
7. Extra invoeringskosten voor de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang

8. Een ontoereikend budget voor jeugdzorg als gevolg van excessen in de zorgvraag
9. Een lagere provinciale subsidie voor de aanleg van de Ecologische Verbindingszone
10. Aanvulling van het doelvermogen bij een toekomstige overdracht van de stortplaats in Zevenbergen aan de provincie

Voor het met 90% zekerheid kunnen afdekken van alle risico's is een weerstandscapaciteit van € 3,3 miljoen nodig. Op grond van de voorliggende begroting is een veel hogere weerstandscapaciteit beschikbaar: € 13,8 miljoen. Het weerstandsratio bedraagt derhalve 4,2. Deze uitkomst laat zich als uitstekend kwalificeren (norm: 2 of hoger) maar is wat lager dan de jaarrekening 2019 (6,4) en begroting 2020 (5,8).

Financiële positie

De financiële gezondheid van een gemeente valt af te lezen aan een set van verplichte kengetallen. Voor 2021 wordt het volgende niveau van die kengetallen begroot:

Begroting 2021						
Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1a. Netto schuldquote	15%	49%	64%	53%	65%	51%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	13%	47%	63%	52%	63%	50%
2. Solvabiliteitsratio	65%	47%	43%	46%	42%	44%
3. Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	-6%	-8%	-2%	-1%	-1%	-1%
5. Belastingcapaciteit	101%	100%	99%	99%	99%	99%

1. De netto schuldquote - het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen - neemt in beperkte mate toe ten opzichte van de begroting 2020 en blijft ruimschoots onder het algemeen aanvaarde plafond van 130%.
2. De solvabiliteit - de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen - daalt maar voldoet aan de voor gemeenten geldende norm (35% of hoger).
3. Het kengetal grondexploitatie is met 0% laag. Dat is gunstig. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Het extreem lage percentage is te danken aan het passieve grondbeleid van de gemeente.
4. De negatieve structurele exploitatieruimte geeft aan dat de gemeente moeite heeft om haar structurele opgave met structurele baten af te dekken. Wel verbetert dit ratio zich ten opzichte van eerder jaren.
5. De begrote lokale lastendruk is lager dan het landelijk gemiddelde. In die context is er ruimte om de lokale belastingen in enige mate te verhogen.

De kengetallen in samenhang beschouwend kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van de gemeente onder druk blijft staan.

Paragraaf B - Lokale heffingen

Het portfolio van Drimmelen kent 11 vormen van lokale heffingen. Het beleid is er op gericht om de algemene en uitvoeringskosten per type heffing te dekken. Het beleid is vastgesteld in lokale verordeningen. De opbrengst van de toeristenbelasting besteden we aan het in stand houden en verbeteren van toeristische en recreatieve voorzieningen.

Drimmelen verwacht in 2021 € 11,6 miljoen (begroot 2020 € 11,8 miljoen) aan lokale heffingen te kunnen innen. Door een lagere rentetoerekening aan de tarieven voor de rioolheffing dalen die inkomsten met € 0,3 miljoen ten opzichte van de begroting 2020. Het college zal bij de begrotingsbehandeling in de raad voorstellen om de onroerend zaakbelasting in zekere mate te verhogen waarbij de gemiddelde lastendruk per huishouden bescheiden toeneemt (0,8%).

Drimmelen heeft van oudsher een relatief laag tarief van onroerend zaakbelasting. Vanwege de toenemende druk op de gemeentelijke financiën vanwege de achterblijvende (Rijks)opbrengsten zijn we nu genooddaakt tot een aanpassing. Door een gelijkmatige verhoging van bijna 6,5% wordt € 250.000 extra gegenereerd. Hierdoor wordt de lastendruk totaal met slechts 0,8% verhoogd in 2021 terwijl de inflatiecorrectie landelijk 1,6% voorschrijft.

Paragraaf C – Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen volgen we wet- en regelgeving:

- Landelijke wetgeving zoals de Wegenwet, de Wet milieubeheer en de Wet energiedistributie
- Regionale regelgeving zoals het reglement op de watergangen Noord-Brabant
- Lokale regelgeving zoals het beleidsplan Verkeer en Vervoer, het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en het beleidsplan Openbare Verlichting

Voor 2021 zijn de volgende integrale onderhoudsprojecten gepland:

	Riolering	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbief	Inloopavond	Bewonersavond	Voorbereiding 2021
Centrumroute Terheijden Molenstraat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe	x	x		x	x	x	x	x		
Stationstraat en omgeving Made										
Rioolvervang Julianastraat/ Prinses Margrietstraat Hooze Zwaluwe	x	x	x	x		x	x	x		
Oude Haven van Drimmelen										
Boerenhoekstraat/ Van Campenhoutstraat Made	x	x	x	x	x	x	x	x		
Nachtegaalstraat Made	x	x		x	x	x	x	x		
Prioritaire looproutes		x	x			x				
Winkelstrip Lage Zwaluwe		x	x	x		x	x			
Zeggelaan Terheijden		x	x	x	x	x	x	x		
DrimmelInseweg Made		x	x			x	x	x		
Crullaan Made		x	x	x	x	x	x			

De financiële gevolgen van het uitvoeren van integrale en niet-integrale onderhoudsprojecten geven we weer in de investeringsprognose. Die investeringsprognose treft u als bijlage 5 bij deze begroting aan.

Paragraaf D – Financiering

In de paragraaf Financiering heeft Drimmelen haar verwachtingen en het beleid voor haar financieringsrisico's vastgelegd. Het vormt daarmee een uitwerking van het treasury statuut waarin is opgenomen dat Drimmelen haar (zover van toepassing zijnde) rente-, krediet-, koers- en intern liquiditeitsrisico beheersbaar wil houden.

Drimmelen verwacht in 2021 geen renterisico's op haar kortlopende schulden (kasgeldleningen) noch op haar langlopende schulden (bancaire leningen). Een belangrijke ontwikkeling is wel dat in Europees verband toegewerkt wordt naar andere grondslagen dan de Euribor voor het bepalen van basisrentes. De Europese Centrale Bank werkt toe naar het in 2024 loslaten van de Euribor ten faveure van een andere referentierente, de €STR. Komend jaar zal duidelijk worden wat dit betekent voor het systeem van bancaire leningen in Nederland.

De gemeente staat borg ten gunste van geldgevers voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door een zorginstelling en woningbouwverenigingen zijn afgesloten. In dat laatste geval fungeert de gemeente samen met het Rijk en de andere gemeenten als achtervang indien het Waarborgfonds Sociale Woningbouw niet (geheel) aan haar verplichtingen kan voldoen. Bij het opmaken van deze begroting werd voorzien dat deze portefeuille aan borgstellingen mogelijk uitgebreid gaat worden met een borgstelling ten gunste van een sportvereniging. Daarnaast acht het college het mogelijk dat zij uw raad gaat vragen om in te stemmen met een borgstelling in het dossier sociaal-cultureel dorpshart Made.

Kijkend naar het investeringsprogramma en de begrote inkomsten en uitgaven heeft de gemeente in 2021 een financieringsbehoefte van € 11,4 miljoen. Omdat in de begroting al rekening is gehouden met een langlopende lening van € 5 miljoen resteert er een aanvullende behoefte aan langlopende financiering van € 6,4 miljoen. Liquiditeit die nodig is om de begroting 2021 te kunnen financieren.

De rentelasten op kortlopende en langlopende geldleningen is voor 2021 totaal begroot op € 118.471. Waarbij voor de korte financiering (kasgeldleningen) uit is gegaan van een negatieve rente. In dit bedrag is de rente op een eventueel aan te trekken langlopende lening van € 6,4 miljoen niet opgenomen.

De negatieve kasstroom waarbij de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten wordt eveneens weergegeven door het EMU-saldo. De referentiewaarde uit de septembercirculaire 2020 ad € - 2.176.000 wordt met de hierboven beschreven liquiditeitsbehoefte overschreden.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering onderscheiden we in een aantal deelgebieden. Hieronder zijn per deelgebied de belangrijkste doelstellingen voor het volgende jaar vermeld.

Personeel en organisatie:

- verdere beheersing van het ziekteverzuim
- opvolgen van de aanbevelingen uit de Risico-Inventarisatie en Evaluatie
- houden van een Periodiek Medisch Onderzoek
- opstellen van een Strategische Personeel Planning
- invoeren van een nieuw functieboek

Informatievoorziening en dienstverlening:

- uitwerken van het ambitieplan voor een toekomstbestendige dienstverlening
- verder ontwikkelen van het team Gegevensbeheer gericht op het verbeteren van de datakwaliteit

Huisvesting en facilitaire zaken:

- afronden van de verduurzaming van het gemeentehuis
- introduceren van een nieuw werkplekconcept
- digitalisering van de cliëntendossiers van de afdeling Maatschappelijke Aangelegenheden

Financiën, planning en control:

- experimenteren met de rechtmatigheidsverantwoording door het college bij de jaarstukken 2020
- waarborgen dat voldaan wordt aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid
- onderhouden van het bewustzijn van het op een veilige en beveiligde manier van werken met informatie

Inkoop:

- evalueren van het huidige inkoopbeleid
- verbeteren van het contractmanagement

Juridische zaken:

- geen specifieke beleidsmatige ontwikkelingen voorzien

Paragraaf F – Verbonden partijen

De gemeenteraad behandelde op 25 juni 2020 de ontwerpbegrotingen 2021 van de gemeenschappelijke regelingen. Die ontwerpbegrotingen vormen de inhoud van de paragraaf Verbonden Partijen. Per Verbonden Partij beschrijven we de vermogensontwikkelingen en de risico's die het bestuur van die partij voorziet. Waarbij voor de GGD en de Veiligheidsregio geldt dat corona-gerelateerde kosten rechtstreeks door het Rijk worden vergoed.

Uw raad heeft op dezelfde datum besloten om de gemeenschappelijke regeling van Parkschap Nationaal Park De Biesbosch per 1 januari 2021 op te heffen. Als uitvloeisel van de te ondertekenen overeenkomst voor een nieuwe

samenwerkingsvorm zullen er jaarlijks nog steeds kosten verbonden zijn aan de uitvoering van de gezamenlijke taken.

De ministerraad heeft op 10 januari 2020 met een wijziging van de Wet gemeenschappelijk regeling ingestemd om de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen te versterken. Dit zal vorm worden gegeven door

- het versterken van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen
- het mogelijk maken van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden
- het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling

Het is bij het opmaken van deze begroting nog onduidelijk wanneer de wetwijziging ingaat.

Paragraaf G - Grondbeleid

Drimmelen heeft als visie dat het grondbeleid een instrument is dat we inzetten om beleidsdoelen van ruimtelijke ordening, wonen, economie, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer te realiseren. Dit staat beschreven in de nota Grondbeleid 2016 – 2020.

De gemeente voert haar grondbeleid bij voorkeur faciliterend uit. We beperken ons tot onze publiekrechtelijke rol zoals het vaststellen van de kaders en de randvoorwaarden van de ontwikkelingen en de controle hierop. Door deze beleidskeuze heeft het gemeentelijke grondbeleid geen grote financiële impact.

Op 1 januari 2021 verwacht de gemeente nog over slechts twee actieve grondposities te beschikken: het Degaterrein in Lage Zwaluwe (boekwaarde € 82.200) en kavels aan de Antwerpsestraat en Geraniumstraat in Made (boekwaarde € 41.800). Verder verwacht de gemeente een voordelig resultaat op beide posities te kunnen behalen: € 105.000 respectievelijk € 230.000.

Resultaten van het actieve grondbeleid verrekenen we met de reserves voor grondzaken. Die reserves (een algemene reserve en een reserve voor bovenwijkse voorzieningen) zijn bedoeld als weerstand voor toekomstige risico's. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente in ieder geval een bedrag van € 1,5 miljoen aanhoudt voor strategische aankopen. Na aftrek van dit bedrag blijft eind 2021 naar verwachting een buffer van € 0,4 miljoen over.

Financiële begroting

De uitvoering van de programmabegroting kan in 2021 financieel niet volledig worden afgedekt. Wat ook geldt voor de jaren daaropvolgend:

Begroting 2021					in € 1.000	
	2021		2022		2023	2024
Exploitatieresultaat na Kadernota	12	V	501	V	257	-18 N
Effect begroting	-86	N	-570	N	-418	-265 N
Effect Najaarsnota 2020	-1	N	7	V	7	7 V
Exploitatieresultaat na begroting	-74	N	-62	N	-154	-276 N
Incidentele baten en lasten	-365	N	-132	N	-235	-223 N
Structureel resultaat	-439	N	-194	N	-388	-499 N

Het structurele begrotingssaldo, m.a.w. het exploitatiesaldo gezuiverd van incidentele baten en lasten, vertoont voor alle jaren een tekort. Het effect van de septembercirculaire 2020 is daarbij verwaarloosbaar klein en beperkte zich tot het Covid-19 steunpakket waarover uw raad bij brief begin oktober is ingelicht.

Voor behoud van het repressief toezicht door de provincie is het noodzakelijk dat de begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Dat evenwicht moet in ieder geval in het laatste jaar (2024) worden aangetoond.

In de begroting is geen rekening gehouden met maatregelen van het college om tot een structureel sluitende begroting te komen. Waarbij er ruimte is voor het realiseren van nieuwe beleidswensen. Het college legt een voorstel daartoe voor gelijktijdig met de raadsbehandeling van de begroting 2021.

Beleidswensen

Het college zal bij de raadsbehandeling van de begroting separaat een voorstel doen voor nieuwe beleidswensen en de financiële dekking daarvan.

Programma's

Inleiding programma's

Inleiding programma's

Het programmaplan bevat per programma:

- de speerpunten uit het nieuwe coalitieakkoord "Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !" ;
- de hoofddoelstelling van het programma;
- per thema
 - de sub-doelstellingen, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten (Wat willen we bereiken?);
 - de wijze waarop ernaar gestreefd zal worden die effecten te bereiken (Wat gaan we ervoor doen?);
- de raming van baten en lasten (Wat gaat het kosten?);
- prestatie-indicatoren.

Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. De programma's zijn een uitwerking van het coalitieprogramma. De programma's en de doelstellingen uit het coalitieprogramma gelden voor de gehele raadsperiode. Om de speerpunten van het beleid te realiseren, worden door de gemeente activiteiten uitgevoerd. Sommige activiteiten zijn doorlopend en komen voort uit de verplichte taken van een gemeente. Andere activiteiten hangen nauw samen met een bepaalde gewenste maatschappelijke uitkomst.

1. Burger en bestuur

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

Drimmelen is een veilige gemeente waarin de inwoners, bedrijven en organisaties/verenigingen samen leven, werken en genieten.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Drimmelen is een veilige gemeente waarin inwoners, bedrijven, organisaties en verenigingen samen leven, werken en genieten. De dienstverlening en service zijn belangrijk. De gemeente is open en benaderbaar. We communiceren met een tijdige, duidelijke boodschap en zijn zo transparant mogelijk. Het dorpsgericht werken is meer dan een subsidieregeling en dit succes zetten we voort met de nadruk op burger- en overheidsparticipatie en een gezamenlijke toekomstvisie.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Dienstverlening
2. Burger en politiek
3. Dorpsgericht werken
4. Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing
5. Bestuursondersteuning.

1.1 Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Vergroten digitale mogelijkheden

Persoonlijk contact blijft mogelijk. De inwoner kiest zelf welk kanaal hij gebruikt (telefoon, mail, brief of baliebezoek).

Wat gaan we daarvoor doen?

Mogelijkheden digitale kennisbank t.b.v. Servicebalie (telefonie) onderzoeken. Digitaal (samen-)werken.

Telefonie:

De Servicebalie, waarvan telefonie een onderdeel is, heeft een zeer verouderde, niet digitale kennisbank. Een digitale kennisbank kan helpen bij een vlotte en juiste dienstverlening door de telefonistes. Om te onderzoeken welk systeem past bij onze behoefte zal een adviesopdracht uitgezet worden. Daarin zal ook gekeken worden naar een klantcontactsysteem.

Digitaal (samen-)werken, of te wel zaakgericht werken:

In 2021 wordt hier verder inrichting en uitvoering aan gegeven. Dit onder andere door een combinatie van klantgericht en procesmatig werkprocessen te sturen,

het verder optimaliseren van de verschillende faciliteiten binnen Office 365, het verder op orde brengen van de informatievoorziening en het uitvoering geven aan het 'mobile devices'- beleid wat erop gericht is medewerkers steeds meer digitaal op te pakken en te verwerken.

Voor een nadere concrete uitwerking van alle in 2021 op te pakken projecten wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering (onder B Informatievoorziening en automatisering).

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Prestatie-indicator			
Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Digitalisering, aantal producten online totaal	27	28	32
Digitalisering, aantal producten online als pdf	44	40	45
Wachttijd in minuten in de hal	3	2	2
Afhandeltijd in minuten, aan de balie*	10	10	10

* Uitreiken van rijbewijzen en ID's is hierin niet meegenomen, dit gebeurt aan de Servicebalie, zonder afspraak.

1.2 Burger en politiek

Wat willen we bereiken?

Er wordt juist, tijdig en volledig gecommuniceerd

Wat gaan we daarvoor doen?

Opstellen nieuwe Visie Communicatie

Het opstellen van een visie was in 2020, na de Toekomstvisie al voorzien, maar het opstellen hiervan is slachtoffer geworden van Covid-19. Daarom nemen we het opstellen van een communicatie-visie opnieuw op in de begroting 2021.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Begeleiden en trainen van de organisatie in communicatieve vaardigheden en helder schrijven.

Het is al weer een tijd geleden dat de organisatie getraind is in "helder schrijven". Inmiddels zijn er veel nieuwe medewerkers en willen we dit weer een boost geven. Naast "helder schrijven" zal ook aandacht aan de communicatieve vaardigheden van de medewerkers besteed worden.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Het verder professionaliseren van meer beeldgebruik.

Communicatie ondersteunt met (strategisch) advies en uitvoering de organisatie bij diverse projecten, ontwikkelingen en actualiteiten. Zowel intern als extern. Daarbij worden passende werkwijzen ingezet en in 2021 is het verder professionaliseren van 'minder tekst en meer beeld' een van de uitgangspunten.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Organisatie en bestuur zijn omgevingsbewust en wendbaar

Wat gaan we daarvoor doen?

Inwoners en bestuur nader tot elkaar brengen

Net als in 2020 wil de raad via de website wij zijn Drimmelen inwoners betrekken en meningen van inwoners peilen bij belangrijke onderwerpen. Ook wil de raad meer naar buiten treden door bijvoorbeeld op locatie te vergaderen. In 2020 is dit als gevolg van Covid-19 onvoldoende van de grond gekomen.

Portefeuillehouder: Harry Bakker, Gert de Kok

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

In gang zetten organisatieontwikkeling op basis van de toekomstvisie.

Zie paragraaf Bedrijfsvoering en Raadsvoorstel.

Portefeuillehouder: Harry Bakker, Gert de Kok

1.3 Dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken?

Gemeente Drimmelen stimuleert inwoners om mee te denken, te doen en zelf dingen op te pakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Meet and Match

Meet and match brengt maatschappelijke initiatieven samen in de breedste zin van het woord.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Samen aan de slag

Deze subsidieregeling startte tijdens de vorige coalitieperiode en is in deze collegeperiode verlengd. In 2020 was het beroep deze regeling als gevolg van Covid-19 aanzienlijk lager dan voorgaande jaren. Gekeken wordt hoe hier in 2021, binnen de dan geldende maatregelen, toch een extra stimulans gegeven kan worden.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verantwoordelijkheid en deskundigheid van inwoner tot zijn recht laten komen

Dit doen we door gebruik te maken van kennis en inzet van inwoners en samen te zoeken naar structurele oplossingen en inzet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Introductieprogramma nieuwe medewerkers overheids-/burgerparticipatie en trainingen zittende medewerkers.

In samenhang met de training en begeleiding vanuit communicatie zullen zowel nieuwe als zittende medewerkers bij de hand genomen worden op het gebied van overheids- en burgerparticipatie (Dorpsgericht Werken).

Portefeuillehouder: Harry Bakker

1.4 Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing

Wat willen we bereiken?

Daadkrachtige aanpak van veiligheidsvraagstukken en onveiligheidsgevoelens

Veiligheidsvraagstukken pakken we daadkrachtig en integraal met ketenpartners aan. Zo ontstaat een omgeving waarin inwoners, bedrijven en bezoekers veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering prioriteiten integraal veiligheidsbeleid

Jeugd en Veiligheid, High Impact Crimes, Ondermijning en Zorg en Veiligheid. Dat zijn de vier prioriteiten van het integrale veiligheidsbeleid. Elk jaar stellen we een Uitvoeringsprogramma op waarin staat hoe we deze prioriteiten aandacht geven en uitvoeren.

Portefeuillehouder: Gert de Kok

Startdatum: 01-01-2019 Einddatum: 31-12-2020

De gemeentelijke crisisorganisatie, voortkomend uit districtelijke samenwerking, is op orde

Wat gaan we daarvoor doen?

OTO (opleiden, trainen, oefenen)

De gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie wordt opgeleid, getraind en beoefend. Hierbij staat het onderdeel oefenen centraal. Medewerkers gaan met een realistisch scenario praktisch aan de slag met de crisisbeheersing.

Portefeuillehouder: Gert de Kok

Startdatum: 01-01-2020 Einddatum: 31-12-2020

1.5 Bestuursondersteuning

Wat willen we bereiken?

Juist, tijdig en volledig laten verlopen van ondersteunende processen

Wat gaan we daarvoor doen?

Geluk

In 2021 gaan we verder uitvoering geven aan het thema geluk en zorgen we dat de geluksagenda uitgevoerd wordt.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Privacybeleid verder vormgeven en uitrollen. Organiseren training besluit en bezwaar voor collega's.

De Functionaris Gegevensbescherming zorgt voor het algemene privacybeleid en bijbehorende protocollen en regelingen op afdelingsniveau. Vanuit het secretariaat voor de bezwaarschriften zullen trainingen georganiseerd worden voor medewerkers die regelmatig met de behandeling van bezwaren te maken hebben.
 Portefeuillehouder: Gert de Kok

Wat gaat het kosten?

Tabel Prg.1-2

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Dienstverlening	449.157	456.433	424.640	414.963	413.998	548.744
Burger en politiek	620.028	638.996	649.622	649.622	649.622	649.622
Dorpsgericht werken	154.453	131.074	133.723	133.734	108.737	108.732
Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	1.726.521	1.869.674	1.962.391	1.953.300	1.953.318	1.953.285
Bestuursondersteuning	2.365.449	1.590.429	1.807.085	1.764.762	1.773.518	1.760.008
Totaal lasten	5.315.607	4.686.606	4.977.460	4.916.382	4.899.192	5.020.391
Dienstverlening	321.413	287.804	316.268	272.365	255.477	484.598
Burger en politiek	700	0	0	0	0	0
Dorpsgericht werken	446	0	7	0	0	0
Openbare orde en veiligheid, crisisbeheersing	5.808	3.500	558	500	500	500
Bestuursondersteuning	18.196	7.195	11.996	11.450	11.450	11.450
Totaal baten	346.563	298.499	328.829	284.315	267.427	496.548
Saldo mutaties reserves	-118.107	-18.983	-18.983	-18.983	-18.983	-18.983
Saldo van baten en lasten	4.850.938	4.369.124	4.629.648	4.613.083	4.612.781	4.504.860

2. Openbare ruimte

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

Het op een effectieve en efficiënte manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor biodiversiteit in de aanpak en kwaliteitsniveaus en maatwerkafspraken.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Het op een zo effectief en efficiënt mogelijke manier de openbare ruimte schoon, heel, veilig en aantrekkelijk maken en houden. Hierbij betrekken we burgers en bedrijven en er is ruimte voor diversiteit in aanpak, kwaliteitsniveau en maatwerkafspraken. We gaan de klanttevredenheid meten.

In het coalitieprogramma beschreven we:

- We doen het duurzaam;
- We doen het met het oog op klimaat;
- We doen het veilig: comfortabele en veilige fietsverbindingen;
- We doen het samen met onze inwoners;
- We doen het gezond;
- We doen het om het recreatieve karakter te versterken;
- Bij verkeer zetten we in op een combinatie van infrastructuur, gedrag en handhaving.

Het programma is uitgewerkt in 4 thema's. De hierboven benoemde programmadoelstelling is uitgewerkt in de volgende thema's en daarbij behorende sub-doelstellingen:

1. Integraal en burgergericht werken
2. Wegen en verkeer
3. Groen en speelvoorzieningen
4. Water.

2.1 Integraal en burgergericht werken

Wat willen we bereiken?

De inbreng bij planvorming Openbare Ruimte van belanghebbenden vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Bij herinrichtingsprojecten inwoners op tijd informeren en betrekken

De inwoners betrekken we op tijd bij het voorbereiden van grote werken in de openbare ruimte. Vaak voeren we een stakeholdersanalyse uit. We nodigen gericht uit voor informatieavonden.

Hieronder staan de Integrale projecten 2021.

	Rideling	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbrief	Bewonersavond	Voorbereiding 2021
Centrumroute Terheijden Molenstraat	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe	x	x		x	x	x	x		
Stationstraat en omgeving Made									
Rioolvervanging Julianastraat/ Prinses Margrietstraat Hooge Zwaluwe	x	x	x	x		x		x	
Oude Haven van Drimmelen									
Boerenhoekstraat/ Van Campenhoutstraat Made	x	x	x	x	x	x	x		x
Nachtegaalstraat Made	x	x		x	x	x	x		
Prioritaire looproutes		x	x		x		x		
Winkelstrip Lage Zwaluwe		x	x	x		x			
Zeggelaan Terheijden		x	x	x	x	x		x	
Drimmelseweg Made		x	x		x	x		x	
Crullaan Made		x	x	x	x	x			

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

De openbare ruimte ontwikkelen en onderhouden we integraal. Vanaf 2020 werken we volgens het principe integraal werken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integraal werken

We zetten door op het integraal werken. We stemmen onze beheergegevens af op basisregistraties. Hierdoor vereenvoudigen we de administratie van de beheergegevens.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018

Het overdragen van onderhoud aan inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Het effectbestek groen gebruiken we om onderhoud samen met inwoners uit te voeren of over te dragen

Bij het effectbestek groen dragen we niet het beheer van de openbare ruimte over. Het is de bedoeling dat de inwoners meer invloed hebben op de kwaliteit van hun leefomgeving. We staan ervoor open om in overleg met de aannemer het onderhoud over te dragen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verhogen van de kwaliteit van dienstverlening door het beter behandelen van klachten en meldingen

Wat gaan we daarvoor doen?

Monitoren voortgang meldingen

De koppeling van de meldingen met het klein onderhoud openbare ruimte krijgt in 2021 meer aandacht. Hierdoor gaan we efficiënter om met onze gegevens. Een nadeel kan zijn dat het langer duurt voordat we werkzaamheden uitvoeren. Natuurlijk houden we de openbare ruimte wel veilig.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Bewoners zijn tevreden over de afgeronde projecten	82%	70% of meer	70% of meer

2.2 Wegen en verkeer

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een duurzaam veilige infrastructuur

We werken aan een duurzaam veilige infrastructuur. De focus ligt op goede bereikbaarheid van onze kernen, een leefbare woonomgeving en veiligheid in het verkeer. We hebben veel aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers zoals voetgangers, fietsers en mindervaliden.

We spannen ons in om de negatieve klimaat- en gezondheidseffecten van mobiliteit sterk te verminderen. Dit is in lijn met de Visie Duurzame Mobiliteit van Regio West-Brabant. Gemeente Drimmelen zet in op het verminderen van mobiliteit (minder verplaatsen), veranderen van de mobiliteit (schoner verplaatsen) en het verduurzamen van de mobiliteit (zuiniger verplaatsen).

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitbreiden laadpaalinfrastructuur

In het Klimaatakkoord zijn stevige afspraken gemaakt over zero emissie vervoer. Dit vraagt om een dekkend, uniform en toekomstbestendig laadnetwerk: de laadinfra mag namelijk geen bottleneck vormen voor de snelle groei van elektrisch vervoer (Nationale Agenda Laadinfrastructuur). Alleen vraagvolgend handelen is daarom niet meer genoeg. Om die reden hebben wij meegedaan aan de provinciale aanbesteding laadinfrastructuur.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Opstellen integrale visie laadinfrastructuur incl. actualiseren beleidsregels

Op dit moment richten onze beleidsregels zich alleen op elektrische personenauto's. Maar de afspraken in het Klimaatakkoord gaan ook over doelgroepenvervoer, stadslogistiek (vrachtwagens en bestelbussen) en busvervoer. Om die reden is het nodig onze beleidsregels te actualiseren en een visie weg te leggen op o.a. laadpleinen, snelladers en private laadinfrastructuur.

Actualiseren wegenlegger

Op basis van de Wegenwet is elke gemeente in Nederland verplicht een wegenlegger te hebben. Onze legger dateert uit 2001 en is daarmee behoorlijk verouderd. Hierdoor ontstaan steeds vaker onduidelijkheden over de openbaarheid van wegen. Ook klopt de informatie over onderhoudsplichtige niet altijd meer (inmiddels zijn diverse wegen overgedragen van provincie aan gemeente).

De gemeente Drimmelen sluit aan bij het provinciale verkeersveiligheidsbeleid om te streven naar nul verkeersdoden

Het verkeersveiligheidsbeleid heeft drie pijlers: educatie, infrastructuur en handhaving

Wat gaan we daarvoor doen?

Nota verkeersmaatregelen

Ieder jaar maken we een nota Verkeersmaatregelen. Deze volgt uit de analyse van verkeerstellingen en ongevals cijfers. Hiermee geven we uitvoering aan het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid door een risico gestuurde aanpak. Ook in 2021 maken we dit plan en voeren we het uit.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Organiseren structureel handhavingsoverleg

Eens per kwartaal is een handhavingsoverleg. Deelnemers zijn de politie, AOV-er, verkeersmedewerkers en een BOA. Bij dit overleg bespreken we handhavingsacties, ongevalslocaties en aanstaande werkzaamheden. Ook Rent a Cop staat structureel op de agenda.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Organiseren verkeerseducatie en voorlichting

In 2020 voeren we verschillende campagnes en trainingen uit waaronder E-biketraining, de Brabants Verkeersveiligheid Label en fietsverlichtingsacties. Extra dit jaar is de scootmobieltraining. We sluiten aan bij landelijke verkeerscampagnes, zoals 'De scholen zijn weer begonnen'.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Een goede bereikbaarheid en zo weinig mogelijk overlast voor gemotoriseerd verkeer

Infrastructuur richten we in volgens de principes van Duurzaam Veilig. Hiermee stemmen we vorm, functie en gebruik van onze wegen zo goed mogelijk op elkaar af.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak verkeersoverlast door handhaving en communicatie

Met de politie spraken we af om ieder kwartaal Rent a Cop in te zetten. Die inzet geldt niet alleen voor verkeer maar gebruikt de politie ook om bredere knelpunten aan te pakken, zoals drugsoverlast. De aanpak combineren we met de inzet van communicatie (waaronder de tekst-kar) en onze BOA's. Onderdeel van deze aanpak zijn controles op vrachtverkeer en sluipverkeer. Regelmatig terugkerende controlelocaties zijn de Gaete in Lage Zwaluwe (overtredingen vrachtwagenverbod) en de Lageweg in Terheijden (overtredingen geslotenverklaring gemotoriseerd verkeer).

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Alternatief voor landbouwverkeer door Wagenberg en Terheijden zoeken

De grootte van het probleem is in kaart gebracht, evenals mogelijke oplossingen. De onderhandelingen met de provincie over landbouwverkeer op de N285, dan wel op parallelwegen, zetten we voort. We zullen niet schromen om bij de provincie een verkeersbesluit aan te vragen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Voorbereiden alternatief tracé Zoutendijk

We ronden de bestemmingsplanprocedure af. Ook kopen we de grond aan. Na het vaststellen van het bestemmingsplan gaan we verder met de civieltechnische voorbereidingen. We streven naar de aanleg van de weg in 2022.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Parkeren

We willen dat er vanaf 2022 niet meer geparkeerd wordt op het Dorpsplein in Terheijden. We leggen hiervoor in 2021 ter compensatie parkeervakken aan, aan de Hofjesweg. Na realisatie kan het Dorpsplein parkeervrij worden gemaakt.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 06-10-2020

Het bereiken van een duurzaam areaal openbare verlichting, zodat we een veilige omgeving bieden aan de inwoners tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Actualiseren beleidsplan openbare verlichting

We combineren de Beleidsplannen voor Wegen met Openbare verlichting. De uitvoering van het beleidsplan Openbare Verlichting start in 2021.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Het heel, schoon en veilig houden van civieltechnische kunstwerken

Wat gaan we daarvoor doen?

Regulier onderhoud civieltechnische kunstwerken

We onderhouden de civiele kunstwerken. De werkzaamheden plannen we op basis van de inspecties en nadere controles. Inspecties voeren we eens in de twee jaar uit.

Het openbaar vervoer zorgt voor een goede bereikbaarheid van de verschillende kernen

Het openbaar vervoer en de deeltaxi zorgen voor een optimale bereikbaarheid van onze kernen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Continueren en uitbreiden mobiliteitsconsulenten

In 2020 maakten we een vervoersoverzicht van alle mogelijkheden in onze gemeente. Dit vergemakkelijkt het werk van de mobiliteitsconsulent. Hierdoor hopen we dat meer vrijwilligers zich aanmelden. Daarnaast kunnen de medewerkers van bijvoorbeeld het sociaal loket bijna opereren als mobiliteitsconsulent en gericht advies geven.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Het verbeteren van de mentale toegankelijkheid van het openbaar vervoer

We organiseren jaarlijks de OV opstapdagen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoeren resultaten vervoersbehoefte-onderzoek

In 2021 geven we vervolg aan de uitvoering van de resultaten van het behoefteonderzoek. Zo zetten we de samenwerking met o.a. gemeente Moerdijk voort voor een kwaliteitsimpuls van station Lage Zwaluwe door de omvorming tot een HUB. We introduceren de Hub-taxi: een proef met een vorm van vraagafhankelijk vervoer van halte naar hub op alle dagen van de week. Dit is een samenwerking tussen Provincie Noord-Brabant, Regio West-Brabant en de gemeenten Moerdijk, Halderberge en Drimmelen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Voldoende parkeerruimte voor fiets en/of auto op korte loopafstand van woningen, winkelgebieden, (maatschappelijke) voorzieningen (zoals sportverenigingen) en openbaar vervoer knooppunten

De openbare parkeerplaatsen zijn goed vindbaar door goede bewegwijzering. Bij de winkelcentra, belangrijke maatschappelijke voorzieningen, horecavoorzieningen, toeristische attracties en recreatiegebieden bieden we

mogelijkheden voor het opladen van auto's en fietsen. De gemeente vervult hierin een faciliterende en stimulerende rol.

Bij parkeren sluiten we geen doelgroepen uit: er zijn voldoende toegankelijke parkeergelegenheden voor minder valide mensen. Hierbij gaan we minimaal uit van de richtlijnen uit het ASVV: één algemene gehandicaptenparkeerplaats op 50 reguliere parkeerplaatsen en één algemene gehandicaptenparkeerplaats binnen een loopafstand van maximaal 100 meter van belangrijke voorzieningen. We bieden maatwerk als daar behoefte aan is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan parkeeronderzoek

In 2020 is een nachtelijke parkeerdrukmeting in de hele gemeente uitgevoerd. Op basis hiervan weten we in welke woongebieden er nog een te hoge parkeerdruk bestaat. We selecteren de gebieden met de ernstige parkeerproblemen. In die gebieden zoeken we naar een gerichte oplossing, waaronder uitbreiding van parkeermogelijkheden.

We willen speciale aandacht voor de doelgroep Langzaam verkeer (fietsers en voetgangers, minder validen). Door de mogelijkheden te bevorderen willen we minder gemotoriseerd verkeer binnen en tussen de kernen bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Dorpsschouw samen met WWZ en andere stakeholders

De WWZ initieert de dorpsschouw. We voeren elk jaar een schouw uit. Vanuit het budget voor 'kleine reconstructies wegen' reserveren we voor de directe uitvoering van de geconstateerde knelpunten.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Fietsveilig maken Crullaan

In 2021 maken we de Crullaan fietsveilig. De fietsstroken leggen we verhoogd aan. Voor de werkzaamheden vragen we indien mogelijk subsidie aan.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Fietsveilig maken van de Zeggelaan (Terheijden)

In 2021 maken we de Zeggelaan fietsveilig. De fietsstroken leggen we verhoogd aan. Voor de werkzaamheden vragen we indien mogelijk subsidie aan. De kostenramingen laten zien dat het oorspronkelijke budget van €500.000 onvoldoende is. Daarnaast is de kwaliteit van het wegdek slechter dan verwacht. We beoordelen het bij te vragen budget. Op het moment van opstellen is het bedrag niet bekend.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Netwerk prioritaire looproute (rode loperoute)

In 2020 is gestart met de dorpsgewijze aanpak van de prioritaire looproutes. In 2021 komen de overige kernen aan bod.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoeren geven aan het fietsonderzoek

In 2020 is het onderzoek naar de hoofdfietsroutes in onze gemeente afgerond. Hieruit is een meerjarig actieplan Fiets gekomen. In 2021 starten we met de uitvoering, o.a. door de al geplande fietsroutes Crullaan, Zeggelaan en Drimmelseweg.

Transitie openbaar vervoer naar gedeelde mobiliteit

In 2023 gaat de nieuwe concessie Openbaar Vervoer in. De gedachte is nu het WMO-vervoer daarin te integreren, om zo één vervoerssysteem aan de reiziger te kunnen bieden. Om hiertoe te komen zal 2021 in het teken staan van het verder voorbereiden van de aanbesteding, o.a. met een Nota van Uitgangspunten. Als gemeente moeten we beslissen of we genoeg nemen met de door de provincie voorgestelde basis, of meer willen (de zogenaamde gemeentelijke plus). Aan deze plus zijn wel kosten verbonden.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Onderhoudsniveau wegen Kwaliteit C (ingedikt)	95%	90% of meer	90% of meer
Tevredenheid burgers over onderhoud Openbare Verlichting	8	7 of meer	7 of meer

2.3 Groen en speelvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Bescherming van de bomen om op langere termijn een leefbare omgeving te behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Werken met de bomenkaart gemeente Drimmelen

De bomenkaart stelt het college in 2021 vast. De bomenkaart vormt de basis voor het al dan niet verlenen van kapvergunningen. In 2021 doen we de eerste ervaringen op.

Bij (her)inrichting van het openbaar groen streven we naar bruikbaarheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en het verhogen van de biodiversiteit door groenblijvend en kleurrijk groen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleg van een bos

Stichting de Amerkant Op nam het initiatief om het bos te ontwerpen, aan te leggen en daarna te beheren. Dit bos komt op een perceel agrarische grond van

circa twee hectare aan de rand van de woonkern Made. In 2021 verricht de Amerkant werkzaamheden ten behoeve van het bos.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Bloemrijke bermen

In 2021 leggen we voor het laatste jaar bloemrijke bermen aan.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Boomplantdag en andere activiteiten

In 2021 planten we samen met de kinderen weer bomen. Ook willen we samen met onder andere Kiemkracht en Madese Natuurvrienden de biodiversiteit vergroten.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Ecologisch beheer van de bermen

Ecologisch beheer intensiveren we in 2018. In 2021 verfijnen we de aanpak van het ecologisch maaien. Samen met het waterschap voeren we waar mogelijk afwisselend maaien van bermen en watergangen in (delen wel en delen niet). We stimuleren het aanleggen van bijenlinten.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

In stand houden van de Groenblauwe dienst

In 2016 verlengden we de groen blauwe diensten. In 2021 gaan we op basis van een nieuwe regeling hiermee verder.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Keuze van geschikt plantmateriaal waaronder bomen

We besteden extra aandacht aan het verbeteren van het biotoop van insecten.

Hiervoor planten we insectenvriendelijke bomen en planten.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Plaatsen hanging baskets

In 2019 hingen we de eerste baskets op. Dit succes zetten we voort in 2021.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Onderzoeken uitvoeren en het ontwerpen van de Ecologische Verbindingszone (EVZ) Mark Zwaluwse Haven

De voorbereidingen startten we in 2019. De planning hangt sterk af van de grondverwerving. De projectleiding en coördinatie brachten we onder bij onze partner het waterschap Brabantse Delta. Na de grondverwerving maken we in

2021 het ontwerp. We voeren we onderzoeken uit en doorlopen we de (vergunning)procedures. De uitvoering start eind 2022.

Door bewegen in de openbare ruimte aantrekkelijk te maken voor jong en oud de vitaliteit van de bewoners te vergroten

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanbrengen beweegtoestellen

In 2019 plaatsten we een beweegbank in Lage Zwaluwe. We vroegen de inwoners in de andere kernen of zij ook zo'n beweegbank willen. We plaatsen in 2021 ook in de andere kernen soortgelijke beweegbanken of andere voorzieningen waar behoefte aan is.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Aanleggen beweegroute Terheijden

Sovak kreeg subsidie voor de aanleg van een beweegroute. Deze route komt gedeeltelijk in de openbare ruimte. Andere burgers hebben de kans gekregen hun ideeën in te brengen. De aanleg van de route ronden we begin 2021 af.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Het beschermen van de volksgezondheid door ongediertebestrijding

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestrijden van de bruine rat

De overlast door de bruine rat neemt toe. We houden ons aan het protocol dat we alleen de ratten bestrijden in de openbare ruimte. De inwoners bestrijden de ratten op eigen terrein.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018

Opstellen beleidsnotitie/ protocol bestrijden eikenprocessierups

Op basis de beleidsnotitie/protocol en de evaluatie van de bestrijding in 2020 bestrijden we de eikenprocessierups in 2021. Dit beleid valt onder de zorgplicht dat is verwoord in het Burgerlijk wetboek.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Het stimuleren van de voorzieningen voor honden in de openbare ruimte, daarmee de sociale cohesie verbeteren en overlast door honden beperken

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren en toezien op juist gebruik hondenvoorzieningen

We beperken de overlast en stimuleren de hondenvoorzieningen. Dit doen we door onderhoud aan de voorzieningen te handhaven en "overtreders" aan te spreken.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Maandelijkse schouw openbaar groen voldoet aan afgesproken kwaliteitsniveau	93%	90% of meer	90% of meer
Tevredenheid burgers over onderhoud openbaar groen (Waar staat je gemeente)	5,8	6,5	6,5

2.4 Water

Wat willen we bereiken?

Afvalwater: Om de volksgezondheid te beschermen zamelen we afvalwater in en transporteren dit naar en een overnamepunt van het waterschap tegen de laagst maatschappelijke kosten

Wat gaan we daarvoor doen?

We passen vrij vervalriolering toe

Uitgangspunt dat we hanteren is: we passen vrij vervalriolering toe. In sommige gevallen is een vrij verval niet mogelijk. Daar werken we dan met een drukriool of maken een apart rioleringsgebied.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 23-03-2022

Dijken en regionale keringen: In samenwerking met waterschap en andere aanliggende gemeenten voldoende veiligheid bieden aan de achterliggende gebieden

Het waterschap heeft de wettelijke verplichting de dijken en keringen op de juiste hoogte en sterkte te houden. Omdat het achterliggende gebied tot de gemeente behoort, is de bijdrage vanuit de gemeente essentieel.

Wat gaan we daarvoor doen?

In samenwerking met het waterschap de vastgestelde voorkeursalternatieven uitvoeren.

Op 19 december 2019 en 1 juli 2020 stelde het waterschap de voorkeursalternatieven voor de dijkverzwaringen vast. We blijven onze belangen inbrengen.

Educatie en voorlichting: Mensen bewust te maken van de afvalwaterketen

Wat gaan we daarvoor doen?

Actie Tegel eruit Plantje erin en Actie Regenton

In 2020 hadden we de actie Tegel eruit Plantje erin. Ook hielden we een Actie regenton. In 2021 houden we nogmaals zo'n (soortgelijke) acties. We willen samen met Kiemkracht het gebruik van Regentonnen stimuleren.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Deelname Week van ons water

Ook dit jaar nemen we deel aan de week van ons water.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Intensiveren publicaties over riolering en water

We publiceren eens per kwartaal onderwerpen over riolering en water. We gebruiken daarvoor de website en het Carillon.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Klassen uitnodigen voor uitleg over de afvalwaterketen

We nodigen verschillende klassen van de basisscholen uit. Ook de onderbouw van het voortgezet onderwijs krijgt een uitnodiging.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Watertappunt

We plaatsen minimaal één watertappunt.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Grondwater: Het beperken van grondwateroverlast en -onderlast

De gemeente is bij wet verplicht het grondwater van perceel eigenaren te ontvangen in het openbaar gebied. De gemeente kan wel regels stellen aan de manier waarop het water wordt aangeboden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Infiltreren van regenwater

Binnen klimaatadaptatie infiltreren we zoveel mogelijk hemelwater. Dit doen we door minder verharding, meer groen en infiltratieriolen aan te leggen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Het aanbrengen van overnamepunten grondwater voor inwoners bij wateroverlast.

Nemen inwoners maatregelen om grondwater af te voeren dan zorgt de gemeente dat het grondwater afgevoerd kan worden. Bij droogte streven we naar maatwerk.

Verminderen aantal aangesloten vierkante meters verharding

Bij de herinrichting van de openbare ruimte proberen we de verharding te verminderen. De verhardingen vervangen we door groen. De overgebleven verharding koppelen we af. De te nemen maatregelen zijn afhankelijk van de bodemgesteldheid (zand -> infiltratie, klei -> afvoeren naar oppervlaktewater).

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Hemelwater: Het beperken van wateroverlast

Klimaat verandert. Daarom rekenen we het rioolstelsel door met intensievere buien. Er is wateroverlast als inwoners en bedrijven schade krijgen aan hun eigendommen door neerslag. Water op straat is dus geen overlast, alleen lastig.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanleggen gescheiden stelsel met een capaciteit van minimaal bui 9 (bui komt gemiddeld eens per vijf jaar voor).

Deze capaciteitsvergroting beperkt de wateroverlast. Intensievere buien kunnen nog steeds overlast veroorzaken. We pasten de planning in 2020 aan. Bij investeringen gaan we verder in op de expliciete projecten.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Oppervlaktewater: Het watersysteem biedt voldoende veiligheid tegen hoogwater en is klimaatbestendig ingericht

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren van het baggerbeheerplan.

We baggeren B-watgangen binnen stedelijk gebied. Dit werk voeren we verdeeld over enkele jaren uit.

Samenwerking: Door samen te werken met drie gemeenten en twee waterschappen de kosten voor waterbeheer minder te laten stijgen

De doelstelling minder meerkosten is bereikt. Wel zetten we de samenwerking voort. De thema's die spelen richten zich steeds meer op de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortzetten van de regionale samenwerking klimaat

De oorspronkelijke samenwerkingsovereenkomst had een termijn van tien jaar. Deze termijn liep in 2020 af. Regio West-Brabant wil dat de samenwerking het thema klimaatadaptatie op zich neemt. In 2021 brengen we samen de kwetsbaarheden van de klimaatontwikkelingen in beeld en stellen een uitvoeringsprogramma op.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Wat gaat het kosten?

Tabel Prg.2-2

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wegen en Verkeer	5.133.654	4.375.065	3.566.218	3.766.273	3.775.236	3.771.610
Groen en speelvoorzieningen	2.191.936	2.364.692	2.323.777	2.563.376	2.275.059	2.295.554
Water	2.139.347	1.993.082	2.005.876	2.080.892	2.030.419	1.983.118
Totaal lasten	9.464.937	8.732.839	7.895.871	8.410.542	8.080.715	8.050.282
Wegen en Verkeer	462.214	105.720	104.296	98.231	98.231	98.231
Groen en speelvoorzieningen	146.922	116.421	121.476	117.569	117.569	117.569
Water	3.328.406	3.551.230	2.813.769	2.935.361	2.884.176	2.869.766
Totaal baten	3.937.541	3.773.371	3.039.541	3.151.161	3.099.976	3.085.566
Saldo mutaties reserves	0	0	-813.406	-774.663	-495.051	-495.051
Saldo van baten en lasten	5.527.397	4.959.469	4.042.924	4.484.718	4.485.688	4.469.666

3. Ruimte, wonen en economie

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

- Het bevorderen van economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding
- Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van het Nationaal Park De Biesbosch
- Drimmelen profileren als aantrekkelijke woongemeente
- Zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt. Waar mogelijk wordt levensloopbestendig gebouwd
- Drimmelen energie neutraal in 2040.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen in een proactieve houding. Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch. We zorgen voor de bouw van voldoende woningen in alle kernen en in alle prijsklassen. Hierbij is gasloos en energie neutraal bouwen het uitgangspunt en waar mogelijk levensloopbestendig.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende sub-doelstellingen:

1. Versterken vrijetijdseconomie
2. Versterken economische structuur
3. Wonen
4. Duurzaamheid
5. Leefomgeving.

3.1 Versterken vrijetijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Drimmelen recreatief op de kaart zetten

Drimmelen recreatief op de kaart zetten en de kansen benutten van Nationaal Park De Biesbosch. We hebben hiervoor in 2020 extra ambtelijke capaciteit beschikbaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

Marketing en communicatie

In 2020 is gestart met het uitvoeren van maatregelen die leiden tot meer zichtbaarheid en vindbaarheid van Drimmelen voor toeristen. In 2021 wordt daar verder mee gegaan door het verbeteren van de online zichtbaarheid door middel

van een nieuwe website, het verder uitbouwen van de Toeristische Informatie Punten (TIP's), het aanbrengen van plattegronden en het maken van fiets- en wandelroutes. Samen met bewoners, bedrijven en andere belangstellenden werken we aan een promotiefilm.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Nota Vrijtijdseconomie

In 2021 stellen we de nota Vrijtijdseconomie vast. Onderdeel van de nota is een realistisch uitvoeringsprogramma dat in 2021 van start zal gaan.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Realisatie voetveer en verkenning toeristische mogelijkheden Hofmansplaat

In 2020 wordt in overleg met Staatsbosbeheer een plan opgesteld voor de Hofmansplaat. In 2021 zal in samenwerking met Staatsbosbeheer gestart worden met de eerste fase van het plan. De eerste fase omvat in ieder geval een voetveer van Drimmelen naar de Hofmansplaat en het op orde brengen van de bijbehorende infrastructuur (voetpaden, het aanbrengen van informatiepanelen). De plannen passen binnen het zoneringsplan van de Biesbosch.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Samenwerking NLDelta

In 2020 is een nieuwe samenwerkingsvorm ontwikkeld voor NLDelta. In 2021 wordt de governance-structuur verder uitgewerkt. Een duidelijke positionering van de Biesbosch binnen NLDelta is voor de gemeente Drimmelen erg belangrijk.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Samenwerkingsvorm De Biesbosch

In 2020 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (SOK) vastgesteld voor de Biesbosch. In de SOK participeren Staatsbosbeheer en de drie Biesbosch-gemeenten. In de 2021 wordt de samenwerking verder inhoud gegeven. De nieuwe Biesboschvisie (+uitvoeringsplan) maakt onderdeel uit van de SOK. In 2021 zal een begin gemaakt worden met het uitvoeringsplan van de Biesboschvisie.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Biesboschjaar 2021

In 2021 is het 600 jaar geleden dat de Sint-Elisabeths vloed (19 november 2021) plaatsvond. Er zullen diverse activiteiten worden georganiseerd om dit te herdenken. Het programma wordt opgesteld en uitgevoerd door actieve bewoners, bedrijven en organisaties. Omdat de herdenking van de Sint-Elisabeths vloed een regionale aangelegenheid is vindt er regionaal afstemming plaats over het programma.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker
Startdatum: 20-03-2018 Einddatum: 15-03-2022

Intensieve samenwerking toeristisch veld

Covid-19 heeft de toeristische sector hard getroffen. Wij zullen blijven inzetten op nauw contact met getroffen ondernemers en door middel van een proactieve houding inspelen op (informatie)behoeften van het toeristisch en recreatief veld. Wij werken intensieve samen met onze partners op het gebied van Vrijetijdseconomie. In 2020 is de aanjager Vrijetijdseconomie gestart bij het Bedrijvensnetwerk Drimmelen (BND). De aanjager werkt op basis van een uitvoeringsplan. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de aanjager en de gemeente over de voortgang.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Verbeteren toeristische infrastructuur en bereikbaarheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen Biesbosch

Op basis van het recreatief zoneringsplan wordt in 2021, in overleg met Staatsbosbeheer en de twee andere Biesbosch-gemeenten, in beeld gebracht hoe het staat met de kwaliteit van en de behoefte aan aanlegplaatsen en afmeervoorzieningen.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Herinrichting Ameroever kop buitenhaven Lage Zwaluwe

Er wordt een plan ontwikkeld voor een groene en recreatieve inrichting van de kop van de buitenhaven Lage Zwaluwe. Samenwerking met betrokken ondernemers en de inwoners van Lage Zwaluwe is daarbij essentieel.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Herontwikkeling Kleine Schans / Zuidwaterlinie

In 2020 is begonnen met het opstellen van een plan voor de herontwikkeling van de Kleine Schans. In 2021 wordt dat voortgezet en wordt de eerste fase uitgevoerd. Om meer bekendheid te geven aan de Kleine Schans wordt samengewerkt binnen het project Zuiderwaterlinie.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Jachthaven Biesbosch

Met de ontwikkelaar, Jachthaven Biesbosch, loopt overleg over De Schakel en De Amerlandtong. Die gesprekken hebben tot doel het havenhart recreatief te versterken en recreatiewoningen te realiseren. Naar verwachting worden de plannen concreet in 2021 en vertalen we deze in een bestemmingsplan.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Lange-afstands wandelpad

Er wordt voortvarend gewerkt aan een lange-afstands wandelpad rondom de Biesbosch. In het Biesbosch-jaar 2021 is de wandeling gereed. Het lange-afstands wandelpad is van grote toegevoegde waarde voor het wandelnetwerk in Drimmelen. We verwachten dat het wandelpad veel bezoekers gaat trekken.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Ontwikkeling Degaterrein en omstreken

Voor het Degaterrein in Lage Zwaluwe is een bestemmingsplan vastgesteld voor watergebonden bedrijvigheid. Als het gebied is ingevuld met bedrijven wordt het 'rondje om de haven' afgerond.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Toeristische infrastructuur

In 2020 is een Toeristisch-recreatief Effect Onderzoek (TEO) uitgevoerd. De resultaten betrekken we bij de nota Vrijtijdseconomie. De inzet zal zijn om het aantal overnachtingsmogelijkheden verder te vergroten.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verbetering jachthaven Terheijden

In 2020 zijn er verbeteringen doorgevoerd in de haven van Terheijden. De plannen voor de dijkverzwaring zijn in voorbereiding. Na de dijkverzwaring zal de haven worden verkocht.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verbetering parkeren en openbare ruimte Oude Haven Drimmelen

In 2021 wordt een uitvoeringsplan opgesteld voor de maatregelen die rond de Oude Haven moeten worden uitgevoerd: de Havenkade, de Biesboschweg en de wandelpromenade.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verkenning nieuw Biesbosch bezoekerscentrum Drimmelen

In nauwe samenwerking met Staatsbosbeheer en andere betrokkenen verkennen we de mogelijkheden voor een vernieuwingsslag van het bezoekerscentrum in Drimmelen.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Zonering Biesbosch

In 2020 is de recreatieve zoneringskaart vastgesteld. In 2021 zullen we de eerste ervaringen op doen met de zonering. Op basis van de zoneringskaart zal in overleg met Staatsbosbeheer en de twee andere Biesbosch-gemeenten in beeld worden gebracht welke maatregelen nodig zijn om de zonering te laten functioneren.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator			
Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Inkomsten toeristen-belasting (x € 1.000)	112	115	115

3.2 Versterken economische structuur

Wat willen we bereiken?

Bevorderen vitaliteit en werkgelegenheid

Het bevorderen van de economische vitaliteit en werkgelegenheid in Drimmelen (met een proactieve houding).

Wat gaan we daarvoor doen?

Arbeidsmigranten

In 2020 is het beleid met betrekking tot arbeidsmigranten herzien. Op basis van het beleid worden er controles uitgevoerd op de naleving. Het nieuwe beleid maakt tijdelijke units in het buitengebied mogelijk, dit was eerder niet het geval. Deze moeten worden vergund, wat onder de normale werkzaamheden van vergunningverlening valt.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Impuls detailhandel

Met het BIZ (bedrijven investeringszone) centrum Made vindt regelmatig overleg plaats over de ontwikkelingen. De impuls detailhandel maakt onderdeel uit van de nota Economie. In werkgroepen wordt nagedacht over maatregelen.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Nota economie

De Nota Economie heeft vertraging opgelopen vanwege het coronavirus. Begin 2021 wordt de nota ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Doel van de nota is een samenhangende visie op de economische positie van de gemeente Drimmelen. Tevens geeft de Nota Economie inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte van onze gemeente. De Nota Economie wordt in samenhang met de Omgevingsvisie als programma ontwikkeld en zal worden voorzien van een uitvoeringsagenda.

Het COVID-19 virus heeft veel impact voor ondernemers in onze gemeente. We investeren in korte lijnen en direct contact met ondernemers om goed te kunnen reageren op ontwikkelingen in diverse economische sectoren.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Realisatie Breedband in buitengebied

Naar verwachting wordt het breedband-project in 2021 gerealiseerd.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Sociaal- cultureel dorpshart Made

In het najaar van 2020 wordt de raad gevraagd een besluit te nemen over de verdere ontwikkeling van het sociaal-culturele dorpshart Made. Op basis van dat besluit worden de plannen verder uitgewerkt. De raad wordt regelmatig geïnformeerd over de voortgang.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker, Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

3.3 Wonen

Wat willen we bereiken?

Voldoende woningen bouwen in alle kernen en alle prijsklassen

Wat gaan we daarvoor doen?

Realisatie van CPO en modulaire bouwen

Ook in 2021 stimuleren en faciliteren we CPO-projecten en nieuwe manieren van bouwen zoals Tiny Houses .

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Opstellen dorpsplannen (energie neutrale dorpen) en Transitievisie Warmte

In 2020 hebben we het plan van aanpak Energie neutrale Dorpen vastgesteld en zijn we gestart met de werkgroepen. Deze rapporteren in 2021 hun bevindingen aan de gemeente. Deze bevindingen zijn input voor de op te stellen Transitievisie Warmte (TVW), welke eind 2021 gereed moet zijn.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Realisatie van minimaal 100 nieuwbouwwoningen

We streven naar de nieuwbouw van ongeveer 1.000 huur- en koopwoningen in de periode 2020-2030. De nadruk ligt daarbij op de periode tot 2025. Dat is gemiddeld 100 woningen per jaar. Om deze aantallen te kunnen halen worden meerdere plannen in procedure gebracht. Qua planvorming is er een overcapaciteit omdat ongeveer een derde van de plannen niet doorgaat. In 2021 wordt weer een woon- en energiebeurs georganiseerd.

Plannen in procedure

Voor de grote plannen zoals het E-veld, de Zijlbergsestraat en de Leeuwerikstraat zijn de bestemmingsplannen in 2021 naar verwachting onherroepelijk. Het gaat om bijna 200 woningen. Ook zijn er nog plannen in voorbereiding die in het gunstigste geval eind 2021 onherroepelijk zijn. Het gaat om de Verlengde

Elsakker, Kloosterstraat, de Romboutstraat en de Zuideindsestraat. Samen goed voor circa 200 woningen en woon-zorgappartementen. Daarmee is er een flinke toevoeging van harde plancapaciteit in 2021.

Nieuwbouw

In 2021 verwachten we, onder andere op basis van verleende vergunningen, dat er 100 à 125 woningen worden opgeleverd. Deze worden gebouwd in verschillende (lopende) bouwprojecten in de verschillende dorpen. We informeren de raad over de voortgang door middel van raadsinformatiebrieven.

Programmering

In 2021 wordt op basis van de woonvisie en de dan vastgestelde omgevingsvisie een actualisatie van de woningbouwprogrammering opgesteld. Met de woningbouwprogrammering zal per dorpskern actief gestuurd worden op de verdeling van woningen en de realisatie van projecten.

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Aantal opgeleverde nieuwbouw woningen en appartementen	47	100	100

3.4 Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Drimmelen energieneutraal in 2040

In 2018 is het werkveld van de Energietransitie enorm sterk in beweging gekomen. Om actief aan de slag te gaan met de raadsmotie 'dorpen in 2040 energieneutraal' en initiatieven van bewoners en bedrijven te ondersteunen, is bij de Kadernota 2020 extra ambtelijke capaciteit beschikbaar gesteld voor 2020 en 2021.

Wat gaan we daarvoor doen?

Afvalscheiding

Op basis van het adviesrapport "scenario's toekomstige afvalinzameling Drimmelen" opgesteld door bureau De Bries, wordt ingezet op het optimaliseren van onze huidige inzamelsystematiek. Daarnaast wordt in 2021 en 2022 onderzocht of een regionale huisvuilinzameling voor onze gemeente tot de mogelijkheden behoort.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Pilot aardgasvrije wijk

De eerste aansluitingen op het warmtenet worden door het Traais Energie Collectief (TEC) gerealiseerd. We zetten de intensieve samenwerking met het TEC voort.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Regionaal Energieloket

Via het energieloket kunnen eigenaren van bestaande woningen informatie vinden over energiebesparingsmogelijkheden, een huisscan laten uitvoeren, een afspraak maken met een energieambassadeur en offertes aanvragen voor energiebesparingsmaatregelen. In 2021 zetten we de samenwerking met het Regionaal Energieloket naar verwachting voort.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Regionale energiestrategie (RES)

De concept RES is in 2020 vastgesteld. De definitieve RES bieden we medio 2021 aan. In het proces staan zorgvuldigheid en participatie centraal.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verduurzaming Amerwarmtenet

In 2020 start waarschijnlijk een langdurige vergunningsprocedure voor het project geothermie (=aardwarmte) in het zoekgebied van de glastuinbouw Plukmade. De procedure rond de natuurvergunning heeft geleid tot vertraging van het proces rondom de biomassa installatie op Plukmade. Op basis van de besluitvorming bij de Provincie zal de ontwikkeling van de biomassa-installatie in 2021 worden voortgezet. Met de partners van de Samenwerkingsovereenkomst Verduurzaming Amerwarmtenet wordt eind 2020 een nieuwe overeenkomst opgesteld. Op basis van deze overeenkomst zetten we de samenwerking rond het Amerwarmtenet in 2021 voort.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verduurzaming bedrijven

De hoofdlijnen en ambities van duurzaam ondernemen uit de sessies van de omgevingsvisie worden uitgewerkt in concrete acties/projecten. Dit komt in de nota's Economie en Vrijtijdseconomie aan bod. Diverse ondernemers in de gemeente zijn al druk bezig met duurzaamheid. Acties in 2021 zullen vooral gericht zijn in het delen van kennis en ervaring omtrent duurzaamheid.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker, Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

In 2021 werken we de aanbevelingen uit de QuickScan verduurzaming gemeentelijke gebouwen verder uit. In 2020 is gestart met de verduurzaming van het gemeentehuis, hierna zal er gestart gaan worden met de voorbereiding van de andere panden.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Windenergie

De Raad van State heeft halverwege 2020 een tussenuitspraak gedaan en de Provincie opgedragen om binnen 6 maanden een aantal zaken te repareren. Bij een definitieve positieve uitspraak start in 2021 de voorbereiding van de bouw van de windmolens en werken we de lokale participatie verder uit.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Programma Duurzaamheid

In 2019 zijn we gestart met de actualisatie van het beleidsplan Duurzaamheid. We hebben hierbij de stand van zaken in beeld gebracht. Via de participatierondes Toekomstvisie/Omgevingsvisie in het najaar van 2019 en de participatierondes Omgevingsvisie in mei 2020 haalden we de ambities/doelstellingen voor duurzaamheid op. Dit werken we nu uit in concrete maatregelen. Bij dit alles houden we ook rekening met bestaand beleid. Ambities, doelstellingen en maatregelen krijgen een plaats in het Programma Duurzaamheid. Door een programma op te stellen in plaats van een beleidsplan sluiten we aan bij de instrumenten van de Omgevingswet. Het Programma Duurzaamheid bieden we in het laatste kwartaal van 2020 ter vaststelling aan. Vanaf 2021 volgt de regie op de uitvoering van het programma, het leggen van verbindingen en communicatie. Jaarlijks vindt monitoring van de voortgang plaats.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Transitievisie Warmte

In 2021 stellen we de Transitievisie Warmte (TVW) vast. In de visie wordt opgenomen welke dorpen / buurten wanneer aardgasvrij zullen worden. Voor de korte termijnplanning wordt ook opgenomen aan welke alternatieve bronnen gedacht wordt. Deze TVW kan een vervolg zijn op het Plan van Aanpak Energie neutrale Dorpen. In 2020 is een eerste start gemaakt met de TVW.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Energie neutrale dorpen

In 2020 zijn werkgroepen opgestart voor het realiseren van energie-neutrale dorpen. In 2021 werken de werkgroepen hun Plan van Aanpak verder uit. De werkgroepen worden ook in 2021 ondersteund met expertise op gebied van energietransitie en participatie door een onafhankelijk bureau (op kosten van de gemeenten / subsidie Gebiedsgerichte Aanpak).

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Drimmelense Energie Agenda (DEA)

Het Drimmelens Energie Akkoord is in 2020 afgerond en door diverse partijen ondertekend. Het college heeft de DEA ondersteund. In 2021 gaat het DEA verder in uitvoering.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

3.5 Leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Drimmelen profileren als een aantrekkelijke woongemeente met een vitaal buitengebied

Wat gaan we daarvoor doen?

Inventarisatie VAB-locaties

De Omgevingsvisie biedt de basis voor de herontwikkeling van VAB's. In 2021 zetten we actief in op gesprekken met (toekomstige) eigenaren van voormalige agrarische bedrijfslocaties. Doel van de gesprekken is te komen tot een passende nieuwe bestemming voor de VAB-locaties.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Omgevingswet

In 2020 is de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet in volle gang. Door de coronacrisis en uitstel van de Omgevingswet tot 1 januari 2022 loopt een deel van de invoering door in 2021. Hierdoor vindt vaststelling van de omgevingsvisie begin 2021 plaats. Omdat de invoering van de Omgevingswet complex is en er sprake was van een capaciteitsknelpunt, is besloten de Omgevingswet in te voeren volgens het principe 'basis op orde': voldoen aan de minimumeisen met een paar extra's. Dit betekent dat de invoering niet geheel volgens het onderscheidend ambitieniveau plaatsvindt.

Dit heeft tot gevolg dat er geen omgevingsverordening meer wordt opgesteld. Het doornemen van de bruidsschat, gemeentelijke verordeningen en bestemmingsplannen vindt plaats in 2020/2021 (voorbereiding omgevingsplan). Het transitieplan om te komen tot een nieuw omgevingsplan wordt in 2021 opgesteld en vastgesteld. De nieuwe werkprocessen zijn eind 2020 klaar. In het laatste kwartaal van 2020 start ook het oefenen met de nieuwe werkprocessen. Dit loopt door in 2021, waarbij waar nodig de werkprocessen aangepast worden. Het experiment vergunningtafel Omgevingswet gemeente Drimmelen loopt ook door in 2021. In 2021 wordt ook de organisatie ingericht op het werken met de Omgevingswet. Het opleidingsplan is in concept klaar. In 2020 vindt nog de aanbesteding plaats. De opleidingen vinden in 2021 plaats. Het nieuwe vergunningen- toezichts- en handhavingssysteem wordt op dit moment geïmplementeerd. Aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet vindt in het laatste kwartaal van 2020 plaats. Het testen van alle systemen, samen met het DSO en de nieuwe werkprocessen, vindt in 2021 plaats. Het ontwikkelen van vragenbomen en een vergunningcheck (toepasbare regels) loopt ook nog door in 2021 (inclusief oefenen). De communicatiecampagnes richting onze inwoners en bedrijven vinden in 2021 plaats. Wel komt er in 2020 nog informatie over de Omgevingswet en de invoering hiervan op onze website te staan. Na de zomer van 2020 en in 2021 worden er nog bijeenkomsten georganiseerd voor het gemeentebestuur, de organisatie en onze stakeholders. In 2021 organiseren we ook voorlichtingsbijeenkomsten voor onze ondernemers, brancheorganisaties en dergelijke.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Sanering asbestdaken

Doordat het wetsvoorstel voor verplichte sanering van asbestdaken is verworpen door de Eerste Kamer, zijn er onvoldoende kansen om succesvol sanering van asbestdaken te stimuleren. Daar wordt nu dan ook niet op ingezet. Er blijft aandacht voor de landelijke ontwikkelingen op dit onderwerp en de verdere koers van de Minister in dit dossier.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Toezicht en handhaving

In 2021 wordt het vernieuwde VTH beleid 2020-2024 doorvertaald naar integrale uitvoeringsprogramma's voor VTH.

Portefeuillehouder: Gert de Kok, Jan-Willem Stoop
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Reguliere procedure omgevingsvergunning: gemiddelde doorlooptijd vergunningverlening (in weken)	7,7	7,0	7,0

Wat gaat het kosten?

Tabel Prg.3-2

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Versterken vrijetijdseconomie	569.659	1.009.160	572.917	554.617	554.826	554.432
Versterken economische structuur	230.415	238.917	255.461	192.565	194.483	194.397
Ruimte	699.944	1.694.421	1.417.855	1.127.163	1.133.219	1.135.700
Wonen	2.233.085	6.191.251	3.015.281	620.105	601.025	601.025
Duurzaamheid	2.994.967	3.632.228	3.055.970	2.834.434	2.882.012	2.858.235
Leefomgeving	1.345.138	1.529.616	1.448.120	1.227.359	1.268.240	1.253.807
Totaal lasten	8.073.209	14.295.594	9.765.605	6.556.244	6.633.805	6.597.596
Versterken vrijetijdseconomie	311.962	306.601	293.368	293.053	293.053	293.053
Versterken economische structuur	69.656	349.910	45.776	45.722	45.722	30.072
Ruimte	17.751	5.000	5.050	5.050	5.050	5.050
Wonen	2.060.880	5.585.505	3.120.986	43.700	43.700	43.700
Duurzaamheid	3.029.248	3.610.506	3.270.691	3.276.466	3.327.436	3.315.840
Leefomgeving	1.025.743	836.482	798.830	568.715	568.715	428.715
Totaal baten	6.515.239	10.694.004	7.534.701	4.232.706	4.283.675	4.116.430
Saldo mutaties reserves	0	0	57.345	-69.719	-69.719	-49.094
Saldo van baten en lasten	1.557.970	3.601.590	2.288.249	2.253.820	2.280.411	2.432.072

4. Sociaal domein

Inleiding

Inleiding

De hoofddoelstelling van het programma is:

We hebben een inclusieve samenleving, waarbij iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking, in de gemeente Drimmelen mee kan doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, werk, sport en ontmoeting, zorg en welzijn. Iedereen neemt hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt de mensen in zijn omgeving. Mensen die het niet redden met hulp van mensen uit hun omgeving of algemene voorzieningen, krijgen ondersteuning van de gemeente.

In het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! staat:

Drimmelen is een gemeenschap waar mensen naar elkaar omkijken en waar we er samen voor zorgen dat iedereen mee kan doen aan alles wat een samenleving maakt. Om dat in de toekomst ook zo te houden, willen we stevig inzetten op preventie en innovatie binnen alle onderdelen. Sport en cultuur met sportieve en culturele evenementen zijn belangrijke dragers van een gezonde, gelukkige en vitale samenleving. We willen een relatie leggen met de ambities in het sociale domein. Onze buurthuizen dragen bij aan ontmoeten, meedoen en gezelligheid. Het stimuleren van sport, ontmoeten, cultuur en hiervoor ruimten faciliteren die zo optimaal mogelijk benut worden. De gemeente richt zich primair op breedtesport en faciliteert evenementen.

Het programma is uitgewerkt in vijf thema's. De programmadoelstellingen zijn uitgewerkt in de volgende thema's en bijbehorende subdoelstellingen:

1. Opgroeien en opvoeden
2. Zorg voor kwetsbare burgers
3. Participatie door werk en maatschappelijke inzet
4. Sport en bewegen
5. Sociaal culturele accommodaties.

4.1 Opgroeien en opvoeden

Wat willen we bereiken?

Bevorderen gelijke onderwijskansen

Het bevorderen van gelijke onderwijskansen voor alle jongeren, zodat zij minimaal een startkwalificatie (= een havo-, vwo- of mbo-diploma vanaf niveau 2) behalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitbreiden Integrale Kind Centra

In het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023 staan de uitgangspunten voor de vorming van de Integrale Kind Centra (IKC) in de gemeente Drimmelen. Bij een Integraal Kind Centrum staat de ontwikkeling van kinderen centraal. Onderwijs en kinderopvang werken samen aan een doorgaande leerlijn. Op basis van de uitgangspunten kunnen het onderwijs en de kinderopvang in 2021 verder met het vormgeven van de IKC's in Drimmelen. Tevens starten we met de voorbereiding van nieuwbouw IKC De Stuifhoek in Made.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verder terugdringen van schoolverzuim en -uitval in nauwe samenwerking met RBL (Regionaal Bureau Leerplicht)

We financieren het RBL voor de uitvoering van de leerplichttaken. Voor 2021 heeft het RBL hiervoor de volgende speerpunten vastgesteld:

- Sluitend regionaal vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie: RBL streeft ernaar dat in 2021 de dienstverlening voor arbeidstoeleiding voor minder zelfredzame jongeren in geheel West-Brabant is gerealiseerd en blijvend goed loopt.
- Aanpak oud-Voortijdig schoolverlaters: RBL gaat borgen, dat (potentiële) voortijdige schoolverlaters adequaat gekoppeld worden aan een onderwijs- of arbeidstraject.
- Overstap binnen het onderwijs verbeteren (aansluiting PO en VO, aansluiting VO en MBO): afhankelijk van de evaluatie in 2020 kan in 2021 een vervolg gegeven worden aan dit speerpunt. De 16 West-Brabantse gemeenten en de zes samenwerkingsverbanden passend onderwijs hebben zich via het 'thuiszitterspact' verbonden aan de ambitie dat in schooljaar 2019-2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Deze ambitie blijft staan in 2021.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Vergroten bereik voor- en vroegschoolse educatie

De gemeente ontvangt extra middelen van het Rijk voor voor- en vroegschoolse educatie (vve). We helpen kinderen met een taalachterstand in de kinderopvang en peuterwerk. Zo krijgen ze een betere start in het basisonderwijs. De gemeenteraad stelde begin 2020 een nieuw beleidsplan vast. Hierin verwerkten we de aanbevelingen van de Onderwijsinspectie en de veranderingen van het landelijke vve-beleid. Zo krijgen kinderen meer uren vve-begeleiding: 16 uur per week in plaats van de huidige 10 uur. Tevens geldt er een verplichte HBO-er voor de kinderopvangorganisaties die VVE aanbieden.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Onderwijs faciliteren

Het onderwijs in de gemeente in nauw overleg met het werkveld op een goede wijze faciliteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting binnen haar grenzen op het terrein van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging. In 2020 startten we met de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2020-2023, nadat de gemeenteraad het plan voorjaar 2020 had vastgesteld. Belangrijkste actiepunten zijn de zaken voortvloeiend uit de Visie Made (nieuwbouw voor De Stuifhoek en daarna Den Duin), de verdere uitvoering van de Integratie Kindcentra (IKC's) en het verkennen van de mogelijkheden tot samenwerking tussen Openbaar en Bijzonder onderwijs in Terheijden, waarvoor de (nog op te stellen) Visie Terheijden de basis is.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Verbreiding natuur- en cultuureducatie

Natuur- en cultuureducatie is belangrijk binnen het onderwijs en een bezoek aan de Biesbosch hoort daarbij. Dit staat opgenomen in het coalitieakkoord. De meeste basisscholen in Drimmelen nemen deel aan het zogenaamde Schoolbootproject, waarbij iedere groep 6 een bezoek brengt aan de Biesbosch en een educatief programma volgt. In 2021 geven we verder uitvoering aan dit project. Daarnaast promoten we als gemeente zogenaamde groene schoolpleinen, zoals bij basisschool De Windhoek in Terheijden al is gerealiseerd.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van problemen

Ouderen en kinderen helpen in het zelfstandig oplossen van uiteenlopende problemen waardoor de instroom van jongeren in de geïndiceerde jeugdzorg zoveel mogelijk wordt beperkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beheersing kosten jeugdzorg

De gemeente Drimmelen maakt onderdeel uit van de samenwerkingsregio jeugdzorg West-Brabant Oost (WBO). Binnen deze regio maken we samen beleid en regelen we de inkoop van de specialistische jeugdzorg volgens de in 2020 door de gemeenteraad vastgestelde kaders. De vraag naar jeugdzorg blijft groot en de budgetten beperkt. Daarom startten we medio 2020 met de Taskforce jeugd in samenwerking met gemeente Geertruidenberg. We zijn immers gezamenlijk verantwoordelijk voor de toegang van jeugdzorg, het Centrum Jeugd en Gezin (CJG). De opdracht aan de Taskforce is om lokale beheersmaatregelen in te zetten, in aanvulling op de regionale beheersmaatregelen. Het doel is om kwalitatief goede jeugdzorg te blijven bieden aan jeugdigen in onze gemeenten die dat nodig

hebben. Maar hierbij de groei van de kosten voor de niet vrij toegankelijke jeugdzorg te beperken. Naast de inzet van beheersmaatregelen wordt ook gewerkt aan een cultuuromslag.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Doorontwikkeling CJG

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Drimmelen-Geertruidenberg is per 2020 een Bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). Het CJG is hiermee als organisatie klaar voor de toekomst. Medewerkers zijn in dienst gekomen bij het CJG. Daarmee zijn gelijke omstandigheden gerealiseerd voor alle medewerkers. De organisatievorm is veranderd, maar de werkzaamheden van het CJG zijn gelijk gebleven. Er is sprake van continuïteit van hulp en ondersteuning met als uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur. De BVO is nieuw en dit brengt nieuwe uitdagingen en kansen met zich mee voor de toekomst. In 2020 heeft de manager van het CJG afscheid genomen vanwege gezondheidsredenen. In 2020 is er vervanging ingezet. Naar verwachting start de nieuwe manager per eind 2020. Het CJG is eind 2019 verhuisd naar een nieuwe huisvesting: het voormalige politiebureau in Geertruidenberg. Naar verwachting gaat de opgerichte Taskforce (financiële) effecten bereiken. We werken aan de zichtbaarheid en bekendheid van het CJG door verbetering van de website en het versterken van de samenwerking tussen het CJG, huisartsen, consultatiebureaus en onderwijs.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoering jeugd- en jongerenbeleid

We voeren de beleidsnota Jeugd- en jongerenbeleid 2018-2021 uit en geven in 2021 extra aandacht aan participatie door jongeren. Jeugdigen en jongeren in onze gemeente moeten zich kunnen ontplooiën en mee kunnen doen in de samenleving. Zo groeien ze op tot zelfstandige volwassenen die hun steentje bijdragen aan de maatschappij. We vinden het daarom belangrijk jongeren te betrekken bij ontwikkelingen in de gemeente. Het is aan het onderwijs om participatie structureel te borgen in het lesprogramma. Voor de basisscholen bieden wij het programma "Democracity" aan. Samen met het Dongemond College Made organiseren we in 2021 wederom de jongeren gemeenteraadsdag.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoering Veilig Thuis

Samen met 18 gemeenten in West-Brabant zorgen we sinds 2015 voor de organisatie van Veilig thuis West-Brabant. In 2021 geven we verder uitvoering aan de Gemeenschappelijke Regeling Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA). In deze GR is de samenwerking van de gemeenten in West-Brabant vastgelegd ten aanzien van: Veilig Thuis, Regionaal meldpunt Crisiszorg, Vrouwenopvang en programma Geweld Hoort Nergens Thuis. We willen de bereidheid tot melden bij vermoedens van geweld verhogen. door voorlichting, het werken met aandachtfunctionarissen en het uitvoeren van de meldcode.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Aantal vve-leerlingen*	32	30	30
Percentage doorverwijzingen door huisartsen	44	38	37 *1

* Voor- en vroegschoolse educatie

**1) Doel is om meer grip te krijgen en kosten te beheersen zonder kwaliteit te verliezen. Afname van dit percentage, betekent toename beoordelingen door CJG. In 2018 was percentage huisartsen 49,5%.*

4.2 Zorg voor kwetsbare burgers

Wat willen we bereiken?

Helpen bij het terugdringen van schulden

Helpen bij het terugdringen van schulden waarbij de eigenverantwoordelijkheid van mensen voorop staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Ondersteuning van mensen

Door ondersteuning kunnen mensen zich beter redden en hebben ze een betere kwaliteit van leven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak eenzaamheid

De gemeente Drimmelen ondertekende in 2019 het landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid. Dit is ook een van de speerpunten van de agenda van het Drimmelse project Geluk. Na evaluatie van de activiteiten om eenzaamheid tegen te gaan in 2020, besluit de werkgroep of en welke activiteiten in 2021 georganiseerd gaan worden.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Aanpak laaggeletterdheid

Taal is één van de belangrijkste voorwaarden om mee te kunnen doen. In het coalitieakkoord Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN ! is de aanpak van laaggeletterdheid als speerpunt opgenomen. Daarom tekenden we met alle lokale partners een intentieovereenkomst om samen laaggeletterdheid aan te pakken. De acties waar we in 2020 mee startten, zoals scholing medewerkers en partners bij het herkennen van laaggeletterdheid, afnemen van taaltoetsen om inwoners verder te helpen bij de Nederlandse taal en een gratis bibliotheekabonnements voor minima in Drimmelen, krijgen in 2021 een vervolg. Verder stelden we een regionaal plan laaggeletterdheid op met een aantal gemeenten in West-Brabant. Hierin zijn ook activiteiten opgenomen die aansluiten bij onze lokale agenda. U kunt hierbij denken aan het aanstellen van een regionale taalcoördinator die aanjager is en aanspreekpunt voor de gemeenten. En het maken van de verbinding tussen taal en werkgevers en werknemers.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Algemene voorzieningen realiseren

In 2021 neemt het college een besluit over het voortzetten van de Huiskamers in verzorgingstehuizen de Ganshoek in Lage Zwaluwe en Antonius Abt in Terheijden. De Huiskamers zijn algemene voorzieningen waar inwoners met en zonder Wmo-indicatie terecht kunnen voor activiteiten, een maaltijd en ontmoeting. Door de coronamaatregelen zijn deze echter enkele maanden gesloten geweest en hebben zich niet kunnen ontwikkelen.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Consequenties abonnementstarief

Het abonnementstarief heeft vooral in 2019 voor extra aanvragen voor Hulp bij het Huishouden en woonvoorzieningen gezorgd. Het aantal aanvragen stabiliseert zich in 2020. Maar de lage eigen bijdrage blijft ervoor zorgen dat inwoners minder snel zelf oplossingen voor hun beperkingen zoeken en er meer mensen een beroep doen op de Wmo, ook in 2021. Vanzelfsprekend blijven we de Wmo-aanvragen kritisch bekijken en blijven we zoeken naar alternatieven.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Vanaf 2021 wordt iedere gemeente verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. Mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en meedoen. Wij overleggen samen met de andere gemeenten in onze regio over de overdracht van deze taken van centrumgemeente Breda naar de regiogemeenten. Regionaal bekijken we of de regiogemeenten taken al eerder over moeten nemen van Breda. In 2020 maakten we een actieplan voor alle stappen die lokaal nodig zijn. De verwachting is dat in 2021 een eerste stap wordt gezet en dat een aantal cliënten overgaan van Breda naar de regiogemeenten. Dit leidt vanaf 2021 tot extra kosten. Daarnaast blijven

er onzekerheden en financiële risico's aanwezig voor de gemeente Drimmelen. In 2019/2020 nemen we deel aan een pilot "Wijk-GGD-er". Zo doen we al ervaring op om mensen met psychiatrische aandoeningen in de wijk op tijd de juiste ondersteuning te geven. Eind 2020 neemt de gemeente een besluit over structurele borging van deze expertise. De doordecentralisatie van Beschermd Wonen is complex, mede omdat het Rijk de herverdeling van middelen uitstelt tot 2022 en over een periode van tien jaar uitsmeert.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Het Rijk verandert de inburgering vanaf medio 2021 behoorlijk. De regie komt veel meer bij de gemeente te liggen. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor statushouders te combineren en voeren we de pilot ontzorgen al uit. Hierbij gaan we uit van de mogelijkheden van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk bekijken we in 2020 opnieuw en krijgen in 2021 hun vervolg. We zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders. We hebben nog steeds een achterstand in deze taakstelling, maar zijn verschoonbaar. We startten in 2020 in samenwerking met onze partners met het opstellen van een plan van aanpak om de achterstanden in 2021 zo veel als mogelijk verder in te lopen.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Ontwikkelingen Hulp bij het huishouden

Hulp bij het Huishouden (HbH) is een maatwerkvoorziening en valt onder het abonnementstarief Wmo. We zien groei in de aanvragen en kosten. Hoewel de coronacrisis de groei afvlakt, verwachten we dat de groei doorzet. Door de invoering van het abonnementstarief is de financiële drempel om hulp aan te vragen weggevallen. Daarom bekijken we aanvragen kritisch en zoeken ook naar alternatieven. Door vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van oudere inwoners zal de vraag echter toenemen. In 2021 gaat een nieuw contract HbH in. De AMvB Reële prijs Wmo leidt tot hogere tarieven. We zoeken, samen met de gemeenten Altena en Geertruidenberg, naar mogelijkheden om de kosten te beheersen, onder andere door innovatie.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021.

Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoering beleidsplan sociaal domein

De gemeenteraad stelde begin 2019 de beleidsnota Sociaal Domein vast voor de periode 2019-2023. Een van de onderdelen is het werken met procesregie om in complexe situaties tot één aanpak te komen: 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Begin juni 2020 is een procesregisseur gestart in de vorm van een pilot. Door corona was het lastig om in te werken en om zorgconferenties (overleg met alle partners om tot maatwerkoplossing te komen) te organiseren. Toch heeft een tussentijdse evaluatie verbeterpunten voor de Drimmelse werkwijze opgeleverd. De eindevaluatie van de pilot eind 2020 geeft aanbevelingen voor het structureel wegzetten van procesregie in Drimmelen vanaf 2021.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker, Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Stimuleren van een gezonde leefstijl

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid

Met ingang van 2019 hebben we een nieuwe beleidsnota lokaal gezondheidsbeleid. In 2021 geven we verder uitvoering aan de nota. Speerpunten zijn het tegengaan van roken, alcohol- en drugsgebruik onder jongeren. We stimuleren een gezonde leefstijl van zowel jong als oud. Eenzaamheid en kwetsbaarheid onder ouderen willen we voorkomen. We hebben extra aandacht voor ondersteuning bij het omgaan met dementie. Ook zetten we ons in om een volledig dekkend AED-netwerk te hebben. In 2021 voeren we het Project Rookvrije Generatie verder uit en worden diverse locaties in onze gemeente rookvrij. Daarnaast geven we uitvoering aan een nieuw preventieplan, alcohol en drugs. Verder continueren we de inzet van buurtsportcoaches.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Bekendheid onafhankelijke clientondersteuning	4	5	5 *1
Afname aantal inwoners in traject schuldhulpverlening	57	70	65 *2
Percentage overgewicht jongeren	niet beschikbaar	11	10 *3
Percentage roken jongeren	niet beschikbaar	3	2 *3
Percentage problematisch alcoholgebruik jongeren	niet beschikbaar	5	4 *3
Percentage jongeren dat te weinig sport en beweegt (semi-inactief/inactief)	niet beschikbaar	42	40 *3

*1) Bekendheid onafhankelijke cliëntondersteuning 2018 was 4,21. Vanwege corona is in 2020 het cliëntervaringsonderzoek 2019 niet uitgevoerd.

*2) Medio 2020 zitten ongeveer 60 inwoners in een traject schuldhulpverlening. We verwachten echter vanwege de effecten van corona voor 2021 een toename.

*3) Gegevens zijn afkomstig van de jaarlijkse screening van de GGD in de tweede klas van het voortgezet onderwijs. Deze jongeren zijn 13 of 14 jaar.

4.3 Participatie door werk en maatschappelijke inzet

Wat willen we bereiken?

Bevorderen dat mensen die nog niet in staat zijn tot betaald werk, vrijwilligerswerk gaan doen.

Dit doen we zodat iedereen actief een bijdrage levert aan de samenleving en meedoet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling

als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Bevorderen dat mensen met en zonder arbeidsbeperking bij reguliere werkgevers aan het werk gaan

We gaan dit doen, waar nodig met begeleiding en inzet van instrumenten, zodat ze bij reguliere werkgevers aan het werk gaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Huisvesting, inburgering en re-integratie statushouders

Het Rijk verandert de inburgering vanaf medio 2021 behoorlijk. De regie komt veel meer bij de gemeente te liggen. Het is belangrijk om statushouders vanaf de start te begeleiden bij taal en werk. Zodat ze snel mee kunnen doen in de Nederlandse samenleving. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de inkoop van inburgering en begeleiding van statushouders. Wij zijn al met de voorbereiding gestart. Zo voeren we samen met MidZuid en de Dongemondgemeenten een pilot uit om leren en werken voor statushouders te combineren en voeren we de pilot ontzorgen al uit. Hierbij gaan we uit van de mogelijkheden van statushouders. De afspraken met Vluchtelingenwerk bekijken we in 2020 opnieuw en krijgen in 2021 hun vervolg. We zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van statushouders. We hebben nog steeds een achterstand in deze taakstelling, maar zijn verschoonbaar. We startten in 2020 in samenwerking met onze partners met het opstellen van een plan van aanpak om de achterstanden in 2021 zo veel als mogelijk verder in te lopen.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling

als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Stimuleren extra arbeidsplaatsen voor mensen met een arbeidsbeperking

Om inwoners met een beperking te helpen bij het vinden van werk geven we loonkostensubsidie aan de werkgever. Het aantal inwoners dat gebruik maakt van deze regeling blijft stijgen. Het aantal banen voor inwoners met een beperking blijft ook in de gemeente Drimmelen stijgen. We stimuleren dit als gemeente samen met onder andere bedrijvennetwerk Drimmelen.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoeren beschut werken

De gemeente Drimmelen heeft een opdracht om elk jaar het aantal plekken voor beschut werk gefaseerd uit te breiden. Instroom in de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) is niet meer mogelijk. Beschut werk biedt een beschermende werkomgeving voor inwoners die extra begeleiding nodig hebben. MidZuid voert dit voor Drimmelen uit.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

De instroom van mensen in de participatiewet, daar waar mogelijk en nodig, beperken en misbruik en oneigenlijke gebruik van uitkeringen voorkomen en aanpakken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Fraude

Ook in 2021 houden we ons bezig met het voorkomen, opsporen en bestraffen van uitkeringsfraude. Fraude wordt sinds 2020 ook in hele het Sociaal domein bestreden door de door het college aangewezen toezichthouders. Daarnaast controleren we strikt bij een aanvraag voor een uitkering en worden aanvragers verplicht om deel te nemen aan diverse workshops. Zo worden ze geïnformeerd over wat ze van de gemeente kunnen verwachten en wat wij van hen verwachten.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Stimuleren en faciliteren dat mensen met een uitkering participeren door te werken of vrijwilligerswerk te doen

Het doel van de Participatiewet is mensen met een uitkering weer aan het werk te krijgen, ook mensen met een arbeidsbeperking. Veel mensen met een uitkering hebben een tussenstap nodig in de vorm van opleiding, werkervaring of vrijwilligerswerk om, in ieder geval gedeeltelijk, weer aan de slag te kunnen. We begeleiden hen naar betaald werk, werkervaringsplekken of vrijwilligerswerk. En als het nodig is, zetten we loonkostensubsidie in. Voor sommigen is betaald werk niet meer mogelijk en is vrijwilligerswerk het maximaal haalbare. Voor een

beperkte groep mensen met een uitkering is zelfs vrijwilligerswerk (nog) niet haalbaar.

De werkmakelaars van de gemeente zorgen voor de begeleiding, zoveel mogelijk naar werk. We werken ook samen met MidZuid. Zij gaan bij werkgevers in de regio actief op zoek naar passende vacatures voor de doelgroep. Iedereen die een uitkering ontvangt en hiertoe in staat is, levert een wederdienst door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Door de coronacrisis zullen naar verwachting meer mensen een beroep doen op de gemeente voor een uitkering, zowel de verlengde Tozo-regeling als de Participatiewet. Naast ondersteuning bij levensonderhoud zetten we in op re-integratie en omscholing voor deze doelgroep.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator			
Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Aantal plaatsen beschut werken	5	4	7
Aantal loonkostensubsidie	32	22	35
Aantal Wsw-ers	67	67	61

4.4 Sport en bewegen

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving. De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitmaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoeren beleidsnota sport

We stellen in 2020 een nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024 op. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het eventueel nog op te stellen preventie-akkoord maken daar integraal onderdeel van uit. De sportnota verankert de goede reeds bestaande initiatieven en geeft een stimulans aan sport en bewegen voor kinderen/jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Het bestaande aanjaagbudget zetten we in om brede sportstimulering te realiseren. Ook de zogenaamde natte gymles (les voor de basisschoolleerlingen in het zwembad) gaat door. Sjors Sportief biedt in 2021 kinderen opnieuw activiteiten aan om kennis te maken met sport en cultuur. Iedereen moet mee kunnen doen aan sport en cultuur. Voor sommige doelgroepen bieden we extra regelingen aan, zoals sport en cultuur voor statushouders en minima en zwemlessen voor kinderen van minima.

Het Rijk heeft aangegeven dat er uitvoeringsmiddelen beschikbaar komen voor de lokale preventieakkoorden. Daarnaast is het mogelijk om een lokaal preventieakkoord te ontwikkelen onder begeleiding van een formateur, ook hiervoor zijn middelen beschikbaar. Nu er een lokaal sportakkoord is, kunnen we in 2021 en 2022 aanspraak maken op een landelijk uitvoeringsbudget om het akkoord uit te voeren.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam

De sportaccommodaties zijn voor iedereen toegankelijk en zijn duurzaam, daarnaast worden ze multifunctioneel en optimaal gebruikt. De openbare ruimte nodigt uit tot sporten en bewegen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Duurzame renovatie buitensportaccommodaties

Een aantal buitensportverenigingen heeft verouderde accommodaties in eigendom. Zij hebben een beroep op de gemeente gedaan voor renovatie. We stelden daarom in 2019 een beleidsregel op om deze buitensportverenigingen te faciliteren bij het renoveren van hun kleedaccommodatie. Zowel VV Zwaluwe (renovatie) als Sportvereniging Voetbal Terheijden (SVT) (nieuwbouw) maakten gebruik van de regeling. VV Zwaluwe heeft haar renovatieplan in 2020 afgerond en SVT hoopt het nieuwbouwplan in 2020/2021 in uitvoering te nemen. Naast de aandacht voor duurzame renovatie is ook de verbetering van de toegankelijkheid van de accommodaties een belangrijk thema. De verenigingen kunnen, naast de gemeente, ook een beroep doen op de landelijke Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties.

Portefeuillehouder: Harry Bakker
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Renovatie zwembaden

In 2020 zijn de zwembaden De Randoet in Made en het Puzzelbad in Terheijden volledig en duurzaam gerenoveerd. In 2021 vindt de afwikkeling met diverse aannemers plaats, aangezien niet op alle fronten de gevraagde kwaliteit (tijdig) is geleverd. Bij het Puzzelbad wordt de nieuwe kleed- en horeca accommodatie in gebruik genomen en vindt aansluiting op het warmtenet plaats. We werken in 2021 een nadere invulling uit van de ligweide zoals opgenomen in het raadsbesluit van 2018. Hierbij willen we de kosten dekken met de opbrengsten uit het gebied (zoals bijvoorbeeld een al dan niet tijdelijk kleinschalig woonproject).

We sloten met Optisport BV een nieuw exploitatiecontract af voor 10 jaar. Hierbij levert Optisport in 2021 inspanningen om de samenwerking met de inwoners en verenigingen uit de dorpen en de commerciële partijen op de locaties van beide zwembaden verder uit te bouwen.

Portefeuillehouder: Jan-Willem Stoop
Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Stimuleren van sport en bewegen

Stimuleren van sport en bewegen als middel gericht op het bevorderen van een goede gezondheid van de inwoners, in het bijzonder voor de jongeren, de ouderen en mensen met een beperking.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren beleidsnota sport

We stellen in 2020 een nieuwe nota Sport- en beweegbeleid 2021-2024 op. Het medio 2020 vastgestelde lokale Sportakkoord en het eventueel nog op te stellen preventie-akkoord maken daar integraal onderdeel van uit. De sportnota verankert de goede reeds bestaande initiatieven en geeft een stimulans aan sport en bewegen voor kinderen/jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Het bestaande aanjaagbudget zetten we in om brede sportstimulering te realiseren. Ook de zogenaamde natte gymles (les voor de basisschoolleerlingen in het zwembad) gaat door. Sjors Sportief biedt in 2021 kinderen opnieuw activiteiten aan om kennis te maken met sport en cultuur. Iedereen moet mee kunnen doen aan sport en cultuur. Voor sommige doelgroepen bieden we extra regelingen aan, zoals sport en cultuur voor statushouders en minima en zwemlessen voor kinderen van minima.

Het Rijk heeft aangegeven dat er uitvoeringsmiddelen beschikbaar komen voor de lokale preventieakkoorden. Daarnaast is het mogelijk om een lokaal preventieakkoord te ontwikkelen onder begeleiding van een formateur, ook hiervoor zijn middelen beschikbaar. Nu er een lokaal sportakkoord is, kunnen we in 2021 en 2022 aanspraak maken op een landelijk uitvoeringsbudget om het akkoord uit te voeren.

Portefeuillehouder: Harry Bakker
 Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Prestatie-indicator

Prestatie-indicator	Werkelijk 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Percentage jeugdleden sportverenigingen	42	41	40 *1
Aantal deelnemers SjorsSportief en -creatief	398	350	425
Aantal kinderen dat na Sjors sportief en -creatief lid wordt van club/vereniging	80	60	90

*1) Per 1-1-2020: 1915 jeugdleden sport op 4770 jongeren < 18 jaar = 40%.

4.5 Sociaal culturele accommodaties

Wat willen we bereiken?

De gemeenschapshuizen zijn voor iedereen toegankelijk en duurzaam, daarnaast worden ze multifunctioneel en optimaal gebruikt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitvoeren accommodatiebeleid

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. We voeren in 2021 de actiepunten verder uit. Zo ronden we de nieuwe ingang voor gemeenschapshuis de Cour in Terheijden af. En werken we aan het opstellen en uitvoeren van de uitvoeringsplannen voor de gemeenschapshuizen in Wagenberg en Hooge Zwaluwe. Met het doel om deze accommodaties nog beter te laten gebruiken door inwoners en organisaties.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Meedoen aan sport, cultuur en ontmoeting stimuleren en faciliteren

Stimuleren en faciliteren dat iedereen in Drimmelen mee kan doen aan sport, cultuur en ontmoeting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwhal carnaval

In samenwerking met stichting Centrale Bouwhal Drimmelen en de carnavalsstichtingen startten we in 2020 met het gebruik van een bouwhal. De gemeenteraad stelde hiervoor eenmalige middelen beschikbaar. In 2021 continueren we de pilotlocatie. Ook kijken we naar de behoefte en wensen van de verschillende carnavalsverenigingen om zo tot een duurzame oplossing te komen.

Portefeuillehouder: Harry Bakker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Realiseren van een inclusieve samenleving

We werken aan een samenleving waarbij iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen, afkomst of beperking, mee kan doen. Dit noemen we een inclusieve samenleving.

De gemeente voerde de afgelopen jaren de subsidieregeling Kom binnen uit. De regeling was een succes en daarom verlengden we de regeling voor 2020 en 2021. Er zijn immers nog genoeg stappen te zetten om de toegankelijkheid van verenigingen en accommodaties te verhogen. In 2021 voeren we het plan van aanpak uit om als gemeente Drimmelen verder te werken aan een inclusieve samenleving. Speerpunten voor 2021 zijn onder andere het wegzetten van een goede externe en interne structuur, vergroten van bewustwording en toegankelijk maken van de website.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoeren accommodatiebeleid

De gemeenteraad stelde begin 2019 de Kadernota maatschappelijke accommodaties vast. We voeren in 2021 de actiepunten verder uit. Zo ronden we de nieuwe ingang voor gemeenschapshuis de Cour in Terheijden af. En werken we aan het opstellen en uitvoeren van de uitvoeringsplannen voor de gemeenschapshuizen in Wagenberg en Hooge Zwaluwe. Met het doel om deze accommodaties nog beter te laten gebruiken door inwoners en organisaties.

Portefeuillehouder: Lieke Schuitemaker

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Uitvoering beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening

De gemeenteraad stelde begin 2019 het beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening vast. Vanaf dat moment geven we uitvoering aan dit plan. Zo bieden we abonnementen aan voor minima voor sport en bibliotheek. Voor 2021 voeren we het plan verder uit. Zo verhuist het lokale uitdeelpunt van de voedselbank naar een andere locatie om de continuïteit te waarborgen. Verder voeren we het communicatieplan uit om zo nog meer inwoners te bereiken met onze voorzieningen.

Portefeuillehouder: Jürgen Vissers

Startdatum: 21-03-2018 Einddatum: 16-03-2022

Wat gaat het kosten?

Tabel Prg.4-2

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Opgroeien en opvoeden	9.010.375	8.897.729	8.550.005	8.522.211	8.485.211	8.613.190
Zorg voor kwetsbare burgers	7.672.070	7.920.405	8.084.461	7.965.888	8.094.858	8.113.388
Participatie door werk en maatschappelijke inzet	6.215.209	9.267.142	6.430.610	6.456.404	6.398.455	6.412.249
Kunst en cultuur	635.654	597.833	598.512	599.569	595.563	595.197
Sport en bewegen	1.871.902	1.939.971	1.574.602	1.634.857	1.545.444	1.521.151
Sociaal culturele accommodaties	735.516	954.543	863.976	847.677	847.703	847.654
Totaal lasten	26.140.726	29.577.624	26.102.164	26.026.606	25.967.234	26.102.828
Opgroeien en opvoeden	561.227	316.573	307.578	318.578	318.578	318.578
Zorg voor kwetsbare burgers	327.700	224.563	225.715	225.715	225.715	226.715
Participatie door werk en maatschappelijke inzet	3.186.941	5.817.276	3.292.834	3.292.834	3.292.834	3.292.834
Kunst en cultuur	4.533	0	641	0	0	0
Sport en bewegen	350.718	494.824	290.999	290.895	290.895	290.895
Sociaal culturele accommodaties	419.962	287.001	289.592	288.387	288.387	288.387
Totaal baten	4.851.082	7.140.236	4.407.360	4.416.409	4.416.409	4.417.409
Saldo mutaties reserves	0	0	-746.788	-633.994	-633.994	-630.036
Saldo van baten en lasten	21.289.644	22.437.388	20.948.016	20.976.202	20.916.831	21.055.383

Algemene dekkingsmiddelen

Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het gemeentefonds (algemene uitkeringen) en de OZB (lokale heffingen) zijn de grootste onderdelen. Volgens de regels van het BBV voegen we aan de begroting een Financiële begroting toe. Hier leest u onze baten en lasten met een toelichting. Meer informatie over de belastingen en heffingen vindt u in de paragraaf Lokale heffingen.

Tabel AlgDm-1

Programma	Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
Algemene dekkingsmiddelen	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Lokale heffingen	4.430.530	-463.489	3.967.041	4.541.404	-340.556	4.200.848	4.631.244	-340.006	4.291.238
Algemene uitkeringen	32.638.786	-	32.638.786	33.980.365	-537	33.979.829	35.075.501	-2.161	35.073.340
Dividend	103.814	-	103.814	46.261	-	46.261	46.261	-	46.261
Saldo financieringsfunctie	14.071	-149.235	-135.164	-	-135.296	-135.296	-	-126.576	-126.576
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	203.782	203.782	-	-361.428	-361.428	-	-166.279	-166.279
Onvoorzien	-	-	-	-	-5.000	-5.000	-	-5.000	-5.000
Vennootschapsbelasting	-	-2.857	-2.857	-	-2.500	-2.500	-	-2.500	-2.500
Totaal algemene dekkingsmiddelen	37.187.201	-411.799	36.775.402	38.568.030	-845.316	37.722.714	39.753.006	-642.523	39.110.483

Lokale heffingen/ plaatselijke belastingen

De gemeente kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

Tabel AlgDm-2

Gemeentelijke heffingen			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onroerendezaakbelasting	4.375.844	4.471.999	4.569.901
Precariobelasting	54.561	69.405	61.343
Totaal	4.430.405	4.541.404	4.631.244

Bij het berekenen van de onroerende zaak belasting nemen we mee:

- de werkelijke baten 2020
- de indexering
- de geraamde groei van het aantal woningen periode 2020 tot en met 2024.

De gemeente Drimmelen ontvangt ook toeristenbelasting. Deze inkomsten verantwoorden we in programma 3.

Tabel AlgDm-3

Overige belastingen			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Toeristenbelasting	112.345	117.500	117.125

Algemene uitkeringen

Naar aanleiding van de Miljoenennota heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken een septembercircularre 2020 uitgebracht met de onderstaande financiële gevolgen:

Tabel AlgDm-4

Uitkeringen gemeentefonds				
	2021	2022	2023	2024
Meicircularre 2020	34.906.734	35.246.933	34.960.791	34.857.828
Septembercircularre 2020	35.075.501	35.207.817	34.988.432	34.971.149
Verschil mei - septembercircularre	168.767	-39.116	27.641	113.321

Nieuw en gewijzigde te oormerken gelden:

Tabel AlgDm-5

Geoormerkte gelden				
	2021	2022	2023	2024
Gemeentefonds uitkeringen	168.767	-39.116	27.641	113.321
"Geoormerkte gelden":				
Loon/prijscompensatie	-116.000	-116.000	-116.000	-116.000
Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)	-32.051			
Gezond in de stad (DU)	-7.150	-7.150		
Netto effect voor begroting	13.566	-162.266	-88.359	-2.679

In de septembercirculaire 2020 zijn een aantal zaken te melden:

- Geen aanpassing van de accressen 2020 t/m 2024 ten opzichte van mei 2020. De jaren 2020 en 2021 zijn al bij de meicirculaire 2020 vastgeklikt en daardoor zijn ook voor de jaren daarna geen nieuwe accres-standen bekend.
- De financiële vertaling van twee compensatiepakketten corona (grotendeels 2020). Onderdeel daarvan is het incidenteel terugdraaien van de zgn. opschalingskorting in de jaren 2020 en 2021.
- Een voorschot op de onderschrijving van het BCF-plafond 2020 ad € 96,5 mln.
- Er worden een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen gepresenteerd.

Zoals in bovenstaande tabel is aangegeven stellen we voor om een deel van de gelden te oormerken:

1. In de septembercirculaire ontvangen we een compensatie voor de stijging van de lonen en prijzen. Deze stijging is licht hoger dan in de programma's is opgenomen. Daarom nemen we hiervoor een stelpost op van € 116.000. Deze staat ook verantwoord onder de Algemene dekkingsmiddelen. De overige te oormerken bedragen staan op programma 4.
2. Het Rijk stelt in de septembercirculaire via een decentralisatie-uitkering voor 2020 en 2021 extra middelen beschikbaar ten behoeve van een Brede aanpak dak- en thuisloosheid gericht op preventie, vernieuwing van de opvang en wonen met begeleiding. Deze opgave wordt regionaal opgepakt, maar omdat het Rijk de betrokkenheid van alle regiogemeenten onmisbaar vindt, ontvangen alle gemeenten hiervoor middelen. Voor de gemeente Drimmelen gaat het om een bedrag van circa € 18.000 in 2020 en circa € 32.000 in 2021. Een deel van deze middelen wordt ingezet door bij te dragen in de kosten van uitvoering van het plan dat door Breda in overleg met de regiogemeenten is opgesteld. Voor de resterende middelen worden lokaal plannen ontwikkeld die bijdragen aan de doelstelling.
3. Tevens ontvangen we in 2021 en 2022 jaarlijks € 7.150 via de decentralisatie-uitkering 'Gezond in de stad'. In het beleidsplan minimabeleid en schuldhelpverlening en n.a.v. de roep van het Centrum Jeugd en Gezin (CJG) is er meer aandacht voor kwetsbare zwangere vrouwen en baby's. Dit kunnen soms langdurige trajecten zijn om moeder en kind zo goed als mogelijk te ondersteunen. In de gemeente Drimmelen

is een werkgroep (gemeente, CJG en consultatiebureaus) die dit monitort. Gezien het feit dat het langdurige (3 jaar) en zeer financieel kostbare trajecten zijn, wordt verzocht dit bedrag te oormerken.

Dividend

Tabel AlgDm-6

Dividend			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Bank Nederlandse gemeenten	103.814	46.261	46.261

De gemeente bezit 0,065% van de totale aandelen van de bank met een nominale waarde van € 91.065.

Saldo financieringsfunctie

Tabel AlgDm-7

Saldo financieringsfunctie			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Financieringsresultaat	-133.592	-132.613	-118.471

In de tabel AlgDm-1 regel saldo financieringsfunctie zijn ook de treasury-uren meegenomen. Financieringsresultaat bestaat uit de externe rentelasten. Vanwege de gedaalde rente zijn de lasten in 2021 lager dan in de begroting 2020.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Tabel AlgDm-8

Overige algemene dekkingsmiddelen			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Saldo kostenplaatsen	203.782	-361.428	-120.823
Stelpost inflatie (septembercirculaire)			-116.000
Taakstelling			70.544
Totaal	203.782	-361.428	-166.279

Onder de overige algemene dekkingsmiddelen staan bedragen die nog niet specifiek aan een programma toegewezen zijn, zoals inzet van het inhuurbudget (€ 43.000) en vacatures (€ 101.000), en loon/prijscompensatie (€ 116.000). Tevens het bij de Voorjaarsnota vastgestelde bezuinigingsbedrag, voor zover nog niet gerealiseerd, hier als baat opgenomen. Dit bedrag is als incidentele baat opgenomen bij de incidentele baten en lasten.

Onvoorzien

Tabel AlgDm-9

Onvoorzien			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onvoorzien	-	-5.000	-5.000

Het BBV verplicht ons om een post onvoorzien op te nemen. Als binnen de begroting geen andere dekkingsmiddelen beschikbaar zijn, kan de gemeente een beroep doen op deze post. Dit kan alleen als de last onvoorzienbaar, onvermijdbaar, onuitstelbaar en incidenteel is.

Vennootschapsbelasting

Tabel AlgDm-10

Vennootschapsbelasting			
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Vennootschapsbelasting	-2.857	-2.500	-2.500

Sinds 2016 zijn gemeenten belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De belastingplicht gaat over alle opbrengsten die de gemeenten ontvangen voor diensten die niet rechtstreeks in verband staan met de uitoefening van het openbaar bestuur. Voor Drimmelen zijn dit inkomsten uit (actieve) grondexploitatie en opbrengsten uit de reststromen afval. Voor 2021 verwachten we een belastingplicht van € 2.500.

Reserves

De verwachting is dat de reserves ultimo 2020 ca. € 40,6 miljoen bedragen en in de loop van 2021 afnemen tot ca. € 39,1 miljoen. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de Financiële begroting onderdeel B2.

Overhead

Inleiding

Het doel van het onderdeel overhead is de gemeenteraad meer inzicht te geven in de totale overheadkosten van de organisatie.

In de programma's leest u de kosten van het primaire proces. Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces noemen we overhead. Deze overheadkosten rekenen we direct toe aan de betreffende taken en activiteiten. Bedrijfskosten voor activiteiten gericht op de externe klant registreren we in de betreffende taakvelden.

In 2021 zal uitvoering worden gegeven aan het (conform voorschriften BBV) toerekenen van uren aan kredieten. De financiële consequenties hiervan zullen worden verwerkt via de Voorjaarsnota 2021 en hebben effect op de exploitatie, onze reservepositie en het financieel meerjarenperspectief.

Het totaalbedrag van de overhead staat in het overzicht van baten en lasten in de financiële begroting.

Wat gaat het kosten?

Tabel Prg.1-2

	Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Management en bestuursondersteuning	967.187	958.116	939.191	905.584	905.584	905.584
Huisvesting	901.041	831.232	807.343	829.689	829.689	807.495
Automatisering	1.361.952	1.382.819	1.398.850	1.494.883	1.481.348	1.508.184
Planning & Control	494.190	477.694	326.681	337.931	326.681	334.931
Facilitaire zaken	1.202.370	1.431.372	1.328.705	1.306.478	1.292.623	1.282.451
Financiële administratie	527.521	448.006	567.389	567.389	567.389	578.580
Personeel en organisatie	1.345.949	1.609.820	1.222.055	1.180.687	1.134.284	1.080.241
Communicatie	486.421	450.445	461.794	405.724	405.724	402.724
Front-office	238.247	250.118	242.118	232.818	232.818	232.818
Totaal lasten	7.524.879	7.839.621	7.294.127	7.261.184	7.176.141	7.133.009
Management en bestuursondersteuning	0					
Huisvesting	7.566	7.400	74.400	77.400	77.400	77.400
Automatisering	0					
Planning & Control	0					
Facilitaire zaken	22					
Financiële administratie	0					
Personeel en organisatie	76	0	22			
Communicatie	0					
Front-office	0					
Totaal baten	7.664	7.400	74.422	77.400	77.400	77.400
Saldo mutaties reserves	-206.309	-279.524	-144.774	-119.774	-119.774	-103.738
Saldo van baten en lasten	7.310.906	7.552.697	7.074.931	7.064.010	6.978.967	6.951.871

Basisset beleidsindicatoren

Basisset **Inleiding**

Het Besluit Begroting en Verantwoording en de Regeling Beleidsindicatoren gemeenten schrijven voor dat gemeenten een uniforme set van beleidsindicatoren in hun begroting (en jaarstukken) opnemen. Gemeenten kunnen daarmee de maatschappelijke effecten van hun beleid toelichten. Bovendien wordt het mogelijk gemaakt om gemeentebegrotingen onderling beter te vergelijken.

Beleidsindicatoren en taakvelden

De basisset is ingedeeld naar de taakvelden die een gemeente kent:

- Bestuur en ondersteuning (taakveld 0)
- Veiligheid (1)
- Economie (3)
- Onderwijs (4)
- Sport, cultuur en recreatie (5)
- Sociaal Domein (6)
- Volksgezondheid en milieu (7)
- Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (8)

Voor het taakveld Verkeer, vervoer en waterstaat (2) zijn voor 2021 landelijk geen beleidsindicatoren verplicht gesteld.

Leeswijzer

Leeswijzer

In dit onderdeel treft u een overzicht aan van de geldende beleidsindicatoren: 34 in totaal. Per indicator geven wij achtereenvolgens inzicht in

- Het taakveld waarop de beleidsindicator betrekking heeft
- De naam van de beleidsindicator
- De eenheid waarin de beleidsindicator wordt uitgedrukt
- De laatste bekende gerealiseerde waarde over een afgesloten jaar
- De waarde die voor 2021 wordt begroot
- Een uitleg wat met de beleidsindicator wordt bedoeld.

Tabel Indic-1

Verplichte beleidsindicatoren									
Nr.	Taakveld	Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Begroting 2021	Bron	Beschrijving	Toelichting begroting 2021
1	0	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	5,8	5,9	Eigen gegevens		
2	0	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	5,5	5,6	Eigen gegevens		
3	0	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	660	599	Eigen gegevens		
4	0	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	5%	0,4%	Eigen gegevens		
5	0	Overhead	% van totale lasten	2020	13%	13%	Eigen gegevens		
6	1	Verwijzingen Halt	per 10.000 inw. 12-18 jr	2019	122	130	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12 tot 18 jaar.	Begroot is het gemiddelde van afgelopen 5 jaar.
7	1	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2018	0,4	0,4	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	
8	1	Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	2,9	3,3	CBS - Criminaliteit	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven,	De cijfers zijn gebaseerd op de cijfers van de politie. Er is een stijging waarneembaar, mogelijk als gevolg van corona en

								levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	het feit dat mensen meer thuis zijn. Het relatief goede weer is ook een factor.
9	1	Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2018	2,4	1,6	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.	Idem a.g.v. corona. Meer mensen zijn thuis wat positieve invloed heeft op de afname van het aantal woninginbraken.
10	1	Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	4,1	3,7	CBS - Criminaliteit	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	Forse stijgende trend waarneembaar medio 2020.
11	3	Funcziemenging	%	2019	44,7	44	CBS - BAG/LISA	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	De funcziemenging is een vrij constante waarde.
12	3	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	149,9	129,6	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.	Drimmelen is een aantrekkelijke gemeente voor bedrijven om zich te vestigen.
13	4	Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	0	0	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het aantal leerplichtigen en/of kwalificatieplichtige jongeren die niet staan ingeschreven op een school of instelling, per 1.000 leerlingen.	Begroot op basis van voorlopige tabellen komend jaarverslag 2018-2019 Regionaal Bureau Leerplicht.
14	4	Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	19	15	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is. Ook veelvuldig te laat komen kan	Begroot op basis van voorlopige tabellen komend jaarverslag 2018-2019 Regionaal Bureau Leerplicht.

								hertoe worden gerekend, per 1.000 leerlingen.	
15	4	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2018	1,2	1	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs/Ingrado	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.	Begroot op basis van voorlopige tabellen komend jaarverslag 2018-2019 Regionaal Bureau Leerplicht.
16	5	Niet-sporters	%	2016	47,5	46	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD, CBS en RIVM	Het percentage niet wekelijkse sporters ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	Verwachting is een lichte afname van het percentage niet-sporters: 2012/49,3%, 2016:/47,5%
17	6	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2019	551,1	550	CBS - Bevolkingsstatistiek/LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.	Verwachting is daling gelet op effecten coronacrisis.
18	6	Jongeren met delict voor rechter	%	2018	0	1	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	Recente cijfers niet beschikbaar.
19	6	Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	2,0	2,1	CBS - Jeugd	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	Verwachting is lichte stijging gelet op effecten coronacrisis
20	6	Netto arbeidsparticipatie	%	2019	70,2	70,0	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	Verwachting is daling gelet op effecten coronacrisis.
21	6	Werkloze jongeren	%	2018	1,0	1,1	CBS - Jeugd	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).	Verwachting is lichte stijging gelet op effecten coronacrisis
22	6	Personen met een bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2019	98,6	65	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand en de	Verwachting is lichte stijging t.o.v. begroting 2020 (60,5) gelet op effecten coronacrisis.

								Participatiewet, per 10.000 inwoners.	
23	6	Aantal re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64jr	2018	167,5	35	CBS - Participatie Wet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Verwachting is lichte stijging t.o.v. begroting 2020 (27) gelet op effecten coronacrisis
24	6	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	8,3	10	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	CBS percentage wijkt af van onze eigen data uit het berichtenverkeer. Werkelijke aantallen liggen hoger. Door de inzet van de "taskforce jeugd" is het streven de stijgende vraag naar jeugdzorg te kantelen.
25	6	Jongeren met jeugdbescherming	%	2019	0,6	0,6	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	Het inschatten van het aantal jongeren met jeugdbescherming is erg lastig. In 2020 zien we een toename. Hier zou de coronacrisis aan ten grondslag kunnen liggen. Een prognose voor 2021 is hierdoor moeilijk te maken.
26	6	Jongeren met jeugdreclassering	%	2018	0,3	0,3	CBS - Jeugd	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).	Geen aanvullende gegevens beschikbaar.
27	6	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2019	690	498	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het	Het betreft maatwerkvoorzieningen Wmo, zonder kcv. De verklaring waarom dit getal zoveel hoger ligt dan vorig jaar heeft te maken met verandering berekeningswijze. Er is

								referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	wel een lichte stijging te verwachten door abonnementstarief en corona (zelfredzaamheid neemt af).
28	7	Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	85	100	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg).	Er wordt (langzaam) steeds meer fijn- en vooral grof huishoudelijk restafval aangeboden.
29	7	Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	3,8	4	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	Begroot op basis van de klimaatmonitor Rijkswaterstaat en een inschatting van de verwachtingen.
30	8	WOZ-waarde woningen	dzd euro	2019	254	264	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen (x€1.000).	Gebaseerd op berichtgeving taxateur.
31	8	Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2019	4,2	8,4	BAG	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	Taakstelling bedraagt gemiddeld 100 nieuwbouwwoningen per jaar. Woningvoorraad bedraagt per 1-1-2018 11.901.
32	8	Demografische druk	%	2019	73,4	74,3	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	Beroepsbevolking daalt licht ten opzichte van de niet-beroepsbevolking. Waarschijnlijk door de vergrijzing.
33	8	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2020	734	675	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Daling rioolheffing.
34	8	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2020	849	793	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	Daling rioolheffing.

Paragrafen

Inleiding paragrafen

Inleiding paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is in artikel 9 bepaald dat de begroting naast de programma's, paragrafen dient te bevatten waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Paragrafen zijn ingesteld om een dwarsdoorsnede van de begroting te geven van onderwerpen die versnipperd in de begroting staan.

A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Drimmelen vindt het belangrijk om risico's te beheersen. Het gaat om risico's die van invloed zijn op het behalen van de programmadoelstellingen. Door inzicht in de risico's kunnen we op een verantwoorde manier besluiten nemen. In deze paragraaf leest u:

- het beleid over de weerstandscapaciteit en risico's
- een inventarisatie van de risico's
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit
- weerstandsvermogen
- financiële kengetallen
- een beoordeling van de verhouding tussen kengetallen en de financiële positie.

Inventarisatie van de risico's

Risicomanagement

Dit is een continu proces van identificeren en kwantificeren van risico's en het bepalen van activiteiten die de kans van optreden en/of de gevolgen van risico's beheersbaar houdt/maakt.

Risicomanagementbeleid

In het beleid risicomanagement en weerstandsvermogen (2013) stellen we kaders over de reikwijdte en toepassing van risicomanagement. De belangrijkste elementen uit dit beleid zijn:

- We houden een zekerheidspercentage van 90% aan voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit.
- We streven naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1.0.

Risico

Een risico is een obstakel (of een bedreiging) in het bereiken van onze doelen.

Risicoprofiel

De afdelingen van de gemeente Drimmelen stellen een dynamisch risicoprofiel op. Hiervoor gebruiken we het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem). Dit systeem inventariseert en beoordeelt risico's. In totaal zijn er 57 risico's die het realiseren van onze programmadoelstellingen kunnen bedreigen.

Risicokaart

De tabel ('risicokaart') geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en financieel gevolg. De nummers in de risicokaart komen overeen met de geïnventariseerde risico's (57).

Tabel Par.A-1

Gevolg

x > € 500.000

€ 250.000 < x < € 500.000

€ 100.000 < x < € 250.000

€ 25.000 < x < € 100.000

x < € 25.000

Geen financiële gevolgen

3	1	2		
1	3	2		
2	3	4	3	
3	4	5	6	1
5		6	1	2
10%	30%	50%	70%	90%
Kans				

Risico top 10

In het overzicht hieronder ziet u de 10 risico's die de meeste invloed hebben op het berekenen van de weerstandscapaciteit. Het invloed percentage geeft de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

Tabel Par.A-2

Risico top 10						
Progr.	2021 begroting	2020 begroting	2019 rekening		2021 Kans	2021 Invloed
3	1	*	*	Dijkverzwaring van de Mark	50%	10.72%
3	2	*	1	Nadelige gevolgen klimaatverandering. Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte.	50%	10.68%
3	3	3	*	Overschrijding krediet renovatie zwembaden	50%	6.47%
4	4	5	4	Garantstelling verlenen aan Stichting de Wijngaerd	30%	6.45%
A	5	*	*	Algemene Uitkering Gemeentefonds valt lager uit dan geraamd door aanpassing financiële verhoudingen tussen overheden	30%	5.07%
3	6	5	*	Taak Hulp bij het Huishouden kan niet uitgevoerd worden binnen budget.	70%	5.00%
3	7	*	*	Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang leidt tot extra invoeringskosten.	70%	4.73%
3	8	6	8	Het begrote budget voor jeugdzorg is ontoereikend als gevolg van excessen in zorgvraag	70%	3.73%
2	9	*	8	Mogelijk verminderde subsidiebijdrage door provincie voor aanleg van Ecologische Verbindingszone (EVZ)	30%	3.28%
3	10	*	*	Bepaling doelvermogen stortplaats	50%	2.97%

* = Dit risico is nieuw opgenomen

Totaal financieel risico

In het overzicht hieronder ziet u het financiële risico dat gemeente Drimmelen loopt uitgesplitst in de top 10 en overige risico's.

Tabel Par.A-3

Totaal financieel risico		bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2021 begroting	2020 begroting	2019 rekening
Totaal top 10 risico's	5.526	4.746	5.720
Overige risico's	7.798	6.832	6.788
Totaal alle risico's	13.324	11.578	12.508

Toelichting bij risico's

Toelichting bij risico's

1. Dijkverzwaring van de Mark

In 2018 is het waterschap Brabantse Delta begonnen met de voorbereiding van de dijkverzwaring van de Mark ter hoogte van Terheijden. Eind 2019 is er een besluit genomen over de manier waarop de dijkverzwaringplaats zal gaan vinden. Het waterschap heeft aangegeven een bepaalde financiële bijdrage van de gemeente Drimmelen te willen ontvangen. Hierover zijn geen afspraken gemaakt. Het is niet onmogelijk dat een financiële bijdrage noodzakelijk is.

2. Nadelige gevolgen klimaatverandering. Overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte

Door extreme buien, stijging van het oppervlaktewater en het grondwater is er kans op waterschade aan particuliere en gemeentelijke eigendommen. Door extreme droogte is er kans op schade aan panden als door uitdrogen de bodem daalt. Ook is er kans op schade aan planten en bloemen door de hitte.

3. Overschrijding krediet renovatie zwembaden

Bij de renovatie van de zwembaden hebben we te maken met een aantal tegenvallers, te weten de uitvoeringsplanning, de meerkosten en de coronacrisis. De planning is uitgelopen, zoals in de raadsbrief van april 2020 toegelicht. De hoofdaannemer is in gebreke gesteld. De opening van de zwembaden was daarnaast afhankelijk van de verruiming van de coronamaatregelen. Hierbij zijn we afhankelijk van het beleid van het Rijk en de Veiligheidsregio. Bij de VJN 2020 is het krediet in totaal met € 400.000 opgehoogd. De overschrijding op het krediet wordt opgevangen binnen de totale financiële ruimte van de zwembaden bij onderhoud en exploitatie zwembaden.

Naast de kredietoverschrijding van € 400.000 zijn nog enkele risico's aanwezig. Risico's die te maken hebben met juridische afhandeling met de hoofdaannemer en onderaannemers. De maximale financiële impact hiervan wordt geschat op circa € 360.000 met als belangrijkste onzekerheid de financiering van de werkzaamheden die de hoofdaannemer nog uit moet voeren (€ 265.000).

4. Garantstelling verlenen aan Stichting de Wijngaerd

De gemeenteraad besloot op 16 juli 2015 een gemeentegarantie te verlenen aan stichting de Wijngaerd. Zo kon de stichting de renovatie financieren van de huidige

huisvesting en tijdelijke huisvesting betalen.

In de akte van borgtocht (november 2015) staan de volgende voorwaarden:

- De aflossing van de lening loopt evenredig mee met de totale aflossing (inclusief extra aflossingen) van de totale financiering, zodat leningen een gelijke looptijd hebben.
- Bij een eventueel verlies van zelfstandigheid van Stichting De Wijngaerd door fusie en/of overname komt deze akte van borgtocht te vervallen.

5. Algemene Uitkering Gemeentefonds valt lager uit dan geraamd door aanpassing financiële verhoudingen tussen overheden

Signalen over waarschijnlijk structureel nadelig financieel effect (in 2023 € 10 en vanaf 2024 € 15 per inwoner per jaar) zijn in het financieel meerjarenperspectief verwerkt. Gezien onzekerheid over ingangsdatum en impact zijn dezelfde bedragen als risico opgenomen.

6. Taak Hulp bij het Huishouden kan niet uitgevoerd worden binnen budget

Hulp bij het Huishouden (HbH) is een maatwerkvoorziening en valt onder het abonnementstarief Wmo. Het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking op de vraag naar HbH. De coronacrisis dempt de stijgende vraag. De verwachting is dat dit tijdelijk is. Op termijn zal de behoefte aan HbH toenemen door vergrijzing en het langer thuis blijven wonen van oudere inwoners. Door de AMvB Reële kostprijs Wmo hebben (loon)ontwikkelingen in de thuiszorgsector een sterk effect op de tariefontwikkeling. In 2019 en 2020 is de tariefontwikkeling in de regio Dongemond vergeleken bij andere regio's gematigd te noemen. Inmiddels loopt een inkooptraject (waarin wij samenwerken met de gemeenten Altena en Geertruidenberg) voor Hulp bij het Huishouden vanaf 2021. In de begroting is rekening gehouden met een groeiende vraag en een hoger tarief. Het risico is aanwezig dat het overleg met aanbieders over de nieuwe overeenkomst tot een nog hoger tarief leidt. Ook de vraag naar HbH kan sterker toenemen dan voorziening Algemene Uitkering Gemeentefonds valt lager uit dan geraamd door aanpassing financiële verhoudingen tussen overheden.

7. Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang leidt tot extra invoeringskosten

De organisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is nu de verantwoordelijkheid van centrumgemeente Breda, die hiervoor ook de financiële middelen ontvangt. Conform advies verschuift deze verantwoordelijkheid naar de gemeenten. Bij de huidige planning inhoudelijk vanaf 2021 en financieel vanaf 2022. Eind 2017 is door de raden een plan van aanpak vastgesteld waarin staat hoe de gemeenten in de regio zich de komende jaren voorbereiden op deze decentralisatie. Aan de decentralisatie zijn invoeringskosten verbonden die niet gedekt kunnen worden vanuit de middelen die het rijk beschikbaar stelt. Mogelijk besluiten de regiogemeenten om bepaalde onderdelen vooruitlopend op de invoering lokaal uit te voeren. Dit brengt voor de gemeente Drimmelen onzekerheden en financiële risico's met zich mee.

8. Het begrote budget voor jeugdzorg is ontoereikend als gevolg van excessen in zorgvraag

De druk op de Jeugdwet is al meerdere jaren toenemend. Met het inzetten van een 'taskforce jeugd' streven we naar het doorbreken van deze trend. Echter, er kan een onverwachte stijging van de vraag optreden (een mogelijk gevolg van de coronacrisis), maar ook kan sprake zijn van incidentele excessen in (omvang van) zorgvraag met 'dure' indicaties als gevolg. Waardoor de begroting overschreden wordt. In 2019 zijn enkele excessen van toepassing geweest.

9. Mogelijk verminderde subsidiebijdrage door provincie voor aanleg van Ecologische Verbindingszone (EVZ)

In de samenwerkingsovereenkomst wordt uitgegaan van een subsidie van 75% voor de aankoop, aanleg en inrichting van het gemeentelijk deel. Risico hierbij is dat de provincie van oordeel kan zijn dat de Ecologische Verbindingszone (EVZ) niet volledig genoeg is gerealiseerd. De provincie kan dan het subsidiebedrag verlagen.

10. Bepaling doelvermogen stortplaats

In 2024 is het mogelijk dat de stortplaats in Zevenbergen wordt overgedragen naar de provincie. Op dat moment wordt het doelvermogen geactualiseerd dat nodig is voor een veilig toekomst beheer van de stortplaats. Bij een ontoereikende omvang zal een beroep op de betrokken gemeenten worden gedaan om het vermogen aan te vullen.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is het geheel aan middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. We maken onderscheid in:

Incidentele weerstandscapaciteit

Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau.

Structurele weerstandscapaciteit

De middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de onderkende risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie passen we toe omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 13,3 miljoen - zie tabel Top 10 risico's) ongewenst is. De risico's treden niet allemaal tegelijk op. In de tabel hieronder leest u de kansverdeling en de resultaten van de risicosimulatie.

Conclusie:

Het is 90% zeker dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3,3 miljoen (begroting 2020: € 2,8 miljoen).

Tabel Par.A-4

Statistieken	Waarde
Minimum	316.799
Maximum	6.103.832
Gemiddeld	2.333.008
Absolute maximum	13.324.210

Zekerheids-percentage	Bedrag
10%	1.442.235
25%	1.810.803
50%	2.278.426
75%	2.797.472
80%	2.931.512
90%	3.296.181
95%	3.603.042
99%	4.190.459

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare middelen om de risico's op te vangen, noemen we weerstandscapaciteit. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Tabel Par.A-5

Beschikbare weerstandscapaciteit					bedragen x € 1.000
Omschrijving	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting	2022 begroting	2023 begroting
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	15.814	12.100	11.581	11.585	11.494
Algemene reserve	16.027	12.022	11.576	11.576	11.576
Algemene dienst	14.527	10.527	10.076	10.076	10.076
Grondbedrijf	1.500	1.494	1.500	1.500	1.500
Bestemmingsreserve					
Reserve bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf	161	78	78	78	78
Stille reserve (besloten te incasseren)	-	-	-	-	-
Resultaat	-375	00	-73	-69	-160
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	2.816	2.269	2.259	2.231	2.644
Onbenutte belastingcapaciteit	2.816	2.269	2.259	2.231	2.644
Onvoorzien	-	5	5	5	5
Totale weerstandscapaciteit	18.629	14.369	13.840	13.816	14.137

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het **weerstandsvermogen** geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven en de capaciteit die een gemeente heeft om die niet begrote kosten op te vangen.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Tabel Par.A-6

Ratio weerstandsvermogen bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2019 rekening	2020 begroting	2021 begroting	2022 begroting	2023 begroting
Beschikbare weerstandscapaciteit	18.629	14.369	13.840	13.816	14.137
Benodigde weerstandscapaciteit	2.927	2.498	3.296	3.030	2.982
Ratio weerstandsvermogen	6,36	5,75	4,20	4,56	4,74

Om het weerstandsvermogen te beoordelen gebruiken we waarderingstabel A7. Een algemeen aanvaarde norm voor de hoogte van het weerstandsvermogen is er niet. Gemeente Drimmelen wil zo weinig mogelijk risico lopen en zolang het financieel verantwoord is risico's afdekken. Dit betekent dat een weerstandsvermogen nastreven dat ten minste voldoende is. Dit betekent een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0 (minimaal waarderingcijfer C). De ratio van de Gemeente Drimmelen valt in klasse A. Dit betekent een uitstekend weerstandsvermogen. De hoogte van de ratio houdt in dat op dit moment geen beheersmaatregelen nodig zijn.

Tabel Par.A-7

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen

(en beoordeling van de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen in relatie tot de financiële positie)

Bij de vernieuwing van de BBV is, op basis van advies van de commissie Depla, voorgeschreven dat er in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen.

Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De invoering van de kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie voor raadsleden

inzichtelijker te maken. De kengetallen hebben geen functie als normerings-instrument in het kader van financieel toezicht.

De vijf kengetallen zijn:

1. Schuldquote:
 - a. netto schuldquote;
 - b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte en
5. Belastingcapaciteit.

Tabel Par.A-8

Begroting 2021						
Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1a. Netto schuldquote	15%	49%	64%	53%	65%	51%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	13%	47%	63%	52%	63%	50%
2. Solvabiliteitsratio	65%	47%	43%	46%	42%	44%
3. Kengetal grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	-6%	-8%	-2%	-1%	-1%	-1%
5. Belastingcapaciteit	101%	100%	99%	99%	99%	99%

Een korte toelichting op de kengetallen:

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De begrote netto schuldquote in 2021 is 64%. De netto schuldquote van de gemeente Drimmelen is relatief laag maar stijgt ten opzichte van het bestaande niveau.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen is eveneens relatief laag en stijgend ten opzichte van het bestaande niveau.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat

uit reserves en het resultaat van baten en lasten. Een voor gemeenten algemeen aanvaarde norm voor het solvabiliteitsratio is 35% of hoger. Meerjarig voorziet de gemeente een ratio dat hoger is dan dit niveau maar daalt ten opzichte van het huidige niveau.

3. Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Drimmelen is met 0% laag. Dit is positief.

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting waar bij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De meerjarig begrote structurele exploitatieruimte van de gemeente Drimmelen is negatief. Hetgeen betekent dat ook de gemeente Drimmelen naar verwachting moeite zal hebben om de structurele lasten af te dekken met structurele baten. Wel verbetert dit kengetal zich ten opzichte van het bestaande niveau.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. De totale woonlasten van de gemeente Drimmelen zullen naar verwachting iets lager dan het landelijk gemiddelde. Wat inhoudt dat er ten opzichte van dit landelijk gemiddelde ruimte is om de lokale belastingen te verhogen.

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente. Geconcludeerd kan worden, dat de financiële positie van de gemeente Drimmelen onder druk blijft staan.

B. Lokale heffingen

Inleiding

In de paragraaf lokale heffingen gaan we in op:

- de hoofdlijnen van het beleid
- de lokale lastendruk
- de inkomsten
- een korte beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid en hoofdlijnen

Belastingen

De gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen:

- de onroerende zaakbelastingen
- de precariobelasting
- de toeristenbelasting

De opbrengst van de toeristenbelasting besteden we in de gemeente Drimmelen aan het verbeteren van toeristische en recreatieve voorzieningen.

Rechten

Rechten worden geheven voor een geleverde of een bewezen dienst. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren. Onze gemeente heft de volgende rechten:

- de afvalstoffenheffing
- de rioolheffing
- Begraafrechten
- leges
- havengeld
- marktgeld

De verschillende lokale heffingen worden hierna stuk voor stuk toegelicht.

Onroerende zaakbelasting

Tabel Par.B-1: Overzicht tarieven

Tarieven			
Omschrijving	2019	2020	Begroting 2021
OZB woningen eigenaar in % van de waarde	0,1090	0,1047	+1,6%
OZB niet-woningen gebruiker in % van de waarde	0,1530	0,1522	+1,6%
OZB niet-woningen eigenaar in % van de waarde	0,1899	0,1889	+1,6%

Een onroerende zaak is een woning, bedrijfsruimte of een stuk grond. De waarde van onroerende zaken bepalen we ieder jaar opnieuw. De peildatum voor 2021 is 1 januari 2020.

Op 8 september 2016 heeft de Waarderingskamer het besluit genomen om met een overgangstermijn van vijf jaar alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties de woningen verplicht te laten taxeren op basis van de gebruiksoppervlakte. De belangrijkste reden daartoe is dat dit beter aansluit bij de markt. Immers in nagenoeg alle (internet) advertenties voor de verkoop van woningen staat de gebruiksoppervlakte van de woning centraal. Het betreft uniformering van de berekening en de wijze van vastlegging van de gebruiksoppervlakte voor onder andere de WOZ, de BAG, woningbouwverenigingen en makelaars.

Op dit moment wordt er binnen de gemeente Drimmelen voor woningen nog getaxeerd op basis van kubieke meters inhoud (m³). Dit houdt dus in dat er een omvangrijke conversie plaatsvindt van inhoud (m³) naar oppervlakte (m²) voor alle woningen binnen onze gemeente. Voor het belastingjaar 2022 moet de overgang naar taxeren op basis van gebruiksoppervlakte gerealiseerd zijn. Wij gaan in 2020 een proef draaien voor de rij- en hoekwoningen om dit traject in 2021 te kunnen afronden met de overige woningen en de waardering dan op basis van m² te kunnen laten plaatsvinden.

Precariobelasting

Precariobelasting heffen we voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Denk hier bijvoorbeeld aan terrassen, verkoopwagens, luifels, en reclameborden. De tarieven staan in de verordening Precariobelasting.

Vanaf 2022 heffen we geen precariobelasting meer voor buizen en kabels van nutsbedrijven. Sinds 1 juli 2017 is in de Gemeentewet geregeld dat gemeenten geen precariobelasting kunnen heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Volgens de overgangsregeling kunnen gemeenten die op 10 februari 2016 in hun belastingverordening een tarief hadden voor nutsnetwerken nog tot 1 januari 2022 precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen. Voor de meerjarenraming betekent dit dat m.i.v. 2022 onze gemeente € 28.000 lagere inkomsten precariobelasting ontvangt.

Toeristenbelasting

Sinds 2006 betalen toeristen in de gemeente Drimmelen toeristenbelasting.

- Het tarief watertoeristenbelasting is per persoon € 1,00 voor 24 uur.
- Het tarief landtoeristenbelasting is per persoon € 1,00 voor een overnachting.

Alleen niet-inwoners betalen de toeristenbelasting, dus ook arbeidsmigranten. Behalve als zij ingeschreven zijn in de BRP (Basisregistratie Personen). De netto-opbrengst gebruiken we voor het verbeteren van toeristische voorzieningen.

Afvalstoffenheffing

De gemeente laat het huishoudelijk afval (rest-, GFT-, oud papier en PMD-afval) door een huisvuilinzamelaar huis-aan-huis ophalen en daarnaast kun je afval, soms tegen betaling, naar de milieustraat brengen. Daar betaal je belasting voor. Dat noemen we afvalstoffenheffing. De afvalstoffenheffing is sinds 2003 gebaseerd op het Diftar-principe en is een 100% kostendeekkende heffing.

Het te heffen volume voor de afvalstoffenheffing is in 2021 € 2.837.086. De lasten zijn het volume van de netto-lasten inclusief opbrengsten uit oud papier, glas, textiel, PMD-afval e.d. De baten bestaan uit de onderdelen vastrecht, Diftar ledigingen, opbrengsten huis-aan-huisinzameling en milieustraat.

Het te heffen volume is als volgt opgebouwd:

Tabel Par.B-2: Overzicht netto-lasten Afvalstoffenheffing

Overzicht netto-lasten te heffen volume	
Taakveld	Bedrag
7.3 Afval	2.049.815
2.1 Verkeer, wegen en water	39.991
0.4 Overhead, Ondersteuning organisatie	285.826
6.3 Inkomensregelingen	63.516
Rente toerekening	7.983
BTW toerekening (BCF)	410.579
0.10 Mutaties reserves (ondergrondse glascontainers)	-20.625
Totaal lasten	2.837.086

Om het te heffen volume te bepalen gebruiken we de volgende uitgangspunten:

- Voor de afvalstoffenheffing geldt het systeem van gesloten financiering met duurzame, 100% kostendeekkendheid. Hierbij maken we gebruik van een egalisatievoorziening, voorcalculatie en nacalculatie.
- Overhead: alle kosten die samenhangen met personeelslasten.
- De rente toerekening berekenen we met de externe rente.
- De toerekening van de kosten straatreiniging/vegen is voor de afvalstoffenheffing 30% en voor zwerfafval 60%.
- Alle kwijtscheldingskosten nemen we op in het tarief voor de afvalstoffenheffing.

Meer informatie hierover leest u in de paragraaf financiering en in de Handreiking kosten onderbouwing paragraaf lokale heffingen.

Tabel Par.B-3: Overzicht verloop egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing

Verloop voorziening Afvalstoffenheffing	Jaarrekening		Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021
Beginstand	1.049.962	116.443	30.457	289.791
Mutaties	-933.519	-85.985	259.334	-
Eindstand	116.443	30.457	289.791	289.791

De egalisatievoorziening bedraagt naar verwachting (exclusief de Najaarsnota 2020) op 1 januari 2021 € 289.791. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen leggen we de tarieven ter besluitvorming voor.

Rioolheffing

Eind 2017 stelde de raad het Water- en rioleringsplan 2018-2022 (WRP) vast. Bij de behandeling van dit plan stelden we bedragen voor een dekkende rioolheffing voor. Het te heffen volume voor de rioolheffing is in 2021 € 2.797.584.

Tabel Par.B-4: Overzicht netto-lasten Rioolheffing

Overzicht netto-lasten te heffen volume	
Taakveld	Bedrag
7.2 Riolering	1.744.246
2.1 Verkeer, wegen en water	88.166
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	38.908
0.4 Overhead, Ondersteuning organisatie	250.783
6.3 Inkomensregelingen	61.216
Rente toerekening	382.185
BTW toerekening (BCF)	232.078
Totaal lasten	2.797.584

Om het te heffen volume te bepalen gebruiken we de volgende uitgangspunten:

- Voor de rioolheffing geldt het systeem van gesloten financiering met duurzame, 100% kostendekkendheid. Hierbij maken we gebruik van een egalisatievoorziening, voorcalculatie en nacalculatie.
- Overhead: alle kosten die samenhangen met personeelslasten.
- De rente toerekening berekenen we met de externe rente.
- De toerekening van de kosten straatreiniging/vegen is voor de rioolheffing 55% (taakveld 2.1)
- De toerekening van kosten stedelijk water en watergangen die zijn gekoppeld aan één of meer van de vijf thema's in het WRP: afvalwater, hemelwater, grondwater, oppervlaktewater en bedrijfsvoering (taakveld 5.7).
- Alle kwijtscheldingskosten nemen we op in het tarief voor de rioolheffing (taakveld 6.3).

Meer informatie hierover leest u in de paragraaf financiering en in de Handreiking kosten onderbouwing paragraaf lokale heffingen.

Tabel Par.B-5: Overzicht verloop egalisatievoorziening Riolering

Verloop voorziening Riolering	Jaarrekening		Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021
Beginstand	2.050.259	2.303.119	2.405.227	1.979.861
Mutaties	252.860	102.109	-425.366	-
Eindstand	2.303.119	2.405.227	1.979.861	1.979.861

De egalisatievoorziening bedraagt naar verwachting (exclusief de Najaarsnota 2020) op 1 januari 2021 € 1.979.861. Bij de vaststelling van de belastingverordeningen leggen we de tarieven ter besluitvorming voor.

Begraafrechten

Begraafrechten zijn rechten die de gemeente Drimmelen in rekening brengt voor diensten van de gemeente die te maken hebben met een begraafplaats. Voorbeelden van deze diensten zijn het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. De tarieven staan in de Verordening lijkbezorgingsrechten Drimmelen.

Leges omgevingsvergunning

Leges zijn kosten voor diensten van de gemeente, bijvoorbeeld voor het aanvragen van een vergunning. Door invoering in 2010 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) zijn 25 vergunningen samengevoegd in één omgevingsvergunning. Door de Wabo zijn meer gebouwen vrij van vergunningen. Het aantal en de complexiteit van de omgevingsvergunningen schommelt continu en is afhankelijk van vraag en aanbod en marktomstandigheden.

De invoering van de nieuwe Omgevingswet op 1 januari 2021 is verschoven door de minister van Milieu en Wonen naar 1 januari 2022.

Secretarieleges

Secretarieleges zijn kosten voor diensten van de gemeenten, bijvoorbeeld voor het verstrekken van reisdocumenten, rijbewijzen, uittreksels uit de BRP en Burgerlijke Stand, aanvraag Verklaring Omtrent Gedrag, huwelijksvoltrekkingen. De tarieven staan in de Legesverordening.

Voor paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen heeft het Rijk maximumtarieven vastgesteld.

Havengelden

De gemeente Drimmelen heeft 3 ligplaatsvoorzieningen in de kernen Terheijden, Drimmelen en Lage Zwaluwe. Wie daarvan gebruik maakt betaalt havengelden.

Marktgelden

De gemeente heeft weekmarkten op 3 locaties: het Dorpsplein in Terheijden, de Marktstraat te Made en de Nieuwstraat in Lage Zwaluwe. Voor het innemen van een standplaats op de weekmarkt wordt een recht geheven, het marktgeld.

Lokale lastendruk

Lokale lastendruk

In de tabel leest u de gemiddelde lokale lastendruk van een huishouden.

Tabel Par.B-6: Overzicht lastendruk

Lastendruk					
Omschrijving	2019	2020	2021	Nominale stijging	Proc. Stijging
Onroerende zaakbelastingen	273,04	277,95	282,40	4,45	1,60%
Rioolheffing	264,29	250,49	236,54	-13,95	-5,57%
Afvalstoffenheffing	243,48	252,37	252,37	0,00	0,00%
Totaal gemiddeld per huishouden	780,81	780,81	771,31	-9,50	-1,22%
eenmalige inzet vanuit algemene reserve (2019: € 250.000)	-22,18				
Totaal gemiddeld per huishouden	758,63	780,81	771,31	-9,50	-1,22%

- Rioolheffing berekenen we met de gemiddelde kosten per eenheid (aansluiting).
- Afvalstoffenheffing berekenen we met de gemiddelde kosten per eenheid (aansluiting).
- De tariefberekening Onroerende Zaak Belastingen is afhankelijk van de tariefontwikkeling en de waardeontwikkeling van de woningen.

Inkomsten

Tabel Par.B-7: Overzicht heffingen

Heffingen									x € 1.000
Nr.	Omschrijving	2019 rekening baten	2019 begroting baten	2020 begroting baten	2021			Type/ belastingheffing	Programma
					begroting lasten	begroting baten	kosten- dekkendheid		
1	OZB	4.376	4.369	4.472		4.570	n.v.t.	Verordening	Algemene dekkingsmiddelen
2	Afvalstoffenheffing	2.419	2.446	2.714	2.837	2.837	100%	Verordening	3. Ruimte, wonen en economie
3	Rioolheffing	3.273	3.285	3.109	2.798	2.798	100%	Verordening	2. Openbare ruimte
4	Toeristenbelasting	112	110	118		117	n.v.t.	Verordening	3. Ruimte, wonen en economie
5	Lijkbezorging	121	109	110	157	111	71%	Verordening	2. Openbare ruimte
6	Omgevingsvergunning	860	851	832	850	794	93%	Verordening	3. Ruimte, wonen en economie
7	Overige leges	13	8	10		11		Verordening	1. Burger en bestuur
8	Secretarieleges	321	313	291	616	316	51%	Verordening	1. Burger en bestuur
9	Precario	55	69	69		61	n.v.t.	Verordening	Algemene dekkingsmiddelen
10	Haven- en liggelden	9	10	10	33	10	29%	Verordening	3. Ruimte, wonen en economie
11	Marktgeldten / standplaatsen	22	22	23	53	23	42%	Verordening	3. Ruimte, wonen en economie
	Totaal	11.581	11.593	11.758	7.345	11.647			

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige geen vermogen en onvoldoende betalingscapaciteit heeft kunnen we geheel of gedeeltelijk kwijtschelding verlenen. In de gemeente Drimmelen kunnen inwoners kwijtschelding aanvragen voor de onroerende zaakbelasting en de afvalstoffen- en rioolheffing.

De gemeente volgt hierbij de landelijk te hanteren normen voor vermogen en inkomen.

Tabel Par.B-8: Overzicht aantal kwijtscheldingen

Kwijtscheldingen			
Omschrijving	2019	Begroting 2020	Begroting 2021
aantal toekenningen (ook gedeeltelijk)	245	255	255
waarvan automatisch verleend	140	145	145
Afwijzingen	35	35	50

Het totaalbedrag voor het kwijtschelden van riool- en afvalstoffenheffing nemen we mee in de tarieven voor alle belastingbetalers in de gemeente. Dit betekent dat alle belastingbetalers meebetalen aan het kwijtschelden van de riool- en afvalstoffenheffing. Kwijtschelding van onroerende zaakbelasting komt voor rekening van de gemeente. Sinds 2010 maken we gebruik van de diensten van het inlichtingenbureau van het Ministerie van Sociale zaken. Dit betekent dat automatisch kwijtschelding kan worden verleend, zonder dat daarvoor een volledig formulier met bewijsstukken nodig is.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert ongeveer 385 hectare openbare ruimte. Elke inwoner, bezoeker en werknemer gebruikt deze ruimte. De gemeente maakt dit mogelijk door het aanleggen en in stand houden van wegen, groen, riolering. Maar ook door het aanbrengen van verkeersmaatregelen (zoals verkeersborden en drempels), straatmeubilair en openbare verlichting.

De gemeente onderhoudt het volgende areaal:

Areaal Drimmelen 2020

Wegen	asfalt	818.205	m2
	elementen	1.184.278	m2
	beton	28.315	m2
Water en riool	vri vervalriool	151.000	m1
	drukriool	51.800	m1
	gemalen (groot en klein)	260	stuks
	watgangen	94.819	m1
Groen	bomen	17.968	stuks
	beplanting	532.151	m2
	gras	499.954	m2
	bermen	912.360	m2
Openbare verlichting	masten	6.339	stuks
	armaturen	6.454	stuks
Straatmeubilair	verkeersborden	2.237	stuks
	speeltoestellen	235	stuks
	afvalbakken	334	stuks

Bij het inrichten, onderhouden en beheren van de openbare ruimte houden we rekening met:

- De wegenwet van 1930;
- De Wegenverkeerswet van 1994;
- Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990;
- Besluit Administratieve Bepalingen inzake het Wegverkeer;
- Wet geluidhinder;
- Bouwstoffenbesluit;
- Wet milieubeheer;
- Waterschapskeur;
- Reglement op de watgangen Noord-Brabant;
- Wet telecomvoorzieningen;
- Wet energiedistributie artikel 16;
- Besluit veiligheid attractie-, en speeltoestellen van 1997.

Het onderhoud en beheer van de openbare ruimte verdelen we in drie categorieën: dagelijks onderhoud, structureel onderhoud, en vervangingsonderhoud. Bij herinrichting van de Openbare Ruimte wegen we verschillende belangen af.

Jongere onderdelen waaraan we nog moeten wennen zijn, toegankelijkheid, klimaatadaptatie en duurzaamheid.

Het belangrijkste doel van het dagelijks en structureel onderhoud is: door het uitvoeren van onderhoudsmaatregelen zorgen we ervoor dat de elementen veilig blijven en de maximale levensduur voor een element behaald wordt. Het structureel onderhoud voeren we planmatig uit. Gedurende het jaar voeren we visuele inspecties uit. We combineren de inspecties met de beschikbare gegevens over onder andere levensduur. Met deze informatie stellen we een (meerjarig) jaarprogramma (MOP) op. Het belangrijkste doel van het vervangingsonderhoud is: op het moment dat een element aan het eind van zijn (technische) levensduur is, vervangen we dit door hetzelfde type met een langere levensduur. Structureel en vervangingsonderhoud pakken we zoveel als mogelijk integraal aan (werk met werk maken). Zo nemen we bij rioolvervangingen en renovaties van straten, maatregelen voor openbare verlichting, het openbaar groen en verkeer in de plannen mee.

De paragraaf C kapitaalgoederen begroting 2021 ziet er anders uit dan andere jaren. We hanteren de eisen zoals de BBV die stelt. Hierdoor vervalt een aantal onderdelen. Civiele kunstwerken, Openbare verlichting en Speelruimte komen niet meer voor in de paragraaf. Verder komen alleen de onderwerpen naar voren die met het onderhoud te maken hebben. U herkent dat er minder detail in de paragraaf is ingebracht. Investerings ziet u terug in andere onderdelen van de begroting.

Tabel Par. C-1 Totaal overzicht onderhoud kapitaalgoederen

Prg.	Exploitatie	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
2.	a. Wegen	286.335	286.335	286.335	286.335	286.335
2.	b. Riolering	332.500	332.500	332.500	332.500	332.500
2.	c. Water	82.500	57.500	82.500	57.500	82.500
2.	d. Groen	1.267.158	1.267.158	1.267.158	1.277.158	1.277.158
Div.	e. Gebouwen	283.488	283.488	283.488	283.488	283.488
	Totaal Exploitatie	2.251.982	2.226.982	2.251.982	2.236.982	2.261.982

Prg.	Voorzieningen	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
2.	a. Wegen	902.940	902.940	902.940	902.940	902.940
Div.	e. Gebouwen	462.069	462.069	462.069	462.069	462.069
	Totaal Voorzieningen	1.365.009	1.365.009	1.365.009	1.365.009	1.365.009

Prg.	Investerings	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
2.	a. Wegen	467.000	202.000	202.000	202.000	202.000
2.	b. riolering	2.399.700	1.350.000	3.894.128	3.621.038	2.632.670
2.	d. Groen	145.000	115.000	115.000	115.000	115.000
	Totaal Investerings	3.011.700	1.667.000	4.211.128	3.938.038	2.949.670

Planning Openbare Werken 2021 en verder

Het Integraal beheer Openbare Ruimte (IBOR) richt zich op het in stand houden van de kapitaalgoederen Openbare ruimte. Hieruit komt na verschillende rekenkundige en "specialisme" toetsen een MOP. Deze methodiek brengt integrale projecten op een nog kleiner niveau in beeld. De onderstaande projecten zijn nu nog op basis van gelijktijdige planning naar boven gekomen.

De integrale projecten voor 2021 staan in het schema en worden eronder toegelicht.

Centrumroute Terheijden Molenstraat
Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe
Stationstraat en omgeving Made
Riolvervanging Julianastraat/ Prinses Margrietstraat Hooge Zwaluwe
Oude Haven van Drimmelen
Boerenhoekstraat/ Van Campenhoutstraat Made
Nachtegaalstraat Made
Prioritaire looproutes
Winkelstrip Lage Zwaluwe
Zeggelaan Terheijden
Drimmelseweg Made
Crullaan Made

Riolering	Wegen	Verkeer	Groen	Openbare verlichting	Website/BouwApp	Bewonersbrieven	Inloopavond	Bewonersavond	Voorbereiding 2021
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
x	x		x	x	x	x	x		x
x	x	x	x		x	x	x		x
x	x	x	x	x	x	x	x		
x	x	x	x	x	x	x	x		
	x	x				x			
	x	x	x		x	x			
	x	x	x	x	x	x	x		x
	x	x			x	x	x		
	x	x	x		x	x			

- *Centrumroute Terheijden*
We rondde het eerste deel van de centrumroute Terheijden (rotonde Zeggelaan tot aan Schapenbogert). Het waterschap onderzoekt het verzwaren van de dijken langs de Mark. Een deel van de dijk ligt op de Molenstraat. We wachten de onderzoeken en de uitvoering van de daaropvolgende werkzaamheden af. Ook onderzoeken we versnellingskansen voor de uitvoering.
- *Griendwerkerstraat Lage Zwaluwe*
De Griendwerkerstraat is bekend met wateroverlast. Hiervoor nemen we maatregelen en vervangen een deel van de riolering. Tegelijkertijd met de vervanging, herstellen we wegen, beoordelen het groen en kijken we of de openbare verlichting vervangen.
- *Stationstraat en omgeving Made*
In 2020 onderzochten we mogelijkheden om de afvoer van vooral regenwater in Made te verbeteren. Eén van de afvoermogelijkheden ligt door de Stationstraat Made.
- *Prinses Margrietstraat/Julianastraat Hooge Zwaluwe*
De woningen aan de Prinses Margrietstraat zijn in 2019 opgeleverd. De gemeente start met het renoveren van deze straat. De voorbereidingen rondde we in 2020 af. We pakken dan ook de Julianastraat en een deel van de Korteweg mee. De werkzaamheden zijn 2021 klaar.
- *Oude Haven (Drimmelen)*
De oude haven van Drimmelen bestaat uit verschillende fases. In 2020 rondde we het parkeerterrein af. Ook starten we met de voorbereidingen en uitvoering voor de wandelboulevard. In de wandelboulevard verbeteren we ook de riolering.
- *Boerenhoekstraat/Burg. Van Campenhoutstraat (Made)*
De uitvoering van de Boerenhoekstraat/Burg. Van Campenhoutstraat startte eind 2020. In 2021 voeren we een totale reconstructie uit.
- *Nachtegaalstraat Made*
De Nachtegaalstraat is bekend met wateroverlast. Hiervoor nemen we maatregelen en vervangen een deel van de riolering. Tegelijkertijd met de vervanging herstellen we de wegen, beoordelen het groen en kijken we of de openbare verlichting vervangen.
- *Prioritaire looproutes*
In 2019 maakten we in samenwerking met onder andere de WWZ een

plan voor de prioritaire looproutes (Rode loper). In het handboek toegankelijkheid Openbare Werken namen we uitgangspunten voor zo'n route op. De routes ronden we in 2021 af. Uiteraard letten we bij de huidige reconstructies ook al op toegankelijkheid.

- *Winkelstrip Lage Zwaluwe*
In programma 3 gaan we in op het aanpassen van de winkelstrip in Lage Zwaluwe.
- *Zeggelaan (Terheijden)*
In 2020 bereidden we de Zeggelaan voor. We dienen dit project in voor subsidie. De toekenning is onzeker omdat de provincie de toekenningsvoorwaarden aanpaste.
- *Drimmelenseweg Made*
Ook deze weg maken we fietsveiliger. In 2020 en 2021 bereiden we de werkzaamheden voor. We voeren de werkzaamheden in 2021 uit.
- *Crullaan (Made)*
In 2020 bereidden we de Crullaan voor. We dienen dit project in voor subsidie. De toekenning is onzeker omdat de provincie de toekenningsvoorwaarden aanpaste. In 2021 ronden we de werkzaamheden af

a. Wegen

Beleidskader

Het beleidskader met betrekking tot Wegen is vastgelegd in de notitie: Beleids- / beheerplan Wegen 'Grip op wegonderhoud'. Het geactualiseerde beleidsplan/ beheerplan is in procedure. De uitgangspunt is een onderhoudsniveau van minimaal C (CROW). Hiermee borduren we grotendeels voort op het vorige beleid. Een op onderdelen hoger ambitieniveau is afhankelijk van de beschikbare middelen en de keuzes van de raad.

Kwaliteit D zien we als "achterstallig onderhoud". Wegvak-onderdelen die op het kantelpunt zitten tussen kwaliteit C en D onderhouden we in het eerstvolgende jaar. Toch kunnen we besluiten om werkzaamheden op wegen incidenteel uit te stellen. Dit heeft dan te maken met andere werkzaamheden die ook in die straat plaatsvinden. Uiteraard zorgen we altijd voor een veilige situatie.

Financiële vertaling

Tabel Par. C-2

	Exploitatie	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Klein onderhoud (incl. halfverhardingen)	286.335	286.335	286.335	286.335	286.335
	Totaal exploitatie	286.335	286.335	286.335	286.335	286.335

	Voorzieningen	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Storting in voorziening	902.940	902.940	902.940	902.940	902.940
	Totaal voorzieningen	902.940	902.940	902.940	902.940	902.940

	Investerings	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Wegen / rehabilitatie 2021 (inclusief Witteweg) t/m 2025	467.000	202.000	202.000	202.000	202.000
	Totaal Investerings	467.000	202.000	202.000	202.000	202.000

Geplande werkzaamheden

Met name op diverse asfaltwegen is vanuit de inspectie een kwaliteit D geconstateerd. Het achterstallig onderhoud lopen we in 2021 in. Dit jaar willen we de kwaliteit op deze wegen verhogen. Het betreft de volgende wegen / wegvakken:

straatnaam	wegvak
Amerweg	komgrens - opgang Beverpad
Biesboschweg	inrit nieuwe parkeerterrein - Havenkade
Dahliastraat / Schetsenakkersraat	Haagstraat-Witteweg en Witteweg-spoorlijn
Ganshoeksingel	pastoor van Hooijdonklaan - Kerkstraat
Godfried Schalckenstraat	komgrens - Haasdijk (fietspaden en rotonde)
Harmoniepolder	Steenplaats - Amerweg
Kerkstraat WB	parkeerterrein Sporthal
Moerseweg	geheel bekijken
Peppelhof	geheel
Plantsoen	deels of geheel?
Ruilverkavelingsweg	Brandpolderweg - hart waterloop
Scheerbiesstraat	Wagenstraat - Stuivezandsestraat
Witteweg	Geraniumstraat - Koekoekweg
Zeedijk	geheel
Zwaluwse dijk	laatste stuk
Wandelboulevard DR	geheel

We voeren op bovenstaande wegen nog een maatregelentoets uit. De maatregelentoets geeft een definitief antwoord over de aanpak en planning. De resultaten van de inspecties verdelen we uiteindelijk in klein en groot onderhoud en reconstructie/rehabilitaties.

Toelichting investeringen

Zie toelichtingen Bijlage 5: Investeringsprognose 2021 - 2025.

b. Riolering

Beleidskader

Op gemeentelijk niveau is eind 2017 het Water en Rioleringsplan Drimmelen 2018-2022, waarin opgenomen het verbreed GRP. (WRP) vastgesteld. Door de integrale benadering van het gehele watersysteem vindt in dit beleidsplan zowel riolering als water haar plaats.

Op regionaal niveau gelden voor de toekomst de uitgangspunten zoals opgenomen in het Bestuursakkoord Water (NBW) Water met vuur (ondertekend op 23 mei 2011).

Binnen de Samenwerking in de waterketen wordt invulling gegeven aan de in het bestuursakkoord gestelde doelen:

Water met vuur

- Doelmatiger waterbeheer
- Doelmatigheidswinst
- Overheveling naar waterveiligheid
- Gematigde stijging lokale lasten
- Waterschappen zelfstandiger, rol provincies beperkter
- Toetsing Waterkeringen wordt teruggebracht naar een cyclus van 12 jaar
- Herziening belastingstelsel waterschappen
- Opschaling afvalwaterketenbeheer
- Dreigende wetgeving als stimulans.

Beleidsuitgangspunten Waterbeleidsplan

Bij het vaststellen van het WRP zijn nieuwe ambities vastgesteld. Deze ambities anticiperen vooral op klimaatverandering. Hieronder geven we de ambities weer:

- Afvalwater is het ambitieniveau gemiddeld (anticiperend)
- Hemelwater hoog (toekomstgericht)
- Grondwater midden (anticiperend)
- Oppervlaktewater midden (anticiperend)
- Bedrijfsvoering hoog (toekomstgericht).

Bij een middenniveau (anticiperend) schatten we de situatie met een voorzichtige afwachtende houding en heeft een horizon van 10 tot 15 jaar. Toekomstgericht (hoog niveau) betekent dat we daadwerkelijk rekening houden met de toekomst. Voor regenwater bijvoorbeeld rekenen we met intensievere buien dan voorheen. De horizon is dan 15 tot 25 jaar.

Financiële vertaling

Tabel Par. C-3

	Exploitatie	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Onderhoud vrij verval riolering	197.500	197.500	197.500	197.500	197.500
2.	Onderhoud drukriolering	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000
3.	Onderhoud Individuele Behandeling Afvalwater (IBA's)	45.000	45.000	45.000	45.000	45.000
	Totaal exploitatie	332.500	332.500	332.500	332.500	332.500

	Investerings	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging	847.200				
2.	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging	1.182.500				
3.	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)	270.000				
4.	Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)	100.000				
5.	Vervanging riolering 2022 t/m 2025 (zie inv.prognose: thema Water)		1.350.000	3.894.128	3.621.038	2.632.670
	Totaal Investerings	2.399.700	1.350.000	3.894.128	3.621.038	2.632.670

Geplande werkzaamheden

Afronden:

- *Kilstraat -Flierstraat Lage Zwaluwe*
Dit betreft een reguliere vervanging waarbij we het vastgestelde ambitieniveau toepassen. Door de relatief "moeilijke" ligging (zowel in particuliere grond als tracé en grondslag) is het een delicaat project.
- *Burgemeester Van Campenhoutstraat – Boerenhoekstraat*
Buiten het oplossen van lokale wateroverlast leggen we hier reeds het eerste gedeelte van de hemelwatersnelweg door Made aan. Pas met de aanleg van extra afvoercapaciteit in de Prinsenspolderstraat met daarbij een overstortvoorziening wordt voor dit gebied en het gebied bovenstrooms voldaan aan de ambitie uit het WRP.
- *Prinses Margrietstraat – Julianalaan*
Voorkoming van wateroverlast in de wijk. Het systeem is ontworpen op basis van bui 09. Dit is conform de ambitie uit het WRP. Hiervoor graven we een waterberging, leggen we lozingsvoorzieningen, vergroten we de riooldiameter, koppelen van de verharding in de openbare ruimte af, maken we een extra overstortvoorziening (bemalen) op het oppervlaktewater en vergroenen we parkeerplaatsen.

In uitvoering nemen:

- *Maatregelen kern Made uitvoering Nachtegaalstraat*
Dit betreft een reguliere oplossing voor de wateroverlast voor de Nachtegaalstraat.

- *Maatregelen kern Lage Zwaluwe uitvoering Griendwerkerstraat*
Hier is de riolering kwalitatief slecht. Tevens is er sprake van wateroverlast. Met het project worden beide zaken in een keer aangepakt.
- *Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen*
Zie Integrale projecten.
- *Maatregelen kern Terheijden voorbereiden Molenstraat*
Zie Integrale projecten.
- *Maatregelen Kerkstraat Made*
Een deel van de rioolmaatregelen in de Kerkstraat ronden we in 2020 af. Het restant nemen we mee met de werkzaamheden voor het Hart van Made. We houden ook rekening met werkzaamheden die we in de Stationsstraat (2023) uitvoeren.

Toelichting investeringen

Zie toelichtingen Bijlage 5: Investeringsprognose 2021 - 2025.

c. Water

Beleidskader

Op gemeentelijk niveau is eind 2017 het Water en Rioleringsplan Drimmelen 2018-2022, waarin opgenomen het verbreed GRP. (WRP) vastgesteld. Door de integrale benadering van het gehele watersysteem vindt in dit beleidsplan zowel riolering als water haar plaats.

Beleidsuitgangspunten Waterbeleidsplan

We stelden we nieuwe ambities vast. Deze ambities anticiperen vooral op klimaatverandering. Hieronder geven we de ambities weer:

- Afvalwater is het ambitieniveau gemiddeld (anticiperend)
- Hemelwater hoog (toekomstgericht)
- Grondwater midden (anticiperend)
- Oppervlaktewater midden (anticiperend)
- Bedrijfsvoering hoog (toekomstgericht).

Bij een middenniveau (anticiperend) schatten we de situatie met een voorzichtige afwachtende houding en heeft een horizon van 10 tot 15 jaar. Toekomstgericht (hoog niveau) betekent dat we daadwerkelijk rekening houden met de toekomst. Voor regenwater bijvoorbeeld rekenen we met intensievere buien dan voorheen. De horizon is dan 15 tot 25 jaar.

Op regionaal niveau geldt "Keur waterschap Brabantse Delta 2015" Hierin is vermeldt wat wel of niet mag en wat de verplichtingen zijn.

Financiële vertaling

Tabel Par. C-4

	Exploitatie	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Onderhoud watergangen	65.500	40.500	65.500	40.500	65.500
2.	Onderhoud stedelijk water	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000
3.	Baggeren havens	0	0	0	0	0
	Totaal exploitatie	82.500	57.500	82.500	57.500	82.500

Geplande werkzaamheden

Jaarlijks onderhoud watergangen en stedelijk water. Samen met andere gemeenten en het waterschap stelden we in 2020 een nieuw bestek op. In dit bestek passen we een maaibeheer toe dat de biodiversiteit verbetert.

d. Groen

Beleidskader

Het beleidskader met betrekking tot Openbaar groen ligt vast in het integraal groenbeleidsplan 2017 – 2026 'Groen leeft en verbindt'. Het groenbeleidsplan is een integrale nota voor alle groenplannen. Hierin heeft zowel biodiversiteit als duurzaamheid een belangrijke plek.

Groenbeleid

Het groenbeleid is gericht op duurzaam kwaliteitsgroen. Dit groen beheren we op een ecologische basis, waarbij we geen gebruik maken van chemische onkruidbestrijdingsmiddelen. We beperken het onderhoud door zoveel mogelijk bodem bedekkende beplanting aan te brengen. Bij plantsoenen die daarvoor geschikt zijn, accepteren we een bepaalde mate van kruidengroei.

Het groen binnen de bebouwde kom van de gemeente Drimmelen bestaat voor ongeveer 40% van het oppervlakte uit bosplantsoen, grove heesters, heesters & botanische rozen, bodembedekkers, hagen, vaste planten en landschappelijke beplanting. De andere 60% bestaat uit gazon, berm en kruidenrijk gras. De totale hoeveelheid groen binnen en buiten de bebouwde kom bedraagt per inwoner 86 m². In het openbaar gebied staan circa 18.000 bomen. In het stedelijk gebied staan circa 11.200 bomen. In het buitengebied staan circa 6.800 bomen. Het totaal aantal gemeentelijke bomen in Drimmelen komt overeen met 0,7 boom per inwoner. De bomen in het bosplantsoen zijn in deze berekening niet meegenomen.

Groenbeheer

Een effectbestek is een nieuw onderhoudscontract wat niet alléén meer gericht is op beeldkwaliteit of frequentie maar juist op het effect van de onderhoudswerkzaamheden op de burgers tevredenheid. Middels dit effectbestek onderhouden we integraal plantsoenen, grasvelden en onkruidbestrijding verhardingen. Om de burgers tevredenheid te meten, enquêteren we jaarlijks. We houden de voortgang en kwaliteit een periode separaat in de gaten. Regulier vinden overleggen plaats waarbij we de vorderingen, kwaliteit van het werk en de

communicatie bespreken. Zo nodig schalen we op naar management- of directieniveau.

Voor het beheer van het openbaar groen gebruiken we de CROW Kwaliteitscatalogus openbare ruimte. Het groen onderhouden we overwegend op minimaal kwaliteitsniveau B. Voor de beheergroep "grove heesters" geldt kwaliteitsniveau C. Op basis van het nieuwe groenbeleidsplan wordt de beeldkwaliteit van het groen in centrumgebieden, entree dorpen, recreatieve hot spots en herkenningpunten verhoogd naar beeldkwaliteit A.

Bomenbeleid

Met het opstellen van de bovengenoemde integrale en overkoepelende beleidsnota groen besloten we te werken met een waardevolle bomenkaart.

Bermenbeleid

Het ecologisch bermbeheer is een groeiproces waarbij we streven naar beplanting die van nature in een berm voorkomt. Met name de grotere gebieden en brede bermen zijn hierbij het meest kansrijk.

Eikenprocessierups

Met het beheersplan eikenprocessierups (Plan van aanpak 2020 tot en met 2023) bereiken we dat we als gemeente en als eigenaar/beheerder van bomen of terreinen op de korte en lange termijn voldoende doen om de eikenprocessierups te bestrijden.

Maatregelen op de lange termijn zijn:

- Passieve omvorming van zomereiken (*Quercus robur*). Dit betekent geen inboet van zomereiken die na aanplant zijn gestorven of door storm zijn geveld. Hiervoor gebruiken we een andere boomsoort.
- Het stimuleren van natuurlijke vijanden door o.a. het ontwikkelen van bloemrijke bermen en uitbreiding van de nestkasten.

Onkruidbestrijding verharding

Het onkruid op de verharding onderhouden we op minimaal kwaliteitsniveau B.

Ecologische Verbindingszones

Het integrale groenbeleidsplan ambieert om de EVZ Mark-Zwaluwse Haven verder te ontwikkelen. Het waterschap vroeg de gemeente hieraan mee te werken. De incidentele aankoop- en inrichtingskosten van het gemeentelijk deel van een aaneengesloten EVZ zonder restopgave zijn tijdelijk 75% subsidiabel (was eerst 50%). De kosten voor het onderhoud zijn structureel. Zowel aanleg, inrichting en beheer komen ten laste van de Reserve Groenaanleg.

Financiële vertaling

Tabel Par. C-5

	Exploitatie	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Onderhoud groen	1.231.303	1.231.303	1.231.303	1.231.303	1.231.303
2.	Onderhoud ecologische verbindingzones	35.855	35.855	35.855	45.855	45.855
	Totaal exploitatie	1.267.158	1.267.158	1.267.158	1.277.158	1.277.158

	Investerings	Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
	Renovatie openbaar groen 2021 t/m 2025	145.000	115.000	115.000	115.000	115.000
	Totaal Investerings	145.000	115.000	115.000	115.000	115.000

Geplande werkzaamheden

In 2018 startten we met het nieuwe effectbestek. MidZuid voert de werkzaamheden uit. Op die manier is de opdracht van de Raad om de inzet van 41.000 uur mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te waarborgen het beste ingevuld.

- Plantsoenvakken die niet meer voldoen, vormen we om. Deze renovaties voeren we voornamelijk integraal, met riolering en wegen, uit (zie ook bij paragraaf 1.1).
- In 2021 werken we voor het eerst met de waardevolle Bomenkaart.
- Vanaf 2019 is de totale overstap naar 'maaien en ruimen' gegarandeerd. Op basis van een nieuw regionaal onderhoudsbestek verfijnen we het ecologisch bermbeheer verder. Alle bermen van de gemeente beheren we ecologisch.
- De bestrijding van de processierups in 2020 wordt geëvalueerd. Op basis hiervan bepalen we de maatregelen voor de bestrijding van de eikenprocessierups op de korte termijn.
- De EVZ Mark Zwaluwse Haven is verder in voorbereiding. Het waterschap gaat over hetzelfde tracé eveneens een "natte" EVZ aanleggen. Het waterschap is leidend in planning en uitvoering.

Toelichting investeringen

Zie toelichtingen Bijlage 5: Investeringsprognose 2021 - 2025.

e. Gebouwen

Beleidskader

De werkzaamheden worden uitgevoerd conform het door de gemeenteraad in 2019 vastgestelde beleidskader. Dit is verankerd in het Gebouwen Beheer Systeem (GBS-systeem).

Geplande werkzaamheden

- Renovatie technische ruimte Amerhal € 60.000;
- Herstellen voegwerk dorps huis Zonzeel € 3.000;
- Vervangen verlichting en wijzers uurwerk Hooge Zwaluwe € 24.000;

- Vervangen onderdelen luidsysteem uurwerk Made € 8.000;
- Vervangen pompinstallatie brandweer Made € 7.000;
- Vervangen ventilatie-unit gemeentewerf Made € 35.000;
- Vervangen overheaddeuren werf Terheijden (2 st) € 18.000;
- Vervangen heathers garage werf Terheijden € 3.000;
- Vervangen overheaddeuren brandweerkazerne Terheijden (2 st) € 12.400;
- Vervangen heathers brandweerkazerne Terheijden € 3.000;
- Vervangen diverse onderdelen bouwkundig gemeentehuis € 150.0000;
- Overige groot onderhoud werkzaamheden bestaat uit bedragen die kleiner dan € 3.000.

Financiële vertaling

Tabel Par. C-6

Exploitatie		Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Klein onderhoud	283.488	283.488	283.488	283.488	283.488
	Totaal exploitatie	283.488	283.488	283.488	283.488	283.488

Voorzieningen		Begroting 2021				
		2021	2022	2023	2024	2025
1.	Storting in voorziening	462.069	462.069	462.069	462.069	462.069
	Totaal voorzieningen	462.069	462.069	462.069	462.069	462.069

D. Financiering

Inleiding

Treasury is het vakgebied dat zich bezighoudt met het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Iedere gemeente is volgens de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) verplicht een treasurystatuut vast te stellen. De wet FIDO biedt duidelijke kaders voor het beheersen van risico's en openheid. Risicobeheersing richt zich daarbij vooral op rente- en kredietrisico's. In de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ligt verdere regelgeving vast.

De gemeente Drimmelen stelde het geactualiseerde treasurystatuut vast in 2017. De randvoorwaarden voor het uitvoeren van de Treasury-/financieringsfunctie staan daarin. De beleidsvoornemens voor risicobeheer en de financieringspositie in 2021 verantwoorden we in deze financieringsparagraaf.

A. Risicobeheer

Voor het risicobeheer analyseren we de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente Drimmelen. In grote lijnen verdelen we de relevante risico's in *renterisico's*, *kredietrisico's*, *koersrisico's* en *valutarisico's*.

Hieronder geven we een toelichting op het renterisico (A 1) en het kredietrisico (A 2). De andere genoemde risico's zijn niet op onze gemeente van toepassing.

A 1. Renterisico's

Renterisico's onderscheiden we in het renterisico van de vlottende schuld (kortlopende leningen) en het renterisico van de vaste schuld (langlopende geldleningen).

A 1.1. Renterisico vlottende schuld (kortlopende leningen)

Het maximum van de vlottende schuld ligt vast op 8,5% van het totaal aan begrote lasten vóór bestemming zonder stortingen in reserves. Dit is de kasgeldlimiet. Als we deze limiet twee kwartalen achter elkaar overschrijden, zetten we de financiering om in een langlopende lening. De kasgeldlimiet stellen we jaarlijks vast volgens de ministeriële regeling die bij de wet FIDO hoort. Het begrote totaal aan lasten vóór bestemming is voor 2021 € 56,7 miljoen (zie tabel).

Met deze gegevens stelden we de volgende berekening op:

Tabel Par.D-1

Toets kasgeldlimiet		Bedragen in €
Omschrijving		Begr. na wijziging
Begrotingstotaal m.u.v. mutaties in reserves		56.677.751
1. Toegestane kasgeldlimiet		
in procenten van de grondslag		8,50%
in een bedrag		4.817.609
2. Omvang vlottende korte schuld		
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar		4.000.000
Schuld in rekening-courant		-
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar		-
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld		-
3. Vlottende middelen		
Contanten in kas		5.787
Tegoeden in rekening courant		248.886
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar		
4. Toets kasgeldlimiet		
Totaal netto vlottende schuld (2) - (3)		3.745.328
Toegestane kasgeldlimiet (1)		4.817.609
Ruimte		1.072.281

Met de voorliggende begroting wordt aan de kasgeldlimiet voldaan.

A 1.2 Renterisico vaste schuld (langlopende leningen): rente risiconorm

Vaste geldleningen zijn meestal voor een periode van 20 tot 40 jaar. De rente heeft vaak een rentevaste periode van 10 jaar. Dit betekent dat de rentekosten na deze rentevaste periode flink kunnen stijgen door hogere rentepercentages. Dit is een renterisico dat we niet kunnen uitsluiten. Het is mogelijk dat de rentevaste perioden van meer geldleningen samen in één boekjaar aflopen. Als dat gebeurt neemt het risico op een ongelijke toename van de rentekosten in dat jaar en de jaren die erna komen toe. Daarom bepaalt de Wet fido een rente risiconorm van 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming. De vaste schuld is hierbij omschreven als de opgenomen leningen met een rentevaste periode van één jaar of langer.

De berekening van de rente risiconorm voor 2021:

Tabel Par.D-2

Toets renterisiconorm	
Omschrijving	Begroting 2021
variabelen renterisiconorm	
1. Renteherziening op vaste schuld	5.000.000
2. Aflossingen	325.000
3. Renterisico (1+2)	5.325.000
4a. Begrotingstotaal	56.677.751
4b. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	0
5. Renterisiconorm (4a x 4b)	11.335.550
Toets renterisiconorm: $5 > 3$ = ruimte onder renterisiconorm $3 > 5$ = overschrijding renterisiconorm	
Ruimte (+) / overschrijding (-) (5 - 3)	6.010.550

In 2021 vinden in principe geen renteherzieningen op vaste geldleningen plaats. Wel zal er sprake zijn van herfinanciering, die we verwerkt hebben als renteherziening op vaste schuld. Vanwege de aanhoudende behoefte aan vreemd vermogen heeft de gemeente 28 juli 2020 een lening bij de BNG afgesloten. De omvang van de lening is € 5.000.000 met een looptijd van één jaar plus 1 dag (expiratedatum 29 juli 2021). In de meerjarenraming is een lening opgenomen van € 5.000.000 met een looptijd van 30 jaar vanaf 29 juli 2021. Dit betreft een inschatting op basis van de gemiddelde levensduur van de geplande (vervangings-) investeringen, de groeiende liquiditeitsbehoefte (saldo van uitgaven en ontvangsten) en de rentemarktvooruitzichten afgegeven door de BNG ten tijde van het opstellen van de begroting. De uitwerking van o.a. de herijking van het gemeentefonds en uitwerking van de ambities zal uiteindelijk bepalend zijn voor de daadwerkelijk af te sluiten lening.

De leningenportefeuille van de gemeente Drimmelen blijft beperkt van omvang. Hierdoor blijft het renterisico van de gemeente Drimmelen ruim binnen de normen.

Ontwikkeling 2021

Vanaf 1 januari 2018 is de Europese Benchmarkverordening van toepassing. Alle onder toezicht staande entiteiten in de Europese Unie moeten aan deze verordening voldoen, zo ook onze huisbankier de BNG. De basisrente wordt gebruikt voor het bepalen van de rente onder de overeenkomsten van onze gemeente met de BNG bank. De Euribor en Eonia blijken niet robuust en betrouwbaar. Er wordt nu o.b.v. de Benchmarkverordening toegewerkt naar nieuwe basisrentes.

Conform de Benchmarkverordening zijn de banken verplicht in de overeenkomsten een terugvalbepaling op te nemen, ook voor de lopende overeenkomsten. Deze terugvalbepaling houdt in dat de BNG een vervangende basisrente kan aanwijzen (€STR of gebaseerd op de €STR) en de daarmee verwante wijzigingen in de overeenkomst aan kan brengen indien een van de volgende gebeurtenissen zich voordoet (ook voor 1 januari 2022):

1. de contractuele rentebenchmark wordt niet meer gepubliceerd of is niet langer beschikbaar,
2. mag niet meer door BNG Bank worden gebruikt, of
3. is niet meer betrouwbaar of representatief of is om een andere reden niet langer geschikt is om in de overeenkomst te worden gebruikt

De nieuwe basisrentes zullen niet gelijk zijn aan de huidige basisrentes. Onder toezicht van de Europese financieel toezichthouder worden (correctie) methoden en standaarden ontwikkeld om de overgang zo neutraal mogelijk te laten verlopen. De BNG zal zich bij het aanwijzen van een vervangende basisrente hierop baseren.

De €STR is gekozen als alternatieve risicovrije rentebenchmark voor het eurogebied. De Eonia wordt voor het laatst gepubliceerd op 3 jan 2022, de (aangepaste) Euribor in ieder geval nog tot 2024.

A 2. Kredietrisico's

Het kredietrisico bepaalt het risico dat de gemeente loopt door tegenpartijen die verplichtingen niet (tijdig) kunnen nakomen door bijvoorbeeld insolventie en deficit (tekort). De wet Fido stelt eisen aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkt waardoor kredietrisico's beperkt worden.

Kredietrisico's zijn er in twee vormen. Het eerste kredietrisico is het risico dat de gemeente loopt door verstrekte leningen en beleggingen. Het tweede kredietrisico gaat over verstrekte gemeentegaranties. Dit noemen we ook wel borgstellingen of een indirect kredietrisico.

A 2.1 Kredietrisico op leningen en beleggingen

De gemeente Drimmelen verstrekte in het verleden leningen en deed beleggingen vanwege haar publieke taak. Deze verstrekkingen/beleggingen gebeurden op basis van de Wet Fido en het treasurystatuut. Sinds 2013 is de gemeente verplicht om tijdelijk overtollige financieringsmiddelen aan te houden in de schatkist (=schatkistbankieren). Het kredietrisico blijft hierdoor onveranderd laag maar het rendement is marginaal.

A 2.2 Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Drimmelen staat borg tegenover geldgevers voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangevraagd. De activiteiten die deze partijen verzorgen moeten dan wel in het verlengde liggen van de gemeentelijke taken. Deze borgstellingen beperken zich vooral tot de woningbouwvereniging en sportverenigingen. Voor de borgstellingen aan de woningbouwvereniging staat de gemeente Drimmelen garant als achtervang op het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW).

In juli 2020 heeft de VNG een ledenraadpleging gehouden over het Rechtzetten van de scheefheid in de achtervang bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De VNG vraagt in haar brief of de gemeente kan instemmen met herzien van de verdeelsleutel. Indien de meerderheid voor stemt, bereidt het WSW nieuwe afspraken tussen VNG en WSW en tussen individuele gemeenten en WSW voor. Op dit moment is de uitkomst nog niet bekend. De samenstelling van de borgstellingen in de begroting is hierdoor ongewijzigd. Het laatst vastgestelde overzicht van borgstellingen:

Tabel Par.D-3

Gewaarborgde geldleningen		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	Restantbedrag per 31-dec-2019	Aflossing 2019
Zorginstellingen	1.657	82
Woningbouwvereniging	2.280	219
Sportverenigingen	25	7
Woningbouwverenigingen onder WSW verband	116.779	984
Totaal	120.741	1.292

De gemeente Drimmelen hanteert het volgende uitgangspunt:

Geen gemeentegarantie verlenen voor geldleningen die worden aangegaan door derden zoals stichtingen en verenigingen, behalve:

- de herfinanciering van al bestaande geldleningen waarvoor we in het verleden gemeentegarantie verleenden.
- geldleningen voor sportverenigingen of welzijns- en zorginstellingen. Die beoordelen we apart.

B. Financieringspositie

Financieringsfunctie

Onder de financieringsfunctie valt het aantrekken van financiële middelen en het eventueel uitzetten van tijdelijke overschotten die op dat moment niet nodig zijn. Dit is afhankelijk van het tempo van de uitvoering van de programma's binnen de door de gemeenteraad vastgestelde kaders van de begroting.

De uitvoering van deze financieringsfunctie vereist snelle beslissingen in een complexe markt. Dit heeft budgettaire gevolgen, onder andere afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de financieringsfunctie valt niet het garanderen van rente en aflossing van geldleningen aan anderen.

Algemene ontwikkelingen: rentebeleid

Een belangrijke algemene ontwikkeling is de ontwikkeling op de geld- en kapitaalmarkt en dan vooral de rente op de kapitaalmarkt. De rente op de kapitaalmarkt is naar verwachting ook in 2021 laag. Er zijn nog geen signalen die wijzen op een stijging van de rente. Naar verwachting blijft de ECB in de komende twaalf maanden een ruim monetair beleid voeren. De lange rentetarieven blijven hierdoor op een zeer laag niveau.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio zegt iets over de vermogenspositie. Solvabiliteit is de mate waarin een organisatie aan haar korte en lange termijn verplichtingen kan voldoen. Dit bepalen we door de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (opgenomen financiering). Het spreekt voor zich dat we de ratio bepalen met ons eigen vermogen, omdat dat onze buffer is voor het opvangen van tegenvallers.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is bepaald op basis van de mutaties in de geprognosticeerde balans.

Tabel Par.D-4

Financieringsbehoefte				
Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
exploitatiesaldo vóór toevoeging c.q. onttrekking aan reserves	-1.539.893	-1.686.000	-1.497.973	-1.579.926
bij: afschrijving materiële vaste activa	3.668.836	3.633.524	3.523.100	3.466.453
af: investering materiële vaste activa	-8.035.124	-2.370.375	-10.253.265	-5.270.985
Financiële vaste activa - ontvangen aflossing leningen	-	-	-	-
Mutatie voorraden incl. bouwgronden in exploitatie	-123.954	-	-	-
Mutatie voorzieningen	-28.093	59.605	86.000	86.000
Vaste schulden aflossing	-5.325.000	-491.667	-491.667	-491.667
Financieringsbehoefte	-11.383.227	-854.913	-8.633.804	-3.790.125
In begroting opgenomen langlopende financiering	5.000.000			
Aanvullende financieringsbehoefte	-6.383.227	-854.913	-8.633.804	-3.790.125

Voor de aanvullende financieringsbehoefte geldt dat we de kasgeldlimiet optimaal benutten vanuit de gedachte dat de rente van kasgeldleningen vrijwel altijd lager is dan de rente op langlopende leningen. Indien de financieringsbehoefte de kasgeldlimiet overstijgt wordt afgewogen of het nodig is om een langlopende lening af te sluiten, afhankelijk van onder andere de werkelijke investeringen.

Renteschema

De renteomslag berekenen we bij de begroting en de jaarrekening op basis van:

- de rentelasten van langlopende geldleningen
- de rentelasten van kortlopende leningen
- de rente van eigen financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen)
- het totaal geïnvesteerd vermogen (boekwaarde per 1 januari).

De renteomslag voor de gemeente Drimmelen voor het jaar 2021 bedraagt 0,15%. Bij de berekening van rente op investeringen gaan we in 2021 uit van een vast rentepercentage van 0%. Zie onderstaande tabel:

Tabel Par.D-5

Renteschema						
	Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	118.471	124.584	109.254	93.925	83.372
b.	De externe rentebaten	0	0	0	0	0
	Totaal door te rekenen externe rente	118.471	124.584	109.254	93.925	83.372
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	1.240	0	0	0	0
	De rente van projectfinanciering die aan betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	0	0	0	0
		1.240	0	0	0	0
	Saldo door te rekenen rente	119.711	124.584	109.254	93.925	83.372
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
	De aan de taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toegerekende rente (renteomslag)	119.711	124.584	109.254	93.925	83.372
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toegerekende rente (renteomslag)	0	0	0	0	0
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	119.711	124.584	109.254	93.925	83.372

Rente-omslag						
	Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	Boekwaarde bestaande investeringen (per 01.01)	78.243.530	74.574.693	70.941.169	67.418.069	64.083.554
	Vermeerdering boekwaarde nieuwe investeringen	0	8.035.124	9.886.298	19.496.008	23.818.379
	Correctie boekwaarde projectfinanciering	0	0	0	0	0
	Totaal boekwaarde	78.243.530	82.609.817	80.827.467	86.914.077	87.901.933
	Saldo door te rekenen rente	119.711	124.584	109.254	93.925	83.372
	Rente-omslag percentage	0,15%	0,15%	0,14%	0,11%	0,09%
	Toe te rekenen rente-omslag	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
	Toegerekende rentevolume via rente-omslag t.b.v. renteschema	0	0	0	0	0

Externe rente						
	Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
	Bedrag openstaande leningen (per 01.01)	7.750.000	7.425.000	6.933.334	6.441.667	5.950.000
	Rentelasten	118.471	124.584	109.254	93.925	83.372
	Gewogen gemiddelde externe rente	1,53%	1,68%	1,58%	1,46%	1,40%

Rente grondexploitatie						
------------------------	--	--	--	--	--	--

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Externe rente	1,53%	1,68%	1,58%	1,46%	1,40%
Vreemd vermogen (per 01.01)	123.954	0	0	0	0
Totaal vermogen (per 01.01)	123.954	0	0	0	0
Rente grondexploitatie	1,53%	-	-	-	-

E. Bedrijfsvoering

Inleiding

Een goede bedrijfsvoering is belangrijk voor het succesvol uitvoeren van de beschreven programma's. Deze paragraaf geeft inzicht in de bedrijfsvoeringsthema's:

- A. Personeel en organisatie
- B. Informatievoorziening en automatisering
- C. Huisvesting en facilitaire zaken
- D. Financiën en Planning & Control
- E. Inkoop
- F. Juridische zaken.

A. Personeel en organisatie

Personeel

Ziekteverzuim

In 2019 had de gemeente Drimmelen een ziekteverzuim dat gelijk was aan dat van de sector landelijk en iets hoger dan 'landelijk alle organisaties' en 'landelijk organisaties met meer dan 100 medewerkers'. Ten opzichte van 2018 is het ziekteverzuim 0.8% gedaald in 2019. Ondanks het coronavirus, lijkt de trend van verlaging van het ziekteverzuim in 2020 door te zetten. Vooral het kortdurend verzuim, waarop we het meeste invloed hebben, zien we dalen. Van belang blijft te benoemen dat we niet alle verzuim kunnen beïnvloeden. Het management krijgt sinds 2020 periodiek verzuimanalyses waardoor actuele informatie beschikbaar is over ziekteverzuim en er goed gestuurd kan worden op het zoveel mogelijk beperken en terugdringen van verzuim.

Wet ARBO (Arbidsomstandigheden)

In 2021 wordt ARBO meer op de kaart gezet. We werken aan een nieuw arbobeleid. Daaronder valt het beleid ziekteverzuim, PSA (Psychosociale Arbeidsbelasting), werkdruk en werkstress, BHV (Bedrijfshulpverlening), beeldschermwerk en thuiswerken. Mede door Covid-19 verandert ook -versneld- het concept thuiswerken en het werken op kantoor. Ook hier spelen we in 2021 verder op in. Wanneer je medewerkers vraagt thuis te werken, ben je als werkgever verplicht te voorzien in een ergonomische werkplek. Dit wordt meegenomen in het thuiswerkprotocol en het "nieuwe werken".

Daarnaast wordt het plan van aanpak van de RI&E (Risico-inventarisatie en -Evaluatie) verder uitgewerkt en uitgevoerd in 2021. De RI&E wordt in 2021 ook herzien vanwege het nieuwe werken.

Tot slot wordt in 2021 een PMO (Periodiek Medisch Onderzoek) gehouden. Er wordt onderzocht welke vorm bij gemeente Drimmelen past en aan welke vorm een vervolg gegeven kan worden, zodat de signalen uit het PMO goed opgepakt kunnen worden.

Bovenstaand draagt bij aan meer werkgeluk, minder fysieke en mentale klachten en daarmee een lager verzuimpercentage.

Salariskosten

Dit is het brutoloon volgens de salaristabel van de CAO (schaal/trede) met daarbij:

- IKB (Integraal Keuze Budget)
- werkgeverslasten (pensioenpremie, ww-premie)
- andere premies die de gemeente als werkgever af moet dragen.

De salariskosten van alle ambtenaren die in de formatie zijn meegenomen, inclusief de griffie.

In de primaire begroting van 2020 zijn de totale salariskosten € 12.453.346

In de primaire begroting van 2021 zijn de totale salariskosten € 12.671.210.

Organisatie

SPP (Strategische Personeel Planning)

SPP maakt een verbinding tussen de (toekomstige) organisatieontwikkelingen op korte en lange termijn en de daarbij gewenste kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting. Hierbij is het hebben van een toekomstvisie op de organisatie van groot belang én het hebben van een goed beeld van het huidige personeelsbestand. Een analyse van deze data vertalen we naar concrete acties die nodig zijn om het verschil tussen de bestaande en de toekomstige situatie te overbruggen en om toekomstige fricties (kwalitatief en kwantitatief) te voorkomen. Het uiteindelijke doel van SPP is de juiste persoon op de juiste plaats op het juiste moment om de (strategische) doelen van de organisatie te behalen. In 2021 zal de inventarisatie (organisatie breed) zijn afgerond en de resultaten zullen gebruikt worden voor het management om invulling en uitvoering te geven aan SPP.

Functieboek

Het functieboek ligt in het verlengde van SPP. Het moet een weerslag zijn van functies die in de gemeente Drimmelen nodig zijn. Naast SPP levert de Omgevingswet (in werking treden uitgesteld tot 1-1-2022) belangrijke input. In de begroting 2020 was reeds budget opgenomen voor het nieuwe functieboek. In 2021 zal uitvoering en implementatie plaatsvinden.

B. Informatievoorziening en automatisering

Informatievoorziening (en Dienstverlening)

In 2019 stelde de raad de Visie op Dienstverlening vast om een moderne en toekomstbestendige dienstverlening en informatievoorziening te borgen. De visie is "van buiten naar binnen" opgesteld. Daarbij maakten we gebruik van burgerparticipatie initiatieven. Er zijn zeven dienstverleningswaarden gedefinieerd. Deze vertaalden we naar vier leidende principes die gelden voor de

dienstverlening door gemeente Drimmelen: betrouwbaar, mensgericht, efficiënt & interactief.

Ter uitvoering van het door de raad in 2019 vastgestelde visiedocument “toekomstbestendige Dienstverlening” is in 2020 het Ambitieplan vastgesteld, waarmee uitvoering wordt gegeven aan de door de raad vastgestelde kernwaarden Efficiënt, Betrouwbaar, Interactief en Mensgericht. Dit Ambitieplan is gevuld met diverse projecten/projectkaarten welke ondersteunend zijn aan het digitaliseren en/of optimaliseren van dienstverlening. In 2021 wordt concreet -verder- gewerkt aan:

1. De verbetering van de telefonische bereikbaarheid en opvolging door middel van de inzet van een klantcontactsysteem. Hierbij wordt gebruik gemaakt van beschikbare onderzoekgegevens van waaruit verbetervoorstellen en -mogelijkheden worden gedestilleerd. Overigens wordt eveneens de applicatie (telefooncentrale) onder de loep genomen op technische mogelijkheden, aanvullingen en nieuwe gebruiksmogelijkheden om deze, waar nodig en mogelijk, verder te optimaliseren. Daarnaast wordt een digitale kennisbank ingericht ten behoeve van de medewerkers servicebalie
2. In 2020 is gestart met zaakgericht werken, ofwel: Digitaal samenwerken. Dit is een combinatie van klantgericht en procesmatig -primaire- werkprocessen sturen waarmee voldaan kan worden aan de door de raad vastgestelde kernwaarden. In 2021 wordt hier verder inrichting en uitvoering aan gegeven
3. Het verder optimaliseren en gebruik maken van de verschillende faciliteiten binnen Office 365. Zoals de verschillende mogelijkheden van binnen deze applicatie beschikbare modules (Teams, Sharepoint e.d.) om daarmee ook het thuis werken verder te ondersteunen en te optimaliseren. Uiteraard zullen medewerkers hier getraind en opgeleid moeten worden om optimaal gebruik te kunnen maken van deze modules en vaardig zijn in goede borging van de gebruikte informatie(voorziening). Waar nodig en mogelijk zal dit o.m. in samenwerking met de gemeente Breda worden opgepakt
4. Vanuit organisatieontwikkeling wordt in 2021 nadrukkelijk ingezet op het thema “Basisdienstverlening op orde” : We dragen zorg voor moderne dienstverlening, die past bij de verschillende behoeften en mogelijkheden van onze inwoners. Onze informatievoorziening brengen we op orde, zodat we meer data-gestuurd kunnen gaan werken. In onze communicatie zijn we helder, vaardig en bereikbaar. Daarnaast wordt geïnvesteerd in het optimaliseren van de diverse digitale vaardigheden van medewerkers via trainingen en opleidingen. In 2021 zal daarnaast ook uitvoering worden gegeven aan het geactualiseerde mobile devices beleid waarbij medewerkers worden gefaciliteerd om hun werkzaamheden, inclusief het digitaal vergaderen, steeds meer digitaal op te pakken en te verwerken, vanuit kantoor en/of vanuit huis.

Gegevensbeheer

Het team Gegevensbeheer zorgt voor goed gegevensbeheer. Het sub-team “beheer informatievoorziening” heeft een cruciale positie bij incidenten- en

wijzigingenbeheer voor de interne organisatie, de externe (software)leveranciers en de gemeente Breda. Dit sub-team doet het functioneel beheer 2.0 voor de benoemde kernapplicaties (cruciaal voor de bedrijfsvoering). In 2020 is een doorontwikkeling gestart die doorloopt in 2021. Hierbij ligt de focus op datakwaliteit en de taakvolwassenheid van medewerkers en inzicht in de verschillende rollen binnen het informatievoorzieningsdomein en hoe het best invulling en uitvoering gegeven kan en moet worden aan taken, verantwoordelijkheden, samenwerken en aanspreken op het nakomen van afspraken..

Daarnaast voert het sub-team "samenhangende objectenregistraties" de gemeentelijke taken uit binnen de basisregistraties (BAG, WOZ, BGT, Ondergrond) en de Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen (WKPB). Het doel van basisregistraties is dat (juiste) gegevens van burgers etc. door de overheid verplicht worden gebruikt, zoveel als mogelijk, beschikbaar worden gesteld aan belanghebbenden (zowel intern als extern).

In 2020 is gestart met de uitvoering van het waarderen op gebruiksoppervlak voor de WOZ. Dit loopt nog door in 2021. Ook de doorontwikkeling van de Basisregistratie Grootchalige Topografie zal doorlopen tot en met medio 2022.. Per 1 januari 2021 wordt er weer een nieuwe tranche in de wetgeving bij de Basisregistratie Ondergrond (BRO) ingevoerd; de gevolgen hiervan voor onze gemeente zullen worden geïmplementeerd. In 2021 wordt de WKPB bijgehouden door onze collega's in een applicatie bij het Kadaster. In 2020 is de gemeente Drimmelen als eerste gemeente in Noord-Brabant naar dit systeem overgegaan.. De (basis)registraties met een geo-component zullen in de nabije toekomst op gaan in een samenhangende objectenregistratie. Dit is een landelijk project dat we op de voet volgen.

C. Huisvesting en facilitaire zaken

Verduurzamen gemeentehuis

In 2020 zijn de werkzaamheden gestart voor de verduurzaming van het gemeentehuis en het verbeteren van de geconstateerde hardnekkige comfort klachten. In 2020 zijn drie warmtepompen geplaatst en zijn zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis geplaatst. Begin 2021 worden de laatste aanpassingen gedaan. Dit zijn onder andere het aanbrengen van extra zonwering en de noodzakelijke vervanging van glas op een aantal plekken.

Werkplekconcept en "het nieuwe werken"

Begin 2020 is het project vervangen kantoormeubilair gestart. Door Covid-19 is de manier van werken snel veranderd en is thuiswerken nadrukkelijker in beeld gekomen; nagenoeg alle medewerkers hebben een thuiswerk faciliteit. Onderzocht wordt hoe we het best invulling kunnen geven aan het nieuwe werkplek concept met inachtneming van omstandigheden, inhoud werkzaamheden, behoefte en noodzaak om af te stemmen en samen te werken alsook het implementeren van de technische mogelijkheden welke steeds meer beschikbaar komen. Daarom wordt breed gekeken hoe we het best de organisatie en medewerkers hierbij

kunnen ondersteunen en faciliteren. Dit via thuiswerken, vertrekken mobiele devices, vaste telefonie en meubilair. In 2021 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Archief

In het najaar van 2020 is de gemeentearchivaris op bezoek geweest voor het opstellen van het twee jaarlijkse KPI-verslag. De rapportage zal begin 2021 aan de raad aangeboden worden samen met het door de gemeente opgestelde verbeterplan (inzicht in voortgang).

Daarnaast staan in 2021 op de planning:

- Verdere uitvoering project "plan van aanpak archiefkelder". Met het doel om de archiefkelder zo veel mogelijk leeg te ruimen. Dit door middel van overdragen dossiers of via digitaliseren
- Project digitaliseren SSD. Doel van dit project is om de cliëntendossiers van de afdeling Maatschappelijke Aangelegenheden te gaan digitaliseren en daarbij een koppeling te realiseren tussen het DMS Corsa en de vak applicatie SSD. Zodat deze dossiers op een goede en duurzame manier (die voldoet aan de Archiefwet) worden bewaard en beschikbaar zijn.

D. Financiën en Planning & Control

Planning & Control (P&C)

Sinds de Programmabegroting 2020 ontsluit Drimmelen haar P&C-producten digitaal via Pepperflow, een applicatie die in gezamenlijkheid door gemeenteraad, het college en het ambtelijk apparaat werd geselecteerd. Het gebruik van een digitale applicatie betekent dat de coördinerende taken veranderen. Voor zover dit van invloed is of van belang is voor financiële commissie en raad zullen deze daarbij uiteraard betrokken worden dan wel geïnformeerd.

Rechtmatigheid

Vanaf de jaarstukken 2021 leggen niet langer de accountants maar de colleges verantwoording aan de raad af over de rechtmatigheid van het gevoerde beleid. Onze gemeenteraad nam in 2020 het besluit om daarbij 2020 als proefjaar aan te merken en tot uitbreiding van de interne controlecapaciteit over te gaan. In de begroting 2021 is rekening gehouden met het financieel effect van die formatie-uitbreiding.

Informatiebeveiliging en Privacy

De gemeente Drimmelen verwerkt veel gegevens van burgers en bedrijven en vindt het uitermate belangrijk om op een juiste en zorgvuldige manier met deze gegevens om te gaan. Daarom wordt ingezet op de juiste beveiliging van deze gegevens. In 2016 is gestart met de structurele borging van informatiebeveiliging en privacy. Hiervoor geldt de wettelijke grondslag op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Door de snelle maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, naast de toenemende cybercriminaliteit, worden de risico's op dit gebied steeds groter. Om deze risico's te verkleinen worden de wettelijke eisen en richtlijnen voor overheidsorganisaties steeds verder aangescherpt met als gevolg dat we nieuwe en aanvullende organisatorische en technische maatregelen dienen te implementeren om onze processen hieraan te laten voldoen. Hieraan zal in 2021 verder invulling worden gegeven.

In 2017 is het verantwoordingsproces eenduidige normatiek single informatie audit (ENSIA) van start gegaan. Naast dat er verantwoording wordt afgelegd door middel van zelfevaluatie, worden de verplichte normen ook getoetst door een externe controleur. Doordat er sinds 2020 een nieuw normenkader voor informatiebeveiliging (BIO) wordt gehanteerd met enkele aanvullende normen zijn de kosten voor de externe controleur ook gestegen.

Het jaar 2021 zal worden benut om meer beveiligingsmaatregelen te treffen en te voldoen aan de privacywetgeving. Dit zal worden vorm gegeven door:

- Opleiding en training
- Creëren van verdere bewustwording
- Inrichten van het managementsysteem
- Uitvoeren van pentesten (toets op kwetsbaarheden)
- Uitvoeren van risicoanalyses (verwerking van persoonsgegevens in risicovolle processen)

E. Inkoop

Naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek naar het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid (besluitvorming december 2019) is besloten het huidige inkoopbeleid te evalueren en daar waar nodig aan te passen. In de eerste helft van 2021 wordt deze evaluatie aan de raad aangeboden.

Daarnaast is in het Rekenkameronderzoek inkoop aandacht gevraagd voor contractmanagement. In 2020 is gestart met deze evaluatie en wordt gezien op welke aspecten we dit beleid kunnen verbeteren. Waar nodig zal monitoring, sturing en rapporteren worden aangescherpt.

F. Juridische Zaken

Er zijn geen specifieke beleidsmatige ontwikkelingen in 2021 voorzien.

F. Verbonden partijen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van de samenwerking met verbonden partijen.

Visie en doelstellingen

Onze ambitie is ervoor te zorgen dat verbonden partijen op effectieve en efficiënte wijze bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Uitgangspunten hierbij zijn een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de gemeente en de verbonden partij en het opstellen van dienstverleningsovereenkomsten met prestatieafspraken.

Wet gemeenschappelijke regelingen

De ministerraad heeft op 10 januari 2020 op voorstel van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ingestemd met een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) om de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen te versterken. Hiermee geeft het kabinet invulling aan een afspraak uit het regeerakkoord.

De versterking van de politieke verantwoording over gemeentelijke samenwerkingen zal vorm krijgen door

- Het versterken van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen
- Het mogelijk maken van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden
- Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling

Na inwinning van een advies bij de Raad van State is het wetsvoorstel op 1 juli 2020 ingediend bij de Tweede Kamer. De achtereenvolgende behandeling door de Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken, de Tweede en de Eerste Kamer gaat in september van start. Het is bij het opmaken van deze begroting nog onduidelijk wanneer de wetswijziging ingaat.

Nota Verbonden Partijen

In 2015 is regionaal een kadernota Verbonden Partijen vastgesteld. In deze nota zijn in de vorm van zes spelregels samenwerkingsafspraken tussen gemeenten benoemd. Zodat gemeenten gezamenlijk kunnen sturen op verbonden partijen in het algemeen en gemeenschappelijke regelingen in het bijzonder. Als gevolg van de aanstaande wijziging van de Wgr zal ook de kadernota Verbonden Partijen via

een intergemeentelijke samenwerking moeten worden herzien. Die herziening zal op dat moment ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Richtlijnen begrotingen 2022 gemeenschappelijke regelingen

Volgens spelregel 4 uit de regionale kadernota stellen de gemeenten die deelnemen aan een verbonden partij jaarlijks in november richtlijnen vast. Richtlijnen waarop verbonden partijen hun beleidsmatige en financiële kaders voor het nieuwe begrotingsjaar dienen te baseren. Het college stelt de volgende algemene financiële richtlijnen voor elke Gemeenschappelijke Regeling (GR) voor.

1. Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2022 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt. In de begroting 2022 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2022 t/m 2025) per deelnemer.
2. De begroting dient te voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de voorgeschreven gegevens in de begroting dienen te worden opgenomen. Met name wordt aandacht gevraagd voor:
 - Overzicht van incidentele lasten en baten per programma;
 - Een specificatie van lasten en baten per programma;
 - Het opnemen van een meerjarig investeringsplan in de begroting;
 - Het Opnemen van (prestatie) indicatoren in de begroting;
 - De verwachte stand begin en eind begrotingsjaar van eigen en vreemd vermogen.
3. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen. Tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur (AB) is besloten.
4. De begroting bevat een overzicht met het verloop van de reserves. In dit overzicht is te zien wanneer en voor welk bedrag per jaar de reserve wordt ingezet. Ook bevat dit overzicht een toelichting waarin het doel van de reserve wordt omschreven.
5. De begroting 2022 dient te worden opgesteld op basis van een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage ten opzichte van het begrotingsjaar 2021. Als dit leidt tot beleidsmatige keuzes dienen deze aangegeven te worden in de kaders voor de begroting 2022.
6. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het AB van de GR.
7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico's door deze te kwantificeren, te prioriteren en de beheersingsmaatregelen te benoemen.
8. Binnen twee jaar na inwerkingtreding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) brengen de deelnemers de regeling in overeenstemming met de gewijzigde Wgr.

* Tenzij door het AB van een gemeenschappelijke regeling besloten is tot een andere wijze van indexering.

Het college stelt de volgende algemene beleidsrichtlijn voor:

Spelregel zes van de regionale kadernota verbonden partijen verplicht gemeenschappelijke regelingen om vierjaarlijks bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een meerjarenbeleidsplan op te stellen. Indien het meerjarenbeleidsplan sinds de nieuwe raadsperiode nog niet is vastgesteld wordt van de gemeenschappelijke regeling verwacht dat zij gelijktijdig met de begroting 2022 een nieuw meerjarenbeleidsplan oplevert.

De raad heeft de mogelijkheid om per verbonden partij specifieke financiële en beleidsrichtlijnen aan te geven. Het college stelt voor om de specifieke financiële richtlijnen af te geven aan de Regio West-Brabant en specifieke beleidsrichtlijnen aan de Regio West-Brabant, de GGD en de Regionale Ambulance Voorziening. Deze specifieke richtlijnen zijn als bijlage bij de voorliggende begroting opgenomen.

Lijst verbonden partijen

Het BBV onderscheidt verbonden partijen in

- gemeenschappelijke regelingen (openbaar lichaam, gemeenschappelijk orgaan, bedrijfsvoerings-organisatie, centrumgemeente-constructie en regeling zonder meer)
- vennootschappen en coöperaties
- stichtingen en verenigingen
- overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling	Vestigingsplaats	Variant
1. Regio West-Brabant	Etten-Leur	Openbaar lichaam
2. MidZuid	Oosterhout	Openbaar lichaam
3. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	Tilburg	Openbaar lichaam
4. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Tilburg	Openbaar lichaam
5. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant	Breda	Openbaar lichaam
6. RBL Leerplicht West-Brabant	Breda	Openbaar lichaam
7. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen	Breda	Openbaar lichaam
8. Regionale Ambulance-Voorziening Brabant Midden-West-Noord	's-Hertogenbosch	Openbaar lichaam
9. Parkschap NP De Biesbosch	Vervallen	
10. Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg	Breda	Centrumgemeente-constructie
11. Centrum Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg	Geertruidenberg	Bedrijfsvoeringsorganisatie

Naamloze vennootschappen	Vestigingsplaats
1. Brabant Water N.V.	's-Hertogenbosch
2. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag

Uw raad op heeft op 25 juni 2020 besloten om de gemeenschappelijke regeling van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch per 1 januari 2021 op te heffen. Deze gemeenschappelijke regeling maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de begroting 2021 van de gemeente Drimmelen. Ondanks dat de nieuwe samenwerkingsvorm voor gezamenlijke taken in de Biesbosch niet zal vallen onder "Verbonden Partijen", zullen er nog steeds wel jaarlijkse kosten voor de gemeente zijn als uitvloeisel van de te ondertekenen samenwerkingsovereenkomst.

De gemeente Drimmelen heeft, naar de letter van het BBV, geen verbondenheid met besloten vennootschappen, coöperaties, stichtingen, verenigingen of overige verbonden partijen.

Informatie per verbonden partij

Het BBV schrijft voor welke informatie een gemeente minimaal over haar verbonden partijen in de begroting op neemt.

1. Het belang van de gemeente in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee wordt gediend.
2. Het belang van de gemeente in de verbonden partij aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar.
3. De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar.
4. De verwachte omvang van het financiële resultaat in het begrotingsjaar.
5. Risico's voor de financiële positie van de gemeente.

Tabel Par.VP-2

Regio West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Versterking van de regio op de gebieden economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening en wonen. Daarnaast is de RWB strategische gesprekspartner voor o.a. de provincie, de nationale overheid en Europa.	504.000	504.000	4.136.000	4.136.000	-	819.967
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Het ontbreken van cofinanciering bij de aanvraag van projectsubsidies, het opdrogen van subsidiemogelijkheden en het risico dat een subsidieverstrekker niet akkoord gaat met de verantwoording van de subsidie en dit leidt tot een onvoorzien tekort.					Ruimte, Wonen en Economie	Burgemeester De Kok

WAVA (inclusief MidZuid)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening en het zo doelmatig mogelijk door de gemeente gegeven opdrachten op het terrein van de werkgevers-dienstverlening, beschut werk, gesubsidieerde arbeid en arbeidsreintegratie die voortvloeien uit de Participatiewet uit te voeren.	1.654.000	1.654.000	7.476.000	6.843.000	-	1.499.163
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Beperkt macrobudget, lagere rijksbijdrage per arbeidsjaar, lagere uitstroom van Wsw-medewerkers en daardoor hogere loonkosten, loon- en prijsontwikkeling SW-budget lager dan toename wettelijk minimumloon, landelijk budget voor lage inkomensvoordeel niet toereikend, transitievergoeding voor werknemers die ziek uit dienst gaan en waarvoor geen beroep kan worden gedaan op de Regeling compensatie transitievergoeding, niet geheel realiseren van de begrote netto-opbrengst door veranderingen in de takenpakketten van deelnemende gemeenten en andere marktpartijen, terugloop aantal SW-medewerkers dat onvoldoende kan worden opgevangen door medewerkers die via beschut werken of					Sociaal Domein	Wethouders Schuitmaker en Bakker

participatie-banen instromen en tegenvallende consequenties van de nieuwe CAO voor regulier personeel (CAR-UWO). Door de economische krimp als gevolg van de uitbraak van COVID-19 zullen minder werkgevers bereid zijn om een werkplek met begeleiding beschikbaar te stellen.

Omgevingsdienst
Midden- en West-
Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12- 2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12- 2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De OMWB werkt aan een leefbare en duurzame regio en maakt omgevingsvergunningen voor de deelactiviteit milieu. Bovendien controleert de OMWB of bedrijven zich aan de regels houden.	1.843.000	1.843.000	3.955.000	3.955.000	-	587.001
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Inhuur relatief dure externe krachten vanwege krapte op de arbeidsmarkt, maatwerkafspraken met medewerkers die niet kunnen voldoen aan de eisen die een organisatie in transitie, kosten die de overgang naar de Omgevingswet als nieuw stelsel met zich meebrengt.					Openbare Ruimte	Burgemeester De Kok

Veiligheidsregio Midden-
en West-Brabant

Doelstelling	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12- 2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12- 2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor veiligheid: crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.	16.732.000	14.335.000	46.316.000	50.688.000	-	1.550.370
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Incidentbestrijding onder druk door beperkte beschikbaarheid vrijwilligers, aansprakelijkheid voor brand bij Chemie-Pack op 5 januari 2011, discontinuïteit ICT tijdens een crisis, frictiekosten bij doorontwikkeling van de organisatie, overbruggingsregelingen voor medewerkers die na 20 werkzame jaren in een bezwarende 24-uurs functie gebruik maken van het tweede loopbaanbeleid, onzekerheid over de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet, hogere kosten door Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en Europese deeltijdrichtlijn en schikking van dispuut met ICT-dienstverlener.					Openbare Ruimte	Burgemeester De Kok

Openbare
Gezondheidszorg
West-Brabant (GGD)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12- 2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12- 2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De GGD verzorgt de openbare gezondheidszorg en heeft als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners van West-Brabant. Daarbij heeft de GGD extra aandacht voor kwetsbare mensen in onze samenleving.	4.082.813	4.469.163	10.553.000	10.553.000	137.000	905.108
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Frictiekosten door vermindering gemeentelijke bijdragen voor basistaken algemeen en JZ4+, frictiekosten door vermindering van gemeentelijke opdrachten/afname van plustaken, frictiekosten door vermindering van de gemeentelijke bijdrage voor JGZ 0 - 4, frictiekosten door bezuinigingen binnen Veiligheidsregio MWB die terecht komen bij uitvoering van GHOR-taken, frictiekosten door afbouw van subsidie-inkomsten of projecten, reizigerszorg, aansprakelijkheid als penvoerder voor verantwoording rechtmatige besteding middelen, beperkte afstemming van JGZ-taken met TWB en Careyn, ontoereikende personele capaciteit in crisissituaties, geen gunning op aanbesteding arrestantenzorg, aansprakelijkheid bij inlening, aanbesteding en datalekken, financiële bijdrage om tekort shared service centrum HSC af te dekken, discontinuïteit ICT en bederf vaccins door stroomuitval en kosten voor verhoging van personeelsmobiliteit.					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Regionaal Bureau
Leerplicht West-Brabant

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12- 2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12- 2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor een effectieve en efficiënte leerplichtadministratie waardoor schooluitval en verzuim worden voorkomen.	-	-	1.350.000	1.350.000	-	96.814
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Uittreding van één van de deelnemende gemeenten					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Nazorg gesloten
stortplaatsen Bavel-
Dorst en Zevenbergen

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12- 2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12- 2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
De GR behartigt de belangen van de	1.116.300	1.047.371	25.999.549	26.250.744	-67.961	38.926

deelnemers bij de eeuwig durende nazorg voor de regionale stortplaats Zevenbergen en de afvalstoffenberging Bavel-Dorst.						
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Verontreiniging van grond- en oppervlaktewater en lucht door calamiteiten op of rond de voormalige stortplaatsen, waarbij gevaarlijke chemische stoffen vrijkomen. Te beperkt doelvermogen bij overdracht naar provincie waardoor bijstorting nodig zal zijn.					Openbare Ruimte	Wethouder Vissers

Regionale
Ambulancevoorziening
Brabant Midden-West-
Noord

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg.	13.749.000	13.708.000	23.696.000	27.096.000	-41.000	-
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Budgettering Nza lager dan de werkelijke kosten\					Sociaal Domein	Wethouder Vissers

Geweld in
afhankelijkheidsrelaties
en Meldpunt Crisiszorg
(o.b.v. jaarrekening
2019, begroting 2021
nog niet bekend)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2019	Eigen vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 1-1-2019	Vreemd vermogen 31-12-2019	Financieel resultaat 2019	Bijdrage Drimmelen 2021
Zorgen voor organisatie vrouwenopvang en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en het bevorderen van een goede samenwerking tussen dit advies- en meldpunt, de hulpverlenende instanties, de politie, de gecertificeerde instellingen en de raad voor de kinderbescherming, bestaande taken kunnen niet binnen huidig budget worden uitgevoerd, Rijk verlaagt bijdrage	459.609	669.607	1.516.931	1.583.961	209.998	211.000

Risico's	Programma	Portefeuillehouder
	Sociaal Domein	Wethouder Visser

Centrum Jeugd en Gezin
Drimmelen
Geertruidenberg

Belang	Eigen vermogen 1-1-2021	Eigen vermogen 31-12-2021	Vreemd vermogen 1-1-2021	Vreemd vermogen 31-12-2021	Financieel resultaat 2021	Bijdrage Drimmelen 2021
Het uitvoeren van taken ingevolge de Jeugdwet. In het bijzonder toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van hulp voor ouders en jeugdigen. Deze gemeenschappelijke regeling is op 1 januari 2020 in werking getreden.	-	-	-	-	-	930.397
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Krapte op de arbeidsmarkt voor zorgprofessionals en indien door toename werkzaamheden extra zorgprofessionals nodig zijn is hiervoor geen budget beschikbaar					Sociaal Domein	Wethouder Visser

Brabant Water N.V.
(bedragen x € 1.000 en o.b.v. jaarrekening 2019, begroting wordt niet gepubliceerd)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2019	Eigen vermogen 31-12-2019	Vreemd vermogen 1-1-2019	Vreemd vermogen 31-12-2019	Financieel resultaat 2019	Bijdrage Drimmelen 2021
Het verzorgen van de drinkwatervoorziening in Noord-Brabant. De gemeente Drimmelen bezit 1,4% van het aandelenkapitaal van Brabant Water.	635.876	665.384	456.765	479.546	29.508	-
Risico's					Programma	Portefeuillehouder
Brabant Water heeft een aantal strategische risico's (bijv. verontreiniging van de drinkwaterbron), operationele risico's (bijv. betrouwbaarheid van de waterleidingen), financiële verslaggevingsrisico's en compliance risico's benoemd. Voor alle risico's zijn beheersmaatregelen getroffen. Het weerstandsvermogen van Brabant Water is ruim voldoende.					Burger en Bestuur	Wethouder Bakker

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (bedragen x € 1.000 en o.b.v.)

jaarrekening 2019,
begroting wordt niet
gepubliceerd)

Belang	Eigen vermogen 1-1-2019	Eigen vermogen 31-12- 2019	Vreemd vermogen 1-1-2019	Vreemd vermogen 31-12- 2019	Financieel resultaat 2019	Bijdrage Drimmelen 2021
De BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. Het doel daarbij is om duurzaam bij te dragen aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Drimmelen bezit 0,065% van het aandelenkapitaal van de BNG.	4.991.000	4.887.000	132.518.000	144.802.000	163.000	-
Risico's					Programma	Portefeuille- houder
De bank beschikt over een uitgebreid risicomodel, waarmee alle risico's goed in beeld zijn en binnen de (wettelijke) normen blijven. Ook de beheersmaatregelen zijn op orde.					Burger en Bestuur	Wethouder Bakker

G. Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf staat onze visie op het grondbeleid en de verwachte uitvoering daarvan. Daarnaast leest u hier de verwachte financiële resultaten en de risico's van de gemeentelijke exploitaties.

Het grondbedrijf heeft 5 eigen grondbedrijf projecten:

1. Oranjeplein Terheijden
2. Prinsenvolder Made
3. Degaterrein Lage Zwaluwe
4. Kavels Antwerpsestraat/Geraniumstraat Made
5. E-veld

Alle verliezen en winsten boeken we op de algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf. Naast onze grondbedrijf projecten zijn er projecten waarbij we alleen faciliteren. De woningbouwprojecten leest u in programma 3.3 Wonen.

a. Visie gemeentelijk grondbeleid

Het grondbeleid is een instrument dat we inzetten om beleidsdoelen van ruimtelijke ordening, wonen, economie, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer te realiseren. Dit is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2016 – 2020. In deze nota staat dat de gemeente bij voorkeur faciliterend grondbeleid voert. Initiatieven laten we over aan particuliere grondexploitanten. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol, zoals het vaststellen van de kaders en de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van gronden en controle hierop. Door deze beleidskeuze heeft het gemeentelijke grondbeleid geen grote financiële impact.

In 2018 stelde de raad de nota Kostenverhaal vast. Hiermee legden we de basis voor de manier waarop we de kosten voor grondexploitaties verhalen op de ontwikkelende partij.

b1. Ontwikkelingen / uitvoering gemeentelijk grondbeleid

De gemeente Drimmelen had vóór 2018 twee actieve eigen bouwgrondexploitaties in exploitatie: Oranjeplein Terheijden en Prinsenvolder Made. In 2018 is voor het Degaterrein Lage Zwaluwe een actieve grondexploitatie vastgesteld. In 2019 is voor de kavels Antwerpsestraat/Geraniumstraat Made een actieve grondexploitatie vastgesteld en in 2020 voor het E-veld.

Thans zijn in (pré)voorbereiding de gebieden De Ligne in Made (alias voor Hoogerheide of Stuivezand) en de Van Hooijdonklaan 2 in Lage Zwaluwe (voormalige Willibrordusschool). De Ligne verkeert in een voor-verkennende fase waardoor er op dit moment nog weinig concreet is. In de loop van 2021 komen wij met voorstellen naar u toe. Voor de Van Hooijdonklaan 2 te Lage Zwaluwe neemt

het proces veel meer tijd in beslag dan verwacht. Onderzoek naar private ontwikkeling met dezelfde ontwikkelende partij is inmiddels opgestart.

Vanaf 2016 wijzigde de verslaglegging voor grondexploitaties in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In juli 2019 beschreef de Commissie BBV dit complete vraagstuk in de nieuwe notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken. Daarnaast is de Wet modernisering Vennootschapsbelasting voor overheden van kracht. De gevolgen van beiden verwerkten we in deze paragraaf.

b2. Ontwikkelingen / uitvoering faciliterend grondbeleid

In deze paragraaf leest u de toekomstige ontwikkelingen en de te verwachten resultaten bij de exploitaties met een faciliterend grondbeleid.

Voor faciliterende grondexploitaties maken we onderscheid in:

- Faciliterend grondbeleid met raadsbesluit, met getekende overeenkomst
- Faciliterend grondbeleid zonder raadsbesluit, zonder getekende overeenkomst.

De kosten en opbrengsten van deze projecten staan onder de algemene dienst (overlopende activa). Alle faciliterende grondexploitaties zijn samen financieel sluitend.

c. Wonen

Op 30 juni 2016 stelde de gemeenteraad de Nota Woningbouwprogramma 2016-2024 vast. Met de nota is de planning van de woningbouwontwikkelingen binnen onze gemeente bepaald voor de periode tot en met 2024. In april 2019 herijkte het college het woningbouwprogramma. In programma 3 lichten we dit toe bij het thema Wonen.

d. Werken/ bedrijventerreinen

We verwachten geen uitbreiding van bedrijventerreinen. In het 2e helft van 2020 stelden we de nota Economie op. Deze geeft inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte van onze bedrijven.

e. Actieve gemeentelijke grondexploitaties

De gemeentelijke grondexploitaties herzien we jaarlijks. We leggen ze aan de gemeenteraad voor om vast te stellen bij de Najaarsnota. Het verwachte verloop van de boekwaarden van 2020 tot en met 2024 is:

Project naam	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 1-1-2021	Boekwaarde 1-1-2022	Boekwaarde 1-1-2023	Boekwaarde 1-1-2024
Oranjeplein Terheijden	-875	0	0	0	0
Prinsenvolder Made	-151.483	0	0	0	0
Degaterrein Lage Zwaluwe	19.774	82.200	0	0	0
Kavels Antwerpsestr/Geranumstr Mde	38.078	41.754	0	0	0
TOTAAL	-94.506	123.954	0	0	0

-/- = positieve boekwaarde/

+/- = negatieve boekwaarde

f. Financiële positie actieve grondexploitatie

In de tabel hieronder geven we inzicht in de te verwachten resultaten van de gemeentelijke grondexploitatie.

Begrote resultaten 2020

Project naam	Boekwaarde 1-1-2020	Begrote lasten 2020	Begrote baten 2020	tgw reserves	Begroot resultaat	Boekwaarde 1-1-2021
Oranjeplein Terheijden	-875	875	0		0	0
Prinsenvolder Made	-151.483	151.483	0		0	0
Degaterrein Lage Zwaluwe	19.774	62.426				82.200
Kavels Antwerpsestr/Geranumstr Mde	38.078	3.675				41.754
Totaal	-94.506	218.460	0	0	0	123.954

Begrote resultaten 2021

Project naam	Boekwaarde 1-1-2021	Begrote lasten 2021	Begrote baten 2021	tgw reserves	Begroot resultaat	Boekwaarde 1-1-2022	Voordeel / nadeel	Jaar van afsluiting
Oranjeplein Terheijden	0					0		2020
Prinsenvolder Made	0					0		2020
Degaterrein	82.200	186.824	- 395.888	21.685	105.179	0	voordeel	2021
Kavels Antwerpsestr/Geranumstr Mde	41.754	86.677	- 368.580	10.000	230.149	0	voordeel	2021
Totaal	123.954	273.502	- 764.468	31.685	335.328	0		

-/- begroot resultaat = verlies / nadeel

+/- begroot resultaat = winst / voordeel

Voorbeeld kavels Antwerpsestraat / Geraniumstraat 2021:

<i>Boekwaarde</i>	€ 41.754 negatief
<i>Lasten</i>	€ 96.677 negatief
<i>Baten</i>	€ 368.580 positief
<i>Totaal begroot resultaat</i>	€ 230.149 positief (t.g.v. Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf)

Uit bovenstaande overzichten concluderen we het volgende:

- *Oranjeplein Terheijden*
Dit project sluiten we in 2020 af.
- *Prinsenvolder Made*
Bijna alle woningen zijn gebouwd, waardoor het woonrijp maken van het plangebied in 2020 afgerond wordt. Voor de financiële afwikkeling maakten we eind 2016 afspraken met de bouwcombinatie Prinsenvolder (WSG en WS Volksbelang). Bij de aanbesteding van de werkzaamheden vallen de kosten hoger uit dan begroot. Door de eerder gemaakte afspraken zijn de extra kosten voor rekening van de gemeente. Dit leidde tot een verliesneming in 2019, waardoor het totaal positief saldo naar beneden is bijgesteld naar € 3.014.962.
- *Degaterrein Lage Zwaluwe*
De verkoopprocedure voor het resterende perceel/percelen is in 2019 opgestart. De verkoop loopt moeizaam en na verwachte verkoop van de gemeentegrond en het woonrijp maken in 2021, verwachten we een voordeel te behalen van € 105.179.
- *Kavels Antwerpsestraat/ Geraniumstraat Made*
In 2019 is een bestemmingsplan vastgesteld voor twee woningbouwlocaties aan de Antwerpsestraat en Geraniumstraat in Made. In het 2e halfjaar van 2020 worden de kavels te koop aangeboden. Verwacht wordt dat de daadwerkelijke verkoop pas in 2021 zal plaats vinden. We verwachten een positief resultaat van € 230.149.

Uit de begrote resultaten concluderen we dat in 2021 de resultaten van de eigen grondexploitaties in totaal positief zijn (€ 335.328). Dit resultaat heeft geen consequentie voor het jaarrekeningresultaat. De winst/verliesnemingen verrekenen we met de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf. De boekingen en verwerking in de reserves leest u bij punt 7.

g. Conclusie resultaat eigen grondexploitaties

Uit de begrote resultaten concluderen we dat in 2021 de resultaten van de eigen grondexploitaties in totaal positief zijn (€ 335.328). Dit resultaat heeft geen consequentie voor het jaarrekeningresultaat. De winst/verliesnemingen verrekenen we met de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf. De boekingen en verwerking in de reserves leest u bij punt i.

h. Risico's eigen grondexploitaties

Gezien de omvang van de actieve grondexploitaties verwachten we voor de gemeente Drimmelen geen risico's vanuit het grondbedrijf aan te merken.

i. Reserves grondbedrijf in relatie tot risico's – weerstandscapaciteit grondbedrijf

We beschikken over twee vrije reserves van het Grondbedrijf. Deze reserves nemen we mee voor de bepaling van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf. Het zijn de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf en Reserve Bovenwijkse Voorzieningen.

Deze reserves voeden we met stortingen vanuit de woningbouwprojecten. Daarnaast halen we er de te verwachte verliezen uit en storten de winsten in de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf.

Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf

Deze reserve is een buffer voor de activiteiten van het grondbedrijf.

Reserve Bovenwijkse Voorzieningen

Het restant van deze reserve nemen we mee in de weerstandscapaciteit van het grondbedrijf. Deze reserve is na 2019 niet meer gevoed.

Weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen van het grondbedrijf is de financiële buffer om de mogelijke risico's vanuit de actieve grondexploitaties op te vangen. Het weerstandsvermogen is als volgt opgebouwd:

- Vaste buffer van € 1,5 miljoen in de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf voor strategische aankopen en het opvangen van financiële tegenvallers, na aftrek van mogelijk bekende risico's.
- Vrij beschikbare deel van de reserve Bovenwijkse Voorzieningen.

De verwachte weerstandscapaciteit per eind 2021 is:

Verwacht weerstandscapaciteit Grondbedrijfexploitaties per 31-12-2021		Bedrag
Vrije Algemene Reserve Grondbedrijf	1.828.300	
Berekende risico's lopende projecten: geen risico's	0	
Nog vrij te besteden Algemene Reserve Grondbedrijf		1.828.300
Aan te houden buffer		-1.500.000
Beschikbaar in Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf		328.300
Beschikbaar in Reserve Bovenwijkse Voorzieningen		78.294
Beschikbaar als verwacht weerstandscapaciteit per 31-12-2021		406.593

De verwachte weerstandscapaciteit per 31 december 2021 heeft een positief resultaat van € 406.593. Dit is exclusief de vaste buffer van 1,5 miljoen euro. Volgens vastgesteld beleid wordt bij de jaarrekening van 2021 (jaarresultaat over 2020) het daadwerkelijk resultaat boven de 1,5 miljoen afgeroomd naar de Algemene Reserve.

Financiële begroting

Inleiding financiële begroting

Inleiding financiële begroting

De begroting bestaat uit drie delen; de programma's, de paragrafen en de financiële begroting. De eerste twee delen zijn met name beleidsmatig. Het nu volgende onderdeel, de financiële begroting, is sterk financieel gericht. De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten en de financiële positie.

Bij de Voorjaarsnota 2020 vertoonde de jaarschijf 2021 een overschot van € 12.000. De daaropvolgende jaren zijn positief m.u.v. een klein tekort in 2024. Na aftrek van de incidentele lasten is dit beeld ongewijzigd doordat de incidentele lasten in omvang sterk zijn afgenomen na de 'opschoonactie' bij de Voorjaarsnota 2020.

Dit beeld is nu bij de begroting helaas verslechterd waardoor we nu in 2021 een tekort hebben van € 73.000. Na aftrek van de incidentele baten en lasten is er een tekort van € 438.000. Een overzicht met de oorzaken van het verschil tussen het saldo bij de Kadernota en nu staat bij A3.

A. Overzicht baten en lasten en toelichting

A. Overzicht baten en lasten en toelichting

In de begroting en de jaarrekening is, conform artikel 17 van het BBV, een overzicht opgenomen met de baten en lasten per programma, de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien, de vennootschapsbelasting en de reservemutaties.

Tabel Finbgr-A.1

(in € 1.000)		Realisatie 2019			Begroting 2020			Begroting 2021		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
<i>Programma's</i>										
1	Burger en Bestuur	347	-5.316	-4.969	298	-4.687	-4.388	329	-4.977	-4.649
2	Openbare ruimte	3.938	-9.465	-5.527	3.773	-8.733	-4.959	3.040	-7.896	-4.856
3	Ruimte, wonen en economie	6.515	-8.073	-1.558	10.694	-14.296	-3.602	7.535	-9.766	-2.231
4	Sociaal domein	4.851	-26.141	-21.290	7.140	-29.578	-22.437	4.407	-26.102	-21.695
Subtotaal programma's		15.650	-48.994	-33.344	21.906	-57.293	-35.387	15.310	-48.741	-33.431
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>										
	Lokale heffingen	4.431	-463	3.967	4.541	-341	4.201	4.631	-340	4.291
	Algemene uitkeringen	32.639	-	32.639	33.980	-1	33.980	35.076	-2	35.073
	Dividend	104	-	104	46	-	46	46	-	46
	Saldo financieringsfunctie	14	-149	-135	-	-135	-135	-	-127	-127
	Overige alg. dekkingsmiddelen	-	204	204	-	-361	-361	-	-166	-166
Subtot. alg. dekkingsmiddelen		37.187	-409	36.778	38.568	-838	37.730	39.753	-635	39.118
	<i>Overhead</i>	8	-7.525	-7.517	7	-7.840	-7.832	74	-7.294	-7.220
	<i>Onvoorzien</i>	-	-	-	-	-5	-5	-	-5	-5
	<i>Heffing vennootschapsbelasting</i>	-	-3	-3	-	-3	-3	-	-3	-3
Saldo van baten en lasten		52.845	-56.931	-4.086	60.482	-65.978	-5.496	55.138	-56.678	-1.540
<i>Beoogde toevoegingen en onttrekking aan reserves</i>										
1	Burger en Bestuur	118	-	118	19	-	19	19	-	19
2	Openbare ruimte	1.609	-452	1.157	3.609	-2.475	1.134	813	-200	613
3	Ruimte, wonen en economie	1.887	-968	919	2.774	-927	1.847	1.046	-1.103	-57
4	Sociaal domein	2.183	-1.009	1.174	2.061	-149	1.911	747	-	747
	Alg. dekkingsmidd. en onvoorzien	172	-35	137	869	-563	305	-	-	-
	Overhead	306	-100	206	280	-	280	145	-	145

Subtotaal mutaties reserves	6.275	-2.564	3.711	9.610	-4.114	5.496	2.770	-1.303	1.467
Geraamde resultaat			-375			0			-73

Bovenstaande cijfers staan tevens vermeld op de programma's in het programmaplan onder Wat gaat het kosten?. De kolom realisatie 2019 betreft de jaarrekening 2019. De begroting 2020 is de door de raad vastgestelde begroting en alle vastgestelde begrotingswijzigingen t/m de Voorjaarsnota 2020.

Uit dit overzicht blijkt dat in 2021 de lasten hoger zijn dan de baten (saldo van baten en lasten). De per saldo onttrekkingen uit de reserves zijn kleiner dan het tekort waardoor er in 2021 een negatief begrotingssaldo (Geraamde resultaat) is. Deze onttrekkingen zijn het gevolg van eerder genomen raadsbesluiten.

In bijlage 3 zijn de begrotingscijfers conform de voorschriften ook over de taakvelden verdeeld.

A1. Meerjarenperspectief

De begroting 2021 is de eerste jaarschijf van de meerjarenraming 2021-2024. De gemeenteraad stelt door het vaststellen van de begroting 2021 alleen de budgetten vast van 2021. De presentatie van cijfers van de latere jaren heeft als doel inzicht te geven de financiële positie.

Tabel Finbgr-A1.1

	(in € 1.000)	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Omschrijving	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1	Burger en Bestuur	284	-4.916	-4.632	267	-4.899	-4.632	497	-5.020	-4.524
2	Openbare ruimte	3.151	-8.411	-5.259	3.100	-8.081	-4.981	3.086	-8.050	-4.965
3	Ruimte, wonen en economie	4.233	-6.556	-2.324	4.284	-6.634	-2.350	4.116	-6.598	-2.481
4	Sociaal domein	4.416	-	-	4.416	-	-	4.417	-	-
			26.027	21.610		25.967	21.551		26.103	21.685
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	39.886	-563	39.323	39.695	-581	39.114	39.706	-575	39.131
	Overhead	77	-7.261	-7.184	77	-7.176	-7.099	77	-7.133	-7.056
	Saldo van baten en lasten	52.048	53.734	1.686	51.840	53.338	1.498	51.899	53.479	1.580
	Beoogde toevoeg./onttrekk.res.	1.617	-	1.617	1.338	-	1.338	1.297	-	1.297
	Geraamde resultaat			-69			-160			-283

Bovenstaand overzicht laat zien dat de begroting alle jaren een tekort vertoont. Als de begroting het eerste begrotingsjaar sluitend is (na correctie van de incidentele baten en lasten, zie A4) of als het laatste begrotingsjaar sluitend is, zal de provinciale toezichthouder naar verwachting de begroting goedkeuren (repressief toezicht i.p.v. preventief toezicht). Om een sluitende begroting te

krijgen, stelt het college aan de gemeenteraad wijzigingen van de begroting voor. Deze voorstellen zijn niet verwerkt in de voorliggende begroting.

A2. Financiële uitgangspunten

De (financiële) vertrekpunten van de voorliggende begroting 2021 zijn:

1. de toekomstvisie;
2. het coalitieprogramma Een mooi en gezond Drimmelen maken we SAMEN !;
3. de programmabegroting 2020;
4. de Voorjaarsnota 2020;
5. de Kadernota 2021;
6. de septembercirculaire 2020;
7. alle overige raadsbesluiten tot september 2020.

Daarnaast heeft de gemeenteraad het financiële beleidskader 2019-2022 vastgesteld (Kadernota 2020) die de basis vormen van het financiële beleid van de gemeente.

Financieel beleidskader raadsperiode 2019-2022

In deze paragraaf beschrijven we de spelregels, uitgangspunten en grondslagen die we bij de opstelling van de begroting. De uitgangspunten zijn gebaseerd op het BBV of gemeentelijk beleid in overeenstemming met wetgeving. Dit beleidskader bestaat uit de volgende onderdelen:

- Algemene uitgangspunten
- Uitgangspunten specifieke begrotingsonderdelen
- Financiële positie
- Verbonden Partijen.

Algemene uitgangspunten

Structureel sluitende begroting

De meerjarenbegroting moet minimaal structureel sluitend zijn. Het laatste van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Indien bij de Kadernota blijkt dat er begrotingstekorten ontstaan, geeft de gemeenteraad oplossingsrichtingen aan om de tekorten terug te dringen. Bij de begroting kan besluitvorming plaatsvinden over de uitwerking van deze oplossingsrichtingen.

Behoedzame en reële ramingen

Bij het begroten gaan we uit van behoedzame en reële ramingen. We streven er naar dat het jaarrekeningsaldo zo min mogelijk afwijkt van de bijgestelde begroting.

Structurele uitgaven worden structureel gedekt

Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan. Uit de post Onvoorzien (omvang € 5.000) worden géén structurele uitgaven gedaan.

Financiële tegenvallers binnen programma's opvangen

Tegenvallers door hogere lasten of lagere baten dienen door verlaging van lasten of hogere baten binnen het eigen programma opgevangen te worden. De inzet van hogere baten wordt integraal afgewogen binnen het college. Het initiatief hiertoe ligt in eerste instantie bij de betreffende/verantwoordelijke portefeuillehouder(s).

Financiële meevallers

Bestemming van niet voorziene voordelen in de exploitatie gedurende het jaar worden expliciet ter besluitvorming aan het college voorgelegd.

Integrale afweging

De raad weegt wensen voor nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de begroting die in het najaar voorafgaand aan het begrotingsjaar aan de raad wordt voorgelegd. Het college werkprogramma is hierbij uitgangspunt. De Kadernota biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in de wensen voor nieuw beleid. De Kadernota is daarmee kader stellend voor de inhoud van de Programmabegroting voor het komende jaar. Afwijking hiervan is slechts mogelijk met toestemming vooraf van de raad. Definitieve besluitvorming en inpassing in de begroting vindt plaats bij de begrotingsbehandeling in het najaar.

Oud voor nieuw

In geval het college of de raad een voorstel voor extra budget doet op een ander moment dan bij de integrale afweging, moet dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van reëel aanwezige dekking, moet in het raadsvoorstel aangegeven worden welk bestaand beleid wordt geschrapt of verminderd.

Uitgangspunten specifieke begrotingsonderdelen

Algemene uitkering

De septembercirculaire is financieel verwerkt in deze begroting. De door het rijk gehanteerde aantallen voor bijv. woningen, leerlingen, etc. zijn overgenomen. In de begroting wordt aangegeven welke specifieke middelen worden geormerkt.

Investerings

Uitgangspunt voor het investeringsvolume is de meerjarige investeringsprognose welke bij de Kadernota wordt geactualiseerd.

Kapitaallasten

De kapitaallasten van de vaste activa berekenen we op basis van de boekwaarde en de (restant) looptijd. Het rente-omslagpercentage (kosten verdeelsystematiek) dat we hierbij in 2021 gebruiken is 0,0%. De rente berekenen we over de boekwaarde aan het begin van het per jaar (zie ook Paragraaf Financiering). Vanaf 2021 wordt zowel in de begroting als in de jaarrekening gestart met afschrijving in het jaar na ingebruikname. Alle materiële activa worden lineair afgeschreven. Voor de bepaling van de afschrijvingslasten van reeds gevoteerde kredieten gaan

we er van uit dat alle nog niet gerealiseerde investeringen uit voorgaande jaren in het volgende begrotingsjaar gerealiseerd worden.

Lokale lasten/heffingen

De OZB tarieven worden slechts verhoogd met een percentage dat is gebaseerd op de algemene kostenstijging, bestaande uit het gewogen gemiddelde van de verwachte inflatie en een inschatting van de loonkostenstijging van het ambtelijk apparaat, gecorrigeerd met het verschil tussen de inschatting en de werkelijke cijfers van het voorgaande begrotingsjaar. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing geldt het systeem van gesloten financiering met o.b.v. 100% kostendekkendheid, waarbij gebruik gemaakt wordt van egalisatievoorzieningen, op zowel voor- als nacalculatorische basis. Overige heffingen worden geïndexeerd o.b.v. verwachte prijsontwikkeling (zie ook Indexering).

Onvoorzien

In de begroting wordt een post onvoorzien van 0,5% van de totale lasten tot een maximum van € 25.000 opgenomen (advies provincie). Een beroep op deze post kan worden gedaan indien binnen de begroting geen andere dekkingsmiddelen beschikbaar zijn en aan de volgende criteria wordt voldaan: de last is onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar en incidenteel.

Loonkostenontwikkeling

Het loonkostenniveau is gebaseerd op de salaristabellen van mei. Cao-ontwikkelingen en periodieken in de periode vanaf juni worden tevens verwerkt in de begroting van het komende jaar. Voor de indexering van de loonkosten wordt ook de informatie uit de septembercirculaire gebruikt.

Te verstrekken subsidies

De subsidies worden vanaf de begroting 2020 geïndexeerd met hetzelfde percentage als de gemeentelijke kostenontwikkeling.

Indexering

De gemeentelijke begroting wordt jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen, gebaseerd op inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB). Gerekend is met constante prijzen, dit wil zeggen dat alleen voor het eerste begrotingsjaar met prijsontwikkelingen rekening wordt gehouden.

Bovenstaande uitgangspunten leiden o.a. tot het volgende overzicht.

Begrotingsrichtlijnen	Kadernota 2021	Begroting 2021
Uitgaven		
Salariskosten	3,1%	2,4%
Goederen en diensten	1,9%	1,4%
Inkomsten		
Huren en pachten	1,9%	1,4%
OZB-opbrengsten	2,2%	1,6%
Leges burgerzaken	1	1
Kostendeekkende tarieven en leges	2	2

- 1) De leges burgerzaken zijn voor een belangrijk deel bepaald door het Rijk. De overige tarieven stijgen niet.
- 2) Voor de kostendeekkende tarieven wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Van deze indices kan afgeweken indien hiervoor gegronde redenen zijn, zoals bv contractuele afspraken.

Financiële positie

Reserves

Het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen ligt vast in de nota reserves en voorzieningen van oktober 2017. De Nota wordt tenminste éénmaal per raadsperiode geactualiseerd en ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Vorming van reserves is de bevoegdheid van de gemeenteraad. Verrekeningen met reserves worden op programmaniveau in de begroting gepresenteerd. In het overzicht saldo voor en na bestemming wordt duidelijk in welke mate de voorgenomen verrekeningen met reserves het saldo beïnvloeden. De prognose van de stand van de reserves is gebaseerd op de stand die is bepaald in de meest recente jaarrekening rekening houdend met de toevoegingen en onttrekkingen in de lopende begroting. Over reserves wordt geen rente berekend. Ieder jaar zullen de reserves kritisch worden beschouwd op noodzaak, hoogte en besteding ervan.

Reservepositie en weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Zodra financiële tegenvallers een structureel karakter krijgen - en dus niet meer als risico aangeduid kunnen worden - dienen deze in de begroting te worden verwerkt (Zie ook Paragraaf Weerstandsvermogen). Spelregels rondom risicobeheersing en weerstandsvermogen zijn opgenomen in de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' van oktober 2013. Deze Nota wordt in 2020 geactualiseerd en ter besluitvorming worden voorgelegd aan de raad. Ten aanzien van de risicoratio hanteren we onderstaande indeling. We streven naar een ratio van minimaal 1.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Onderhoudsvoorzieningen

Voor onderhoudsvoorzieningen is altijd een actueel meerjarig onderhoudsplan beschikbaar met een planningshorizon voor minimaal vier jaar / een bestuursperiode. De stortingen in en onttrekkingen uit de voorziening zijn verwerkt in de begroting. Ook over de voorzieningen wordt geen rente berekend.

Financiering

De Treasury-activiteiten van de gemeente zijn gericht op de uitoefening van de publieke taak. Ze dienen een prudent karakter te hebben en niet gericht te zijn op het genereren van inkomsten door het lopen van een overmatig renterisico (zie ook het Treasury-statuuut).

Grondbeleid

Het beleid kent meerdere uitgangspunten:

- het realiseren van de ruimtelijke doelstellingen op het gebied van sociaal beleid, volkshuisvesting, economie, onderwijshuisvesting etc.;
- het genereren van financiële middelen mede ter dekking van de aan plannen toe te rekenen kosten;
- zoveel mogelijk risico's beperken op grond van overeenkomsten en het aanbrengen van prioriteiten bij niet rendabele projecten.

Aandachtspunten provincie

Jaarlijks stuurt de provincie, in het voorjaar, in het kader van haar taak als financieel toezichthouder een brief met daarin opgenomen haar aandachtspunten voor de begroting van het aankomende jaar. De gemeente Drimmelen neemt deze uitgangspunten over. Indien hiervan wordt afgeweken wordt de provincie hierover geïnformeerd. Het gaat in de brief met name om de volgende punten: inzicht in de structurele begrotingspositie, kapitaallasten van nieuwe (her)investeringen, herijking van de verdeelsystematiek van het Gemeentefonds, het reëel ramen van baten en lasten in het sociaal domein zodat eventuele tekorten zichtbaar worden, het reëel ramen van de ruimte onder het BTW Compensatiefonds (BCF) en het adequaat en transparant begroten van de financiële gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Deze brief is ook ter kennisname aan de financiële commissie en gemeenteraad verstrekt. In de begroting wordt rekening gehouden met de vermelde aandachtspunten.

Verbonden partijen

Volgens spelregel 4 uit de regionale kadernota stellen de gemeenten die deelnemen aan een verbonden partij jaarlijks in november richtlijnen vast.

Richtlijnen waarop verbonden partijen hun beleidsmatige en financiële kaders voor het nieuwe begrotingsjaar dienen te baseren.

Het college stelt de volgende algemene financiële richtlijnen voor elke Gemeenschappelijke Regeling (GR) voor:

1. Van het Dagelijks Bestuur (DB) van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) wordt verwacht dat zij een structureel financieel-sluitende meerjarenbegroting 2022-2025 aanbiedt aan de deelnemers. De gehanteerde begrotingsuitgangspunten door de GR dienen in de begroting 2022 van de GR inzichtelijk te worden gemaakt. In de begroting 2022 dient een overzicht te worden opgenomen met de meerjarige bijdrage (2022 t/m 2025) per deelnemer.
2. De begroting dient te voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit betekent dat de voorgeschreven gegevens in de begroting dienen te worden opgenomen. Met name wordt aandacht gevraagd voor:
 - Overzicht van incidentele lasten en baten per programma;
 - Een specificatie van lasten en baten per programma;
 - Het opnemen van een meerjarig investeringsplan in de begroting;
 - Het Opnemen van (prestatie) indicatoren in de begroting;
 - De verwachte stand begin en eind begrotingsjaar van eigen en vreemd vermogen.
3. De begroting dient te worden opgesteld op basis van ongewijzigd beleid. Dat wil zeggen dat geen nieuwe taken of uitbreiding van bestaande taken in de primitieve begroting mogen worden opgenomen. Tenzij dit eerder door het Algemeen Bestuur (AB) is besloten.
4. De begroting bevat een overzicht met het verloop van de reserves. In dit overzicht is te zien wanneer en voor welk bedrag per jaar de reserve wordt ingezet. Ook bevat dit overzicht een toelichting waarin het doel van de reserve wordt omschreven.
5. De begroting 2022 dient te worden opgesteld op basis van een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage ten opzichte van het begrotingsjaar 2021. Als dit leidt tot beleidsmatige keuzes dienen deze aangegeven te worden in de kaders voor de begroting 2022.
6. Een positief resultaat vloeit terug naar de deelnemers. De GR kan hiervan afwijken; hiertoe dient het DB een expliciet en gemotiveerd voorstel tot resultaatbestemming voor te leggen aan het AB van de GR.

7. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is aandacht voor de risico's door deze te kwantificeren, te prioriteren en de beheersingsmaatregelen te benoemen.
8. Binnen twee jaar na inwerkingtreding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) brengen de deelnemers de regeling in overeenstemming met de gewijzigde Wgr.

* Tenzij door het AB van een gemeenschappelijke regeling besloten is tot een andere wijze van indexering.

Het college stelt de volgende algemene beleidsrichtlijn voor:

Spelregel zes van de regionale kadernota verbonden partijen verplicht gemeenschappelijke regelingen om vierjaarlijks bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een meerjarenbeleidsplan op te stellen. Indien het meerjarenbeleidsplan sinds de nieuwe raadsperiode nog niet is vastgesteld wordt van de gemeenschappelijke regeling verwacht dat zij gelijktijdig met de begroting 2022 een nieuw meerjarenbeleidsplan oplevert.

A3. Verschillen lasten en baten ten opzichte van de Kadernota 2021

Nadat de Voorjaarsnota en Kadernota door de raad zijn behandeld, zijn deze financieel verwerkt. Hierbij zijn dus ook de verwerking van de wijzigingen in de begrotingsrichtlijnen, kapitaallasten etc. doorgevoerd. De uitkomst van het verwerken van alle informatie tot de begroting zal altijd afwijken van de inschattingen bij de Kadernota. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste verschillen tussen de Kadernota en de Begroting. Deze verschillen verklaren het verschil in perspectief tussen beide documenten.

Tabel Finbgr-A3.1

in € 1.000		2021	2022	2023	2024
Begroting 2021 voor besluitvorming		-73 N	-69 N	-160 N	-283 N
Begrotingssaldo voor begroting 2021		12 V	501 V	257 V	-18 N
Verschil		-86 N	-570 N	-418 N	-265 N
Belangrijkste afwijkingen	Prg.				
Lagere toerekening aan rioolheffing	2	-682 N	-646 N	-760 N	-731 N
Natuurbescherming (EVZ)	2	20 V	-	-	-20 N
Lagere toerekening aan afvalstoffenheffing	3	-40 N	-40 N	-40 N	-40 N
Hogere bouwleges	3	110 V	-	40 V	-
Minder stijging begeleiding	4	106 V	108 V	110 V	112 V
Stijging tarief Huishoudelijk hulp	4	-120 N	-120 N	-120 N	-120 N
Stijging aanvragen woningaanpassingen	4	-49 N	-49 N	-49 N	-49 N
Indexering kosten Jeugdzorg	4	-96 N	-96 N	-96 N	-96 N
Invoering Beschermd Wonen	4	50 V	50 V	50 V	50 V
Hogere Gebundelde uitkering	4	123 V	123 V	123 V	123 V
Compensatie BTW nadeel SPUK	B	64 V	64 V	64 V	64 V
Personeelskosten (duurdere invulling, fuwa etc)	B	-58 N	-37 N	8 V	67 V
Vervallen stelpost prijscompensatie	AlgD	146 V	141 V	205 V	310 V
Lagere kosten invordering	AlgD	34 V	37 V	37 V	36 V
Rente	AlgD	- V	-21 N	-21 N	73 V
Indexering OZB	AlgD	58 V	51 V	52 V	52 V
Septembercirculaire	AlgD	14 V	-162 N	-88 N	-3 N
Lagere energielasten	div	38 V	25 V	25 V	25 V
Diverse afwijkingen per saldo		198 V	2 V	43 V	-118 N
Totaal belangrijkste afwijkingen		-86 N	-570 N	-418 N	-265 N

A4. Overzicht incidentele baten en lasten 2021- 2024

Voor een gezonde financiële positie moeten de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De provincie beoordeelt de begroting en meerjarenbegroting hierop. De incidentele baten en lasten worden daarbij uit de begrotingssaldi gezuiverd. Om in aanmerking te komen voor repressief toezicht in 2021, dient deze 'gezuiverde' begroting in evenwicht te zijn of dient de meerjarenraming duidelijk te maken dat dit evenwicht in de jaren tot 2024 tot stand wordt gebracht. Daarbij dienen de ramingen volledig en reëel te zijn. Ten tweede dient de jaarrekening (15 juli) en de begroting (15 november) tijdig bij de provincie te zijn.

Omdat de begrippen incidenteel en structureel niet altijd op dezelfde wijze werden uitgelegd, heeft de commissie BBV in 2019 hieraan de 'Notitie structurele en incidentele baten en lasten' gewijd. In het algemeen geldt, dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. Onttrekking uit reserves zijn echter in principe incidenteel. De aard van de post bepaald dus of deze incidenteel is. Om deze reden worden de belangrijkste incidentele lasten daarom toegelicht in de begroting.

Het overzicht van de incidentele baten en lasten is een onmisbaar document voor het verkrijgen van een juiste beeld van het materieel sluiten van de (meerjaren)begroting en daarmee van de financiële positie van de gemeente. Om te beoordelen of de begroting structureel sluitend is, worden de begrotingssaldi gecorrigeerd met het saldo van incidentele baten en lasten.

Tabel Finbgr-A4.1

Incidentele baten	2021	2022	2023	2024
Programma 1. Burger en bestuur	-	-	-	-
Programma 2. Openbare ruimte	326	275	-	-
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	4.083	30	30	30
Programma 4. Sociaal domein	111	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	305	148	205	193
Overhead / Bedrijfsvoering	25	-	-	-
Totaal baten	4.850	453	235	223

Incidentele lasten	2021	2022	2023	2024
Programma 1. Burger en bestuur	25	25	-	-
Programma 2. Openbare ruimte	240	265	-	-
Programma 3. Ruimte, wonen en economie	3.939	-	-	-
Programma 4. Sociaal domein	156	6	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-
Overhead / Bedrijfsvoering	126	25	-	-
Totaal lasten	4.486	321	-	-
Saldo	365	132	235	223

Specificatie baten

Programma 2. Openbare ruimte	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Reserve groenaanleg: realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel	40	265			Begroting 2019 / 2020
Kadernota 2020: OHD d. Biesboschweg (2021) (van algemene reserve naar reserve kapitaallasten)	200				Kadernota 2020
Reserve groenaanleg: onderhoud ecologische verbindingzones	36	10			Begroting 2021
Algemene reserve: verkeersonderzoek	50				Begroting 2019
Totaal Programma 2. Baten	326	275	-	-	

Programma 3. Ruimte, wonen en economie	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Actief grondbeleid: verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.405				Begroting 2021
Faciliterend grondbeleid Wro/Bro (raadsbesl., ovk.): verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.672				Begroting 2021
Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: overboeking naar algemene reserve	330				Begroting 2021
Algemene reserve: omgevingswet (implementatiekosten)	281				Kadernota 2020 / Voorjaarsnota 2020
Algemene reserve: Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)	20				Kadernota 2020
Algemene reserve: warmtevisie	75				Kadernota 2020
Algemene reserve: beleidsmedewerker ruimtelijke ordening	75				Kadernota 2020
Algemene reserve: beleidsmedewerker energietransitie	80				Kadernota 2020
Reserve SID: inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten	100				Amendement / Voorjaarsnota 2020
Reserve SID: economische zaken MvO prijs	15				Coalitieakkoord
Reserve Compensatie erfpachtopbrengsten	30	30	30	30	Najaarsnota 2018
Totaal Programma 3. Baten	4.083	30	30	30	

Programma 4. Sociaal domein	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Reserve impuls brede scholen: incidentele kosten gezondheidsbeleid (zie lasten)	25				RV december 2018
Reserve Toegankelijkheid (zie lasten)	86				Voorjaarsnota 2020
Totaal Programma 4. Baten	111	-	-	-	

Algemene dekkingsmiddelen	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Halve afschrijving 1e jaar van afschrijven, muv tariefsgebonden produkten en dekking uit reserves	235	51	54	108	Handreiking kap.last. nieuwe inv. Prov.
Stelpost Besparingspotentieel	71	97	84	85	Voorjaarsnota 2020
Totaal Algemene dekkingsmiddelen Baten	305	148	139	193	

Overhead / Bedrijfsvoering	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Reserve SID (zie lasten)	25	-	-	-	Coalitieprogramma
Totaal Overhead / Bedrijfsvoering Baten	25	-	-	-	

Specificatie lasten

Programma 1. Burger en bestuur	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Subsidieregeling Samen aan de Slag	25	25	-	-	Coalitieprogramma
Totaal Programma 1. Lasten	25	25	-	-	

Programma 2. Openbare ruimte	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Reserve groenaanleg: realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel	40	265			Begroting 2019 / 2020
Kadernota 2020: OHD d. Biesboschweg (2021) (van algemene reserve naar reserve kapitaallasten)	200				Kadernota 2020
Totaal Programma 2. Lasten	240	265	-	-	

Programma 3. Ruimte, wonen en economie	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Actief grondbeleid: verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.060				Begroting 2021
Faciliterend grondbeleid Wro/Bro (raadsbesl., ovk.): verhaalde kosten bouw/woonrijp maken	1.235				Begroting 2021
Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: actief grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	335				Begroting 2021
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen: actief grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	32				Begroting 2021
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen: facilitair grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	376				Begroting 2021

Reserve groenaanleg: facilitair grondbeleid (incidentele storting(en) in reserve)	30				Begroting 2021
Algemene bedrijfsreserve Grondbedrijf: overboeking naar algemene reserve	330				Begroting 2021
Algemene reserve: omgevingswet	281				Kadernota 2020 / Voorjaarsnota 2020
Algemene reserve: Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)	20				Kadernota 2020
Algemene reserve: warmtevisie	75				Kadernota 2020
Reserve Drimmelen op de kaart: inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten	100				Amendement / Voorjaarsnota 2020
Reserve SID: economische zaken MvO prijs	15				Coalitieakkoord
Uitvoeringsprogramma Economie	50				Kadernota 2020
Totaal Programma 3. Lasten	3.939	-	-	-	

Programma 4. Sociaal domein	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Projecten Gezondheidsbeleid (Reserve impuls brede scholen)	25	-	-	-	RV december 2018
Subsidieregeling Toegankelijkheid (Reserve Toegankelijkheid)	86	-	-	-	Voorjaarsnota 2020
Behoud accom. De Langstraat (pandhuur tm 2021)	15	-	-	-	Coalitieakkoord
Diverse kleine posten	30	6	-	-	
Totaal Programma 4. Lasten	156	6	-	-	

Overhead/Bedrijfsvoering	2021	2022	2023	2024	Oorsprong
Project Geluk (reserve SID)	25	-	-	-	Coalitieprogramma
Automatisering: bestandsoptimalisatie basisregistraties	101	25			Voorjaarsnota 2020
Totaal Overhead / Bedrijfsvoering Lasten	126	25	-	-	

Toelichting incidentele baten en lasten

Programma 1 Burger en bestuur

1.1 Subsidieregeling Samen aan de Slag

De Subsidieregeling Samen aan de Slag vindt zijn oorsprong in het coalitie akkoord en is bedoeld ter stimulering van burgerinitiatieven. Na deze coalitieperiode eindigt de regeling.

Programma 2. Openbare ruimte

2.1 Reserve groenaanleg: realiseren van EVZ Terheijden-Zonzeel

De Ecologische verbindingszone betreft een natuurlijke verbinding tussen waterrijk natuurgebied Zonzeel en rivier de Mark. Het is een ambitie uit het provinciale Natuurbeheerplan om versnippering van Brabantse natuur tegen te gaan. Het bedrag betreft een incidentele uitgave voor een afgebakend project waarvoor met het waterschap Brabantse Delta een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten. Hierbij gaan we uit van een provinciale subsidie van 75% voor de aankoop, aanleg en inrichting van het gemeentelijk deel. De planning hangt sterk af van de grondverwerving. We verwachten eind 2020 de laatste handelingen. In dat geval voeren we in 2021 onderzoeken uit en doorlopen we de (vergunning)procedures, waarna het werk in 2022 uitgevoerd wordt.

Programma 3. Ruimte, wonen en economie

3.1 Actief / facilitair grondbeleid

Grondbeleid bestaat uit alle instrumenten die de gemeente ter beschikking staan om de ruimtelijke doelstellingen te realiseren. De gemeente Drimmelen voert grond beleid om de in de Structuurvisie 2033 geformuleerde doelstellingen te realiseren. Tevens wordt grondbeleid gevoerd om het feitelijke ruimtegebruik beter te laten aansluiten op het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik. Grondbeleid gaat om kaders voor en om uitvoering van ruimtelijke initiatieven. Gemeente Drimmelen heeft hoofdzakelijk faciliterende initiatieven/projecten, daarnaast zijn maar enkele actieve initiatieven/projecten. De uitgaven / inkomsten vanuit deze ruimtelijke initiatieven zijn incidenteel. De ruimtelijke initiatieven kunnen wel een looptijd hebben van meerdere opeenvolgende jaren.

3.2 Algemene reserve: omgevingswet

De Omgevingswet wordt gezien als een van de grootste stelselwijzigingen sinds de komst van de Grondwet. De wet betreft een vergaande decentralisatie van de regels voor de leefomgeving. Gemeenten krijgen meer ruimte om samen met inwoners en bedrijven integrale keuzes te maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Het motto is: 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De wet leidt tot een andere manier van werken: integraal, gebiedsgericht, samenwerking in de regio met de ketenpartners en samenwerking lokaal met bedrijven en inwoners. Daarbij staat het eigen initiatief centraal in plaats van 'mag het wel?'. De gemeente krijgt een andere rol: meer ondersteunend en uitgaan van vertrouwen.

Hierop moet de gemeentelijke organisatie worden ingericht. In ieder geval qua manier van werken. Maar de Omgevingswet heeft niet alleen gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor het gemeentebestuur (rolverdeling raad/college), inwoners, bedrijven en ketenpartners (zoals waterschap en GGD). Daarom is het belangrijk met elkaar in gesprek te gaan over hoe de Omgevingswet wordt ingevoerd en welke ambities men daarbij heeft. Tegelijkertijd moet met digitalisering een forse slag worden gemaakt. Initiatiefnemers moeten snel digitaal kunnen beschikken over de juiste informatie en over de regels die gelden in hun leefomgeving. De invoering van de Omgevingswet is dus veel meer dan een 'simpele' bundeling van wetten. Daarom wordt deze wet via een project ingevoerd.

Deze bedragen zijn incidentele kosten. Dit is budget om de Omgevingswet in te voeren, zodat we de wet, zodra deze in werking treedt, kunnen uitvoeren volgens de regels en in de geest van de wet. De budgetten worden ingezet voor:

- Opstellen omgevingsvisie: begin 2021 is er een vastgestelde omgevingsvisie;
- Omgevingsplan:
 - Doornemen bruidsschat, bestemmingsplannen en eigen regels;
 - Opstellen transitieplan om het tijdelijk omgevingsplan om te zetten in een definitief omgevingsplan;
- Aanpassen werkprocessen, inrichten organisatie en opleidingen (inhoud + anders werken);
- Handreiking participatie en een participatiebeleid;
- Aanpassen legesverordening, samenwerkingsafspraken maken met ketenpartners en afsluiten nieuwe financiële arrangementen met betreffende partners.
- Input leveren op producten van andere overheden;
- Communicatie-activiteiten voor organisatie, gemeentebestuur, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en ketenpartners;
- Aansluiting op en testen van Digitaal Stelsel Omgevingswet, implementatie Squit20/20 (VTH-systeem: vergunningverlening, toezicht en handhaving), Tercera (planvorming + toepasbare regels), ontwikkelen vragenbomen en vergunningscheck (toepasbare regels) voor gemeentelijke topactiviteiten koppelingen en dergelijke.

Al deze activiteiten zijn gericht op een optimale invoering van de Omgevingswet en zijn ook afgerond op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt. Het project is daarmee ook afgerond.

3.3 Algemene reserve: Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB)

Door andere prioriteiten konden we het VAB-beleid (Vrijkomende Agrarische Bebouwing) in 2019 niet oppakken. Dit onderwerp staat nu gepland voor de periode 2020-2021. Er ligt nog steeds een wens om dit op te pakken voor onderzoek naar de problematiek en oplossingsrichtingen. Het gaat hierbij om een eenmalige inventarisatie met daarbij een voorstel voor de aanpak van het probleem. Bedrag wordt gebruikt voor inhuur van externe expertise.

3.4 Algemene reserve: warmtevisie

De kosten "warmtevisie" is specifiek bedoeld voor het opstellen van de Transitie Visie Warmte (TVW). Elke gemeente moet die visie eind 2021 vastgesteld hebben. Het betreft derhalve een incidentele uitgave voor een afgebakend project dat uiterlijk eind 2021 afgerond moet zijn.

3.7 Reserve Drimmelen op de kaart: inhuur personeel en overige kosten t.b.v. diverse eenmalige projecten

Deze bestemmingsreserve is bij Voorjaarsnota 2019 ingesteld ten behoeve van incidentele inhuur voor capaciteit op recreatie en toerisme van 2019 tot en met 2021. Het is bedoeld om een impuls te geven aan de samenwerking en contacten tussen gemeente en ondernemers op het gebied van vrijetijdseconomie en een aantal grote evenementen die op stapel staan zoals: de viering van 600 jaar Sint Elisabethvloed (2021), 75 jaar bevrijding (2020) en ontsluiting van de Hofmansplaat (2021). Het capaciteitstekort wordt hiermee voor 2 jaar incidenteel aangevuld.

3.8 Reserve SID: economische zaken MvO prijs

We willen bedrijven uitdagen op het gebied van duurzaamheid in de breedste zin van het woord. Het uitreiken van een MvO-prijs stimuleert bedrijven om hier invulling aan te geven.

3.9 Uitvoeringsprogramma Economie

Naar verwachting wordt in eerste kwartaal van 2021 de Nota Economie en bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Dit budget is bedoeld om projecten uit dit uitvoeringsprogramma mede mogelijk te maken, naast de inzet van andere partijen.

Programma 4. Sociaal domein

4.1 Reserve impuls brede scholen: projectmatige kosten gezondheidsbeleid

Op 30 oktober 2018 heeft gemeenteraad ingestemd met nota Lokaal gezondheidsbeleid van gemeente Drimmelen. In dit plan zijn incidentele uitgaven opgenomen met als dekking de reserve impuls brede scholen. Deze incidentele uitgaven zijn:

- Stimuleringssubsidie voor sportverenigingen voor 'Gezonde Sportkantine'. Subsidie is eenmalig en verenigingen kunnen subsidie enkel in 2020 en 2021 aanvragen.
- Stimuleringssubsidie voor sportverenigingen voor 'Rookvrije Generatie'. Subsidie is eenmalig en verenigingen kunnen enkel in 2020 en 2021 deze subsidie aanvragen.
- Incidentele bijdrage aan nieuw beleidsplan Hartveilige Gemeente voor 2020 en 2021. Bijdrage is bedoeld voor verstrekken van eenmalige subsidies aan inwoners, bedrijven en verenigingen voor aanschaf AED, buitenkast en aangaan van onderhoudscontract.

4.2 Subsidieregeling Toegankelijkheid (Reserve Toegankelijkheid)

De reserve toegankelijkheid is specifiek bedoeld voor uitvoering van de subsidieregeling Kom Binnen. De regeling is voor een tijdelijke periode van kracht om een eenmalige inhaalslag te maken bij het toegankelijk maken van accommodaties en verenigingen. Het gaat om incidentele subsidieverzoeken, die bijdragen aan verbetering van de toegankelijkheid. Deze subsidieregeling loopt tot maximaal 31 december 2021. Het betreft derhalve een incidentele uitgave voor een afgebakend doel waarbij de reserve uiterlijk per 31 december 2021 komt te vervallen.

4.3 Behoud accommodatie De Langstraat (pandhuur t/m 2021)

In Hooge Zwaluwe is een nieuwe ontmoetingsplek voor ouderen gecreëerd. De gemeente staat t/m 2021 garant voor de huur van deze accommodatie zodat het ontmoetingspunt een goede start heeft. Na 2021 hoort het ontmoetingspunt op eigen benen te staan.

Algemene dekkingsmiddelen

A.1 Halve afschrijving 1e jaar van afschrijven (m.u.v. tarief gebonden producten en dekking uit reserves)

In de investeringsprognose zijn in het eerste jaar geen kapitaallasten opgenomen. Conform het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK Provincie) dient er uit gegaan te worden van een halve kapitaallast voor het eerste jaar. Kapitaallasten die worden gedekt uit tarieven (bijv. afval / riolering) en investeringen die gedekt worden uit de reserve Kapitaallasten zijn hiervan uitgezonderd.

A.2 Stelpost Besparingspotentieel

Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK Provincie): Taakstellingen, bezuinigingen, ombuigingen en daarmee gemoeide stelposten, beoordeelt de toezichthouder op hardheid en haalbaarheid. Ook wordt beoordeeld of ze binnen de termijn van de raming gerealiseerd worden. Het is noodzakelijk dat de ramingen hiervan reëel zijn onderbouwd. Bezuinigingen en ombuigingen moeten concreet en ten minste op programmaniveau zijn ingevuld. Het proces dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden moet ook vastliggen. Als naar het oordeel van de toezichthouder de taakstellingen, bezuinigingen en/of ombuigingen onvoldoende reëel zijn ingevuld, worden de begrotingssaldi hierop negatief bijgesteld. Ook ervaringen met eerdere bezuinigingsmaatregelen worden in de beoordeling betrokken. Deze bijstelling kan tot gevolg hebben dat de begroting en meerjarenraming naar het oordeel van GS niet structureel en reëel in evenwicht zijn.

Overhead / Bedrijfsvoering

O.1 Project Geluk

Het project Geluk vloeit voort uit het coalitieakkoord. De agenda is inmiddels opgesteld en de jaren 2020 en 2021 richten zich op de uitvoering er van. Daarna eindigt het project.

O.2 Automatisering: bestandsoptimalisatie basisregistraties

De Basisregistraties Adressen & Gebouwen (BAG), Grootchalige Topografie (BGT), Ondergrond (BRO) en de Wet WOZ zijn belangrijke onderdelen van het landelijke stelsel van basisregistraties. Hierin zijn de belangrijkste gegevens verzameld die de overheid nodig heeft om haar werk te kunnen doen. Denk hierbij aan persoonsgegevens, namen en adressen van bedrijven en eigenaren van percelen en de WOZ waarden. In verschillende wetten is de kwaliteit van deze gegevens gewaarborgd. Deze registraties zijn essentieel voor een goede dienstverlening van de overheid. Ze zijn van groot belang voor openbare orde en veiligheid, het toekennen van uitkeringen en vergunningen, belastingheffing, afvalinzameling en bestrijding van fraude. Ieder jaar vindt rapportage plaats over de kwaliteit van deze basisregistraties op borging van de processen, tijdigheid verwerking brondocumenten, volledigheid adressen, objecten en dergelijke., en juiste verwerking van de gegevens. Dit om optimale bestanden te realiseren waarmee voldaan wordt aan de wettelijke vereisten. Ter uitvoering van geconstateerde verbetermaatregelen wordt voorgesteld om in te zetten op uitvoering van de verbetermaatregelen en dit proces begin 2022 af te ronden.

Tabel Finbgr-A4.2

Gezuiverd saldo						in € 1.000	
	2021		2022		2023		2024
Saldo baten en lasten	-1.540	N	-1.686	N	-1.498	N	-1.580
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	1.467	V	1.617	V	1.338	V	1.297
Effect Najaarsnota 2020	-1	N	7	V	7	V	7
Begrotingssaldo na bestemming	-74	N	-62	N	-154	N	-276
Waarvan incidentele baten en lasten	-365	B	-132	B	-235	B	-223
Structureel begrotingssaldo	-439	N	-194	N	-388	N	-499

Conclusie

Op basis van bovenstaande tabel is duidelijk dat de vastgestelde begroting na correctie incidentele baten en lasten structureel niet sluitend is waardoor het noodzakelijk is om aanvullende maatregelen te nemen. Deze worden door het college aan de gemeenteraad voorgesteld bij de begrotingsbehandeling.

A5. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In principe zijn mutaties in reserves incidenteel tenzij er redenen zijn om deze structureel te ramen. In de onderstaande tabel worden de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves weergegeven.

Tabel Finbgr-A5.1

Structurele reservemutaties				
Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Geraamde structurele verminderingen				
Reserve kapitaallasten	1.303.149	1.313.355	1.308.855	1.268.236
Totaal onttrekkingen	1.303.149	1.313.355	1.308.855	1.268.236

B. Financiële positie

B. Financiële positie

Artikel 20 van het BBV schrijft voor dat op basis van onderstaande onderdelen de financiële positie wordt toegelicht.

B1. Investerings

Met het vaststellen van de begroting autoriseert de raad het college tot het doen van uitgaven per programma tot de bedragen van het overzicht van baten en lasten voor het betreffende begrotingsjaar. In de programma's zijn echter ook de investeringsplannen voor het begrotingsjaar opgenomen, die voor meerdere jaren ná dat begrotingsjaar nog lasten met zich mee brengen. Met het vaststellen van de begroting worden ook de beleidsprogramma's en de daarvoor opgestelde investeringsplannen voor het komende begrotingsjaar geautoriseerd.

Investerings 2021

Voor 2021 is een totaal bedrag aan investeringen geraamd van € 8 miljoen. Als gevolg van de gewijzigde BBV voorschriften wordt er vanaf de begroting 2017 e.v. geen omslagrente toegerekend aan de investeringen. Als in de toekomst onze financiering wijzigt, is het echter wel mogelijk dat weer rente toegerekend zal worden. Dit is afhankelijk van de omvang van de externe financiering en bijbehorend rentepercentage (renteschema). De investering in riolering (€ 2,4 miljoen in 2021) zijn gedekt door de tarieven.

In bijlage 5 zijn alle investeringen voor de jaren 2021 tot en met 2024 opgenomen inclusief status (besluitvorming), toelichting voor jaar 2021, afschrijvingstermijnen en aanduiding maatschappelijk c.q. economisch nut.

De investeringen betreffen grotendeels vervangingsinvesteringen die de gemeenteraad voor het jaar 2021 e.v. reeds heeft geautoriseerd bij de Kadernota 2021.

De investeringen van de gemeente worden aanbesteed op grond van de Europese en nationale wet- en regelgeving en het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid zoals door de raad vastgesteld in maart 2017.

B2. Stand en verloop van de reserves en voorzieningen

Het belangrijkste verschil tussen reserves en voorzieningen is dat de raad in het geval van reserves een grote vrijheid heeft om de bestemming van deze gelden te wijzigen. Om die reden worden reserves als eigen vermogen aangeduid. In het geval van voorzieningen is veelal sprake van verplichtingen. Zolang de gemeenteraad de bestemming van geormerkt geld nog kan veranderen, is er sprake van een bestemmingsreserve. Zodra dit niet meer kan, is er sprake van een voorziening.

Reserves

In onderstaand overzicht staat de verwachte stand en verloop van alle reserves.

Tabel Finbgr-B2.1

Reserves				
Omschrijving	Stand begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand eind begrotingsjaar
Algemene reserve	10.527.225	329.814	-781.380	10.075.659
Totaal algemene reserves	10.527.225	329.814	-781.380	10.075.659
<i>Bestemmingsreserves</i>				
Reserve Verbetering infrastructuur haven Lage Zwaluwe	-	-	-	-
Reserve tijdelijke inhuur personeel	116.698	-	-	116.698
Reserve kapitaallasten	24.718.783	200.000	-1.303.149	23.615.633
Reserve claims voorgaande jaren	-	-	-	-
Reserve Opleidingen	100.000	-	-	100.000
Reserve Toerisme en recreatie	-	-	-	-
Reserve impuls brede scholen combinatie	132.516	-	-25.000	107.516
Reserve Duurzaamheid	-	-	-	-
Reserve kunst	70.000	-	-	70.000
Reserve bestuursakkoord	555.743	-	-	555.743
Reserve voor kwaliteitsverbetering landschap	9.770	-	-	9.770
Reserve Samen investeren in Drimmelen	1.428.635	-	-40.000	1.388.635
Reserve Samen aan de slag	100.722	-	-	100.722
Reserve Herstel kunstwerken havens	-	-	-	-
Reserve Drimmelen op de kaart	100.000	-	-100.000	-
Reserve Toegankelijkheid	86.000	-	-86.000	-
Reserve Compensatie erfpachtopbrengsten	540.000	-	-30.000	510.000
Reserve kwaliteitsverbetering buitenruimte haven Drimmelen	73.895	-	-	73.895
Reserve Hartveilige gemeente	-	-	-	-
Reserve groenaanleg	320.592	30.375	-75.855	275.112

Totaal bestemmingsreserves	28.353.354	230.375	-1.660.004	26.923.724
Reserves grondexploitatie				
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	1.494.487	335.328	-329.814	1.500.000
Reserve opslag grote werken	78.294	-	-	78.294
Reserve ruimtelijke ontwikkelingen	107.232	407.741	-	514.973
Totaal reserves grondexploitatie	1.680.012	743.069	-329.814	2.093.267
Totaal reserves	40.560.591	1.303.258	-2.771.199	39.092.650

De belangrijkste mutaties in 2021 zijn:

Reserve kapitaallasten

In het verleden zijn in de reserve Kapitaallasten bedragen gestort voor specifieke investeringen en gedurende de afschrijvingsduur worden de kapitaallasten uit deze reserve onttrokken. Tegenover de reserve staat dus een vergelijkbaar bedrag aan boekwaarde van investeringen.

Reserve impuls brede scholen combinatie

Ten behoeve van de uitvoering van het gezondheidsbeleid is door de gemeenteraad besloten om in 2020 en in 2021 de incidentele kosten van de projecten te dekken uit deze reserve. Deze gelden worden in 2021 gebruikt voor het project Gezonde school, Stimulerings subsidie Rookvrije generatie en gezonde sportkantine.

Reserve Samen investeren in Drimmelen

Ten behoeve van de uitvoering van het coalitieprogramma wordt een bedrag van € 40.000 ingezet ten behoeve van Geluk (€ 25.000) en MVO prijs (€ 15.000).

Reserve Toegankelijkheid

De reserve toegankelijkheid is specifiek bedoeld voor uitvoering van de subsidieregeling Kom Binnen. De regeling is voor een tijdelijke periode van kracht om een eenmalige inhaalslag te maken bij het toegankelijk maken van accommodaties en verenigingen. Het gaat om incidentele subsidieverzoeken, die bijdragen aan verbetering van de toegankelijkheid. Deze subsidieregeling loopt tot maximaal 31 december 2021.

Reserve Compensatie erfpachtopbrengsten

Door het verkopen van de erfpachtgronden in de jachthaven van lage Zwaluwe ontvangen we geen erfpachtinkomsten meer. Bij de Najaarsnota van 2018 is een bedrag van € 600.000 gestort als compensatie voor wegvallende erfpachtinkomsten voor de komende 20 jaren (2019 t/m 2038).

Reserves Grondbedrijf

Zie voor een inhoudelijke toelichting paragraaf G. Grondbeleid.

Voorzieningen

Aan de creditzijde van de balans staan ook de voorzieningen.

Tabel Finbgr-B2.2

Voorzieningen				
omschrijving	Stand begin begrotingsjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand eind begrotingsjaar
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>				
Voorziening wet APPA	2.291.032	141.000	-54.000	2.378.032
Voorziening uitkeringsverplichtingen (vm) personeel	135.783		-114.093	21.689
Totaal voorz. verplichtingen, verliezen en risico's	2.426.815	141.000	-168.093	2.399.721
<i>Voorzieningen voor onderhoud</i>				
Voorziening onderhoud gebouwen PLANON	1.247.294	462.069	-462.069	1.247.294
Totaal voorzieningen voor onderhoud	1.247.294	462.069	-462.069	1.247.294
<i>Voorzieningen voor door derden beklemd middelen</i>				
Voorziening riolering	2.405.227			2.405.227
Voorziening afvalstoffenheffing	289.791			289.791
Voorziening BIZ	9.900			9.900
Totaal voorzieningen voor door derden beklemd middelen	2.704.919	-	-	2.704.919
Totaal voorzieningen	6.379.027	603.069	-630.162	6.351.934

Toelichting voorzieningen

Voorziening wet APPA

Voor de pensioenverplichtingen van zittende en voormalige wethouders, die de pensioenverplichting nog niet hebben bereikt, is een voorziening gevormd. De hoogte van de verplichting wordt jaarlijks op basis van actuariële berekeningen bepaald. Voor de begrotingsjaar 2021 vindt op basis van deze actuariële berekeningen een storting plaats van € 141.000. Onttrekkingen betreffen uitkeringen aan voormalig wethouders. Verkiezingen, pensioenoverdrachten en de renteontwikkeling kunnen de omvang van de mutaties sterk beïnvloeden.

Voorziening uitkeringsverplichtingen voormalig personeel

Indien een medewerker ontslagen wordt, zijn we o.b.v. het BBV verplicht een voorziening te vormen voor de kosten die daaruit voortvloeien. Dit zijn meestal salariskosten voor de periode die binnen het wettelijk kader is overeengekomen. In 2021 is hiervan sprake voor een drietal personen.

Voorziening onderhoud gebouwen (Planon)

Deze onderhoudsvoorziening is toegelicht in de paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen.

Voorziening riolering en afvalstoffenheffing zijn toegelicht in paragraaf B. Lokale heffingen.

B3. Financiering

Als alle investeringen in de begrotingsjaren zouden worden uitgevoerd ontstaat een aanvullende financieringsbehoefte die uiteindelijk oploopt richting € 20 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door investeringen in de riolering en het investeringsvolume van het coalitieprogramma.

In eerste instantie kan een financieringstekort afgedekt worden met kort geld (looptijd korter dan één jaar). Als het financieringstekort in twee opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet (zie paragraaf financiering) overschrijdt moet financiering met lang geld (looptijd langer dan één jaar) plaats vinden. De uitwerking van o.a. de herijking van het gemeentefonds en uitwerking van de ambities zal uiteindelijk bepalend zijn voor de hoogte van de daadwerkelijk af te sluiten lening.

B4. Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zijn aanspraken op toekomstige uitkeringen van zittende en voormalige bestuurders, van het personeel dat op dit moment bij de gemeente werkzaam is en van personeel dat in het verleden bij de gemeente werkzaam is geweest. Op grond van Burgerlijk Wetboek 2, titel 9 moeten ondernemingen voor deze aanspraken/ verplichtingen financiële

voorzieningen worden getroffen. In verband met de bijzondere positie van de overheden (de zogenaamde 'eigenheid') is op deze regeling in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten een uitzondering gemaakt.

Die uitzondering houdt in dat:

- Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume als reguliere last in de begroting worden opgenomen en in de rekening worden verantwoord.
- Hierover jaarlijks een beschouwing wordt opgenomen in de toelichting op de begroting/jaarrekening (art. 20.2 BBV).
- Gemeenten als resultaat daarvan geen bijzondere financiële voorzieningen behoeven te treffen (art. 44.3 BBV).
- Ter uitvoering volgt hieronder de op grond van art 20.2 van het BBV voorgeschreven beschouwing over de voor het begrotingsjaar relevante arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

B4.1 Wachtgelden, WW-uitkeringen en andere uitkeringen voormalige gemeenteambtenaren

Op grond van de voor het gemeentelijk personeel geldende rechtspositionele regelingen en/of afspraken zijn voor het voormalig gemeentelijk personeel de volgende twee categorieën te onderscheiden:

Werkloosheidswet

Het gemeentelijk personeel valt onder de werking van de Werkloosheidswet. De gemeenten zijn hierbij 'eigen risicodrager'. De financiële effecten zijn afhankelijk van het beroep dat op de regeling moet worden gedaan. Op dit moment hebben wij geen verplichtingen. Mochten deze wel ontstaan dan worden de geschatte uitkeringskosten gestort in de Voorziening uitkeringsverplichtingen personeel/voormalig personeel. Vervolgens worden hieruit de jaarlijkse uitkeringsverplichtingen onttrokken. De uitkeringskosten worden volledig uit eigen middelen bekostigd.

Suppletieregelingen

Indien sprake is van ontslag anders dan op eigen verzoek kan aan de oud-medewerker een suppletie worden toegekend bij het aanvaarden van een baan elders indien geen sprake is van een zogenaamde horizontale overgang. Deze suppletie wordt betaald tot maximaal het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. De suppletie behelst de salarisachterstand ten opzichte van de situatie dat de medewerker nog in dienst was van de gemeente Drimmelen.

B4.2 Uitkeringen pensioenen voormalige bestuurders

Voor voormalige leden van colleges van Burgemeester en Wethouders zijn de volgende rechtspositionele regelingen met daaraan gekoppelde en financiële verplichtingen van belang.

Uitkeringen voormalige bestuurders

Betreft op basis van de Wet Appa toegekende wachtgelduitkeringen. Omvang en duur van de uitkeringen zijn afhankelijk van door betrokkene opgebouwde diensttijd, genoten wedde en gerealiseerde neveninkomsten. In de begroting 2021 zijn voor de jaren 2021 tot en met 2022 wachtgeldten begroot, omdat drie voormalig bestuurders een beroep doen op de wachtgeldregeling.

Waardeoverdracht opgebouwde pensioenrechten

Op basis van de Wet Appa bestaat voor wethouders sinds een aantal jaren de mogelijkheid, binnen een zes maanden na aftreden, tot waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken. De omvang van de opgebouwde pensioenrechten is afhankelijk van de tijdsduur dat betrokkene het wethouderschap heeft uitgeoefend waaronder onder bepaalde voorwaarden mede begrepen de uitkeringstijd. De omvang van de lopende pensioenaanspraken wordt jaarlijks geïnterpreteerd. De actuele waarde van de opgebouwde pensioenrechten van de zittende en oud-wethouders bedraagt ultimo 2020 circa € 2,3 miljoen. Voor risicoafdekking in dit verband is binnen het financieel totaal kader een overeenkomstige voorziening beschikbaar.

B 4.3 Rechtspositionele regelingen gemeentelijk personeel

Op grond van de voor het gemeentelijk personeel geldende rechtspositionele regelingen en/of afspraken gelden vanaf 2014 er nieuwe regels rond meenemen van verlofuren naar een volgend kalenderjaar. Verlofuren hebben daarbij een beperkte houdbaarheid. Wettelijke verlofuren moeten binnen twaalf maanden na afloop van het betreffende kalenderjaar zijn opgenomen. Anders vervallen deze verlofuren. Bovenwettelijke verlofuren hebben daarentegen een houdbaarheid van vijf jaar. Zijn deze verlofuren zes jaar na toekenning niet opgenomen dan verjaren deze uren. Bij tussentijds ontslag worden de verlofuren die met ingang van de dag van ontslag nog niet zijn opgenomen, uitbetaald. De vergoeding is daarbij gelijk aan het uurloon van de betreffende medewerker.

B5. Geprognosticeerde balans

Het vernieuwde BBV bepaalt dat een geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar inclusief meerjarenraming wordt opgenomen.

Tabel Finbgr-B5.1

ACTIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	356.205	829.093	795.731	762.369	739.006	715.644
Materiële vaste activa	59.957.317	75.106.896	79.506.546	70.241.634	74.624.786	66.331.353
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	211.232	211.232	211.232	211.232	211.232	211.232
Financiële vaste activa: Leningen	706.718	706.718	706.718	706.718	706.718	706.718
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	1.402.792	1.389.592	1.389.592	1.389.592	1.389.592	1.389.592
Totaal vaste activa	62.634.263	78.243.530	82.609.818	73.311.544	77.671.333	69.354.539
Vlottende activa						
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	-94.506	123.954	0	0	0	0
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	6.133	4.338	4.338	4.338	4.338	4.338
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	6.517.322	8.126.844	8.126.844	8.126.844	8.126.844	8.126.844
Liquide middelen	40.035	282.848	282.848	282.848	282.848	282.848
Overlopende activa	2.454.484	1.751.264	1.751.264	1.751.264	1.751.264	1.751.264
Totaal vlottende activa	8.923.469	10.289.248	10.165.294	10.165.294	10.165.294	10.165.294
Totaal - generaal	71.557.732	88.532.778	92.775.112	83.476.838	87.836.628	79.519.833
PASSIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024

Vaste passiva

Eigen vermogen	46.766.146	41.270.085	39.803.478	38.113.058	36.705.337	35.247.984
Onverdeeld resultaat		0	-73.285	-68.866	-159.117	-281.690
Voorzieningen	6.356.663	6.119.693	6.091.600	6.152.205	6.238.205	6.324.205
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	3.183.583	7.858.583	7.533.583	7.041.917	6.550.250	6.052.533

Totaal vaste passiva	56.306.392	55.248.361	53.355.375	51.238.314	49.334.675	47.343.031
-----------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	9.818.003	29.472.354	35.607.674	28.426.462	34.689.891	28.364.739
Overlopende passiva	5.433.337	3.812.063	3.812.063	3.812.063	3.812.063	3.812.063

Totaal vlottende passiva	15.251.340	33.284.416	39.419.737	32.238.524	38.501.953	32.176.802
---------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Totaal - generaal	71.557.732	88.532.778	92.775.112	83.476.838	87.836.628	79.519.833
--------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

B6. EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden van de overheid. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie van de gemeente.

Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo een verplicht onderdeel. De cijfers worden daarnaast verstrekt aan het CBS. Sturing op het EMU-saldo is van groot belang in verband met de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF).

Het vernieuwde BBV bepaalt dat in de begroting de ontwikkeling van het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar en de drie daaropvolgende begrotingsjaren moet worden opgenomen.

Tabel Finbgr-B6.1

EMU-saldo	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
a. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-5.496.060	-	-	-	-
		1.539.893	1.686.000	1.497.973	1.579.926
b. Mutatie (im)materiële vaste activa	15.622.466	4.366.288	-	4.359.789	-
			9.298.274		8.316.795
c. Mutatie voorzieningen	-236.970	-28.093	60.605	86.000	86.000
d. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	216.664	-123.954	-	-	-
e. Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo (a-b+c-d-e)	-	-	-	-	-
	21.572.160	5.810.320	7.672.878	5.771.762	6.822.869

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings en uitgaven die worden gedekt uit reserves in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Drimmelen voor 2021 komt uit op bijna € 6 miljoen negatief. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven bijna € 6 miljoen groter zijn dan de inkomsten.

In de septembercirculaire van 2020 is de EMU referentiewaarde voor de gemeente Drimmelen -/- € 2.176.000 waardoor de referentiewaarde wordt overschreden in

2021. In 2022 is het EMU-saldo positief. Er staat op dit moment geen sanctie op het overschrijden van de referentiewaarden. De EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel van de gemeente in de gezamenlijke tekortnorm.

Bijlagen

1. Overzicht actuele beleidsstukken

Programma 1. Burger en Bestuur

1. Communicatiebeleidsplan 2015 - 2019 (raad november 2015)
2. Dienstverlening doen we zó, Kwaliteitshandvest :wat mag u van de gemeente verwachten (B&W, mei 2019)
3. Algemene Plaatselijke Verordening (APV) (raad 1 februari 2018)
4. Visie Dorpsgericht werken (raad, 2019)
5. Integraal veiligheidsbeleid 2019 - 2022 (raad juli 2019)
6. Geluid bij buitenevenementen Gemeente Drimmelen (B&W september 2018)
7. VTH Beleidsplan, Uitvoeringsbeleid voor Vergunningverlening-, Toezicht en Handhavingstaken Gemeente Drimmelen 2020 – 2024
8. Regionaal Crisis Plan (B&W 18 februari 2020)
9. Districtelijk uitvoeringsplan opleiden, trainen, oefenen 2017 – 2019 Bevolkingszorg de Baronie (februari 2017, vastgesteld door het beheerteam Bevolkingszorg de Baronie)
10. Beleidsvisie Externe veiligheid (raad januari 2014)

Programma 2. Openbare ruimte

1. Beleids- en beheerplan wegen Drimmelen 2016-2020
2. Beleidsplan Verkeer en Vervoer (2018)
3. Water- en rioleringsplan Drimmelen 2018-2022 waarin opgenomen het verbreed GRP
4. Beleidsplan Openbare Verlichting, Drimmelen doelmatig en duurzaam verlicht 2015-2019
5. Beleidsrichtlijn 'Bewegwijzering van objecten' (2015)
6. Beleidsnotitie civiele kunstwerken en havens van 8 juni 2009
7. Beleidsplan straat meubilair (2013)
8. Beleidsplan speelruimte 2015-2024 'Spelen is Bewegen'
9. Beleidsplan Hondenbeleid vernieuwing
10. Integraal Groenbeleidsplan 2017-2026 'Groen leeft en verbindt'
11. Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur
12. Handboek toegankelijkheid gemeente Drimmelen (10-9-2019)

Programma 3. Ruimte, Wonen en Economie

1. Visie Duurzaamheid 2040 (21-3-2013)
2. Visie bedrijventerreinen Amerstreek (18-4-2013)
3. Visie en uitvoeringsprogramma Biodiversiteit (3-10-2013)
4. Nota Horecabeleid (19-12-2013)
5. Nota en uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie 2014-2018 (19-12-2013)
6. Integraal beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH-beleid) (27-2-2014)
7. Structuurvisie 2033 (27-2-2014)

8. Toekomstplan haven Lage Zwaluwe (21-5-2014)
9. Reclamenota 2014 (29-1-2015)
10. Actieplan haven Lage Zwaluwe (8-10-2015)
11. Welstandsnota 2015 (8-10-2015)
12. Nota Grondbeleid 2016-2020, (28-01-2016)
13. Beleidsplan Inzameling huishoudelijke afvalstoffen gemeente Drimmelen (24-03-2016)
14. Detailhandelsvisie gemeente Drimmelen (24-03-2016)
15. Strategie oude haven Drimmelen (21-04-2016)
16. Beleidsnota Reststroken gemeentegrond 2016 (30-6-2016)
17. Nota woningbouwprogramma 2016-2024 (30-06-2016)
18. Centrumplan Made (8-09-2016)
19. Bouwverordening wijziging verordening 2016 (10-11-2016)
20. Woonvisie 2017-2021 (9-3-2017)
21. Verordening winkeltijden Drimmelen 2017 (6-4-2017)
22. Toekomstplan haven Terheijden 2017-2033 (6-7-2017)
23. Erfgoedverordening gemeente Drimmelen 2017 (16-11-2017)
24. Verordening bedrijveninvesteringszone centrum Made 2018-2022 (14-12-2017)
25. Verordening duurzaamheidslening gemeente Drimmelen (14-12-2017)
26. Beleid ontwikkeling landgoederen (8-03-2018)
27. Regionale Energiestrategie West-Brabant Ons 2050 (8-03-2018)
28. Integraal beleid gemeente Drimmelen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (19-04-2018)
29. Verordening starterslening 2018 (31-05-2018)
30. Verordening speelautomaten(hallen) Drimmelen 2018 (28-06-2018)
31. Havenverordening Drimmelen 2018 (28-06-2018)
32. Verordening Hoorcommissie Plannen 2018 (5-07-2018)
33. Beleidskader grootschalige zonnevelden (13-09-2018)
34. Beleidskader zonnepanelen voor eigen gebruik (13-09-2018)
35. Nota Kostenverhaal 2019-2023 (15-11-2018)
36. Actualisatie verordening startersleningen, duurzaamheidslening en blijverslening (13-12-2018)
37. Beleidsnotitie Loonwerk-, grondverzet- en transportbedrijven buitengebied (4-07-2019)
38. Notitie Ruimte voor ruimte 2019, gemeente Drimmelen (12-12-2019)
39. Beleid logies/huisvesting arbeidsmigranten (herzien 2020) (25-06-2020)
40. Uitbreidingslocaties Woningbouw, Aanvulling op de Structuurvisie 2033 (25-06-2020)

Programma 4. Sociaal domein

1. Algemene subsidieverordening Drimmelen 2017
2. Beleidsplan Jeugdhulp 2015 - 2018, 2014
3. Regionaal beleidskader jeugdhulp 2020-2023 West-Brabant Oost, 2020
4. Beleidsnota Participatiewet 2015, 2014
5. Beleidsnota Sport en beweegbeleid 2015-2020, 2015
6. Beleidsplan jeugd en jongeren 2018-2021, 2017

7. Beleidsplan mantelzorg, 2015 en evaluatie mantelzorg 2016
8. Beleid voor Vroegschoolse Educatie VVE-beleid 2020-2022, 2020
9. Beleidsplan Wmo 2013-2016, 2013
10. Aanvulling op beleidsplan Wmo "Samen werken aan zelfredzaamheid", 2014
11. Beleidsplan sociaal domein 2019-2023, 2019
12. Beleids- en uitvoeringsplan minima en schuldhulpverlening 2019 tot en met 2022
13. Beleidsplan Lokaal gezondheidsbeleid Kerngezond Drimmelen 2019-2022, 2018
14. Businesscase kleedaccommodatie Sportvereniging Voetbal Terheijden en Voetbalvereniging Zwaluwe, 2019
15. Kadernota Maatschappelijke accommodaties 2019-2026
16. Nieuw subsidiebeleid peuterspeelzalen Drimmelen, 2017
17. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2023, 2020
18. Subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties, 2012, en evaluatie subsidiebeleid, 2017
19. Toekomstvisie zwembaden 2017
20. Uitvoering onderhoudsplan kunstwerken 2015-2018, 2014
21. Uitvoeringsplan verbetering toegankelijkheid "Kom Binnen" 2017
22. Verordening Jeugdhulp Drimmelen 2020, 2020
23. Verordening leerlingenvervoer 2017
24. Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 Drimmelen 2020, 2020
25. Verordening onderwijshuisvesting 2015
26. Visienota Samen aan zet, 2017
27. Notitie Opvang en bescherming in de regio Breda vanaf 2020, 2017
28. Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant, 2017
29. Derde wijziging Gemeenschappelijke Regeling Schoolverzuim en VSV regio West-Brabant, 2019
30. Gemeenschappelijke Regeling inzake Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant, 2019
31. Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie CJG Drimmelen Geertruidenberg, 2019
32. Wijzigingen Hulp bij het Huishouden per 2019, 2018
33. Uitvoeringsbesluit re-integratie Sociale Zekerheid 2015
34. Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2015
35. Verordening individuele inkomensvoorschot Participatiewet 2015
36. Verordening re-integratie Participatiewet 2015
37. Verordening handhaving sociale zekerheid 2015
38. Verordening tegenprestatie sociale zekerheid 2015
39. Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet 2015
40. Verordening afstemming sociale zekerheid 2015
41. Verordening cliëntparticipatie sociale zekerheid
42. Implementatieplan toekomst WAVA / !GO Mensenwerk is de basis.

Algemene beleidsdocumenten

1. Financiële verordening 212
2. Verordening 213
3. Normenkader / controleprotocol
4. Kaderplan interne beheersing en interne controleplan
5. Kadernota (Financiële richtlijnen / spelregels)
6. Nota risicomanagement
7. Nota verbonden partijen / richtlijnen
8. Nota reserves en voorzieningen
9. Nota waarderen en afschrijven
10. Nota inkopen en aanbesteden
11. Treasurystatuut
12. BBV wetgeving
13. Notitie Commissie BBV - Notitie materiële vaste activa (jan.2020)
14. BBV diverse notities
15. Wet markt en Overheid
16. Wet op de Vennootschapsbelasting/ VPB
17. Informatiebeveiligingsbeleid (19-11-2019)
18. Privacybeleid (15-10-2019)

2. Baten en lasten per taakveld

2. baten en lasten per taakveld

Begroting 2021				
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	1.942.906	1.615	1.941.291
0.2	Burgerzaken	882.100	316.707	565.393
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	49.678	35.500	14.178
0.4	Overhead, Ondersteuning organisatie	7.294.127	74.422	7.219.706
0.5	Treasury	126.576	46.261	80.315
0.61	OZB woningen	254.857	3.353.749	-3.098.892
0.62	OZB niet-woningen	77.850	1.216.152	-1.138.302
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-
0.64	Belastingen overig	7.300	61.343	-54.043
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.161	35.075.501	-35.073.340
0.8	Overige baten en lasten	171.279	-	171.279
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	2.500	-	2.500
0.10	Mutaties reserves	1.303.258	2.769.865	-1.466.607
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.707.429	500	1.706.929
1.2	Openbare orde en veiligheid	450.127	10.508	439.620
2.1	Verkeer, wegen en water	3.610.831	135.720	3.475.112
2.2	Parkeren	61.995	8.071	53.924
2.3	Recreatieve havens	110.488	126.234	-15.746
2.4	Economische havens en waterwegen	3.668	1.500	2.168
2.5	Openbaar vervoer	118.464	5.079	113.385
3.1	Economische ontwikkeling	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	173.214	6.822	166.393
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	184.684	78.134	106.551
3.4	Economische promotie	204.774	117.125	87.649
4.1	Openbaar basisonderwijs			-
4.2	Onderwijshuisvesting	788.951	98.640	690.311
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.165.004	191.914	973.090
5.1	Sportbeleid en activering	189.783	50	189.732
5.2	Sportaccommodaties	1.384.819	290.949	1.093.870
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	91.241	86	91.154
5.4	Musea	1.990	-	1.990
5.5	Cultureel erfgoed	51.616	-	51.616
5.6	Media	446.204	-	446.204
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.445.997	17.407	2.428.589
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.153.900	306.530	1.847.370
6.2	Wijkteams	548.269	-	548.269
6.3	Inkomensregelingen	4.029.014	3.292.834	736.180
6.4	Begeleide participatie	1.599.518	-	1.599.518
6.5	Arbeidsparticipatie	474.975	-	474.975
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	564.049	213.000	351.049
6.71	Maatwerkdienst-verlening 18+	5.164.131	-	5.164.131
6.72	Maatwerkdienst-verlening 18-	4.335.151	-	4.335.151
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	215.987	-	215.987
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	245.403	-	245.403

7.1	Volksgezondheid	2.609.876	5.975	2.603.901
7.2	Riolering	1.768.050	2.813.406	-1.045.357
7.3	Afval	2.591.321	3.238.282	-646.960
7.4	Milieubeheer	1.259.921	568	1.259.353
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	147.487	112.609	34.878
8.1	Ruimtelijke ordening	2.906.569	1.696.566	1.210.003
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	1.066.308	1.405.399	-339.092
8.3	Wonen en bouwen	995.209	782.700	212.509
		57.981.009	57.907.723	73.285

3. Taakvelden per programma

3. Taakvelden per programma

Omschrijving programma		Taakvelden	Begroting 2021		
			Lasten	Baten	Saldo
Burger en Bestuur	0,1	Bestuur	1.942.906	1.615	1.941.291
	0,2	Burgerzaken	882.100	316.707	565.393
	1,1	Crisisbeheersing en brandweer	1.702.327	-	1.702.327
	1,2	Openbare orde en veiligheid	450.127	10.508	439.620
Openbare ruimte	2,1	Verkeer, wegen en water	3.509.556	102.965	3.406.591
	2,2	Parkeren	50.622	1.331	49.291
	2,4	Economische havens en waterwegen	2.702	-	2.702
	2,5	Openbaar vervoer	6.040	-	6.040
	3,3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	44.502	58	44.445
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.245.903	8.759	2.237.144
	7,2	Riolering	1.768.050	2.813.406	-1.045.357
	7,3	Afval	104.570	345	104.225
	7,4	Milieubeheer	16.440	68	16.372
	7,5	Begraafplaatsen en crematoria	147.487	112.609	34.878
Ruimte, wonen en economie	0,3	Beheer overige gebouwen en gronden	49.678	35.500	14.178
	1,1	Crisisbeheersing en brandweer	5.101	500	4.601
	2,1	Verkeer, wegen en water	101.275	32.755	68.520
	2,3	Recreatieve havens	110.488	126.234	-15.746
	2,4	Economische havens en waterwegen	966	1.500	-534
	2,5	Openbaar vervoer	112.424	5.079	107.345
	3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	173.214	6.822	166.393
	3,3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	140.182	78.076	62.106
	3,4	Economische promotie	204.774	117.125	87.649
	5,5	Cultureel erfgoed	51.616	-	51.616
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	117.567	8.007	109.560
	7,3	Afval	2.486.751	3.237.937	-751.186
	7,4	Milieubeheer	1.243.481	500	1.242.981

	8,1	Ruimtelijke ordening	2.906.569	1.696.566	1.210.003
	8,2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	1.066.308	1.405.399	-339.092
	8,3	Wonen en bouwen	995.209	782.700	212.509
Sociaal domein	2,2	Parkeren	11.373	6.740	4.633
	4,2	Onderwijshuisvesting	788.951	98.640	690.311
	4,3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.165.004	191.914	973.090
	5,1	Sportbeleid en activering	189.783	50	189.732
	5,2	Sportaccommodaties	1.384.819	290.949	1.093.870
	5,3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	91.241	86	91.154
	5,4	Musea	1.990	-	1.990
	5,6	Media	446.204	-	446.204
	5,7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	82.527	641	81.886
	6,1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.153.900	306.530	1.847.370
	6,2	Wijkteams	548.269	-	548.269
	6,3	Inkomensregelingen	4.029.014	3.292.834	736.180
	6,4	Begeleide participatie	1.599.518	-	1.599.518
	6,5	Arbeidsparticipatie	474.975	-	474.975
	6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	564.049	213.000	351.049
	6,71	Maatwerkdienst-verlening 18+	5.164.131		5.164.131
	6,72	Maatwerkdienst-verlening 18-	4.335.151		4.335.151
	6,81	Geëscaleerde zorg 18+	215.987		215.987
	6,82	Geëscaleerde zorg 18-	245.403		245.403
	7,1	Volksgezondheid	2.609.876	5.975	2.603.901
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0,10	Mutaties reserves	1.303.258	2.769.865	-1.466.607
	0,5	Treasury	126.576	46.261	80.315
	0,61	OZB woningen	254.857	3.353.749	-3.098.892
	0,62	OZB niet-woningen	77.850	1.216.152	-1.138.302
	0,64	Belastingen overig	7.300	61.343	-54.043
	0,7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.161	35.075.501	-35.073.340

	0,8	Overige baten en lasten	171.279	-	171.279
	0,9	Vennootschapsbelasting	2.500	-	2.500
Overhead	0,4	Overhead, Ondersteuning organisatie	7.294.127	74.422	7.219.706
			57.981.009	57.907.723	73.285

4. Afkortingenlijst

4. Afkortingenlijst

AB	Algemeen Bestuur
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Arbo	Arbidsomstandigheden
ASVV	Aanbevelingen voor Stedelijke Verkeer Voorzieningen
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroten en verantwoorden
B&W	Burgemeester en wethouders
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie personen
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	Besloten Vennootschap
BVL	Brabants verkeersveiligheidslabel
CACO	Calamiteitencoördinator
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CO2	Koolstofdioxide
CROW	Kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid.
DB	Dagelijks Bestuur
DEA	Drimmelense Energie Agenda
D en O	Dienstverlening en ondersteuning
Diftar	Gedifferentieerde tarieven waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval aangeboden wordt
DO	Definitief ontwerp
EBI	Eerste Bijzondere Inspectie
EMU	Europese Monetaire Unie
EVZ	Ecologische verbindingszone
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FTE	Fulltime equivalent
GB	Grondbedrijf
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GG	Grondgebied (afdeling)
GGA	Gebieds Gerichte aanpak
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheids Zorg
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GROGZ	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
HbH	Hulp bij het huishouden
HIC	High Impact Crime

IBA	Individuele Behandeling Afvalwater (zuiveringsinstallatie)
IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IEGG	In exploitatie genomen gronden
IHP	Integraal Huisvestings Plan onderwijs
IMK	Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf
IKC	Integrale Kind Centra
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
ISA	Instituut voor Sportaccommodaties
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LBK	Luchtbehandelingskast
MA	Maatschappelijke Aangelegenheden (afdeling)
MARB	Gemeenschappelijke regeling Milieu & Afval Regio Breda
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MKB	Midden- en Klein bedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsprogramma
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
NEN	Nederlandse Normalisatie Instituut
NOC/NSF	Nederlandsch Olympisch Comité / Nederlandse Sport Federatie
NV	Naamloze Vennootschap
OGZ	Openbare GezondheidsZorg
OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West Brabant
OZB	Onroerendzaakbelasting
PIOFHA-JC	Personeel, inkoop, organisatie, financiën, huisvesting, automatisering, juridische zaken en communicatie
P-wet	Participatiewet
PZN	Personen- en Zorgvervoer Nederland
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RGT	Revitalisering Generiek Toezicht
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie
RO	Ruimtelijke ontwikkeling
RUPS	Regionaal Uitstapprogramma voor Prostituees
RWB	Regio West-Brabant
SER	Sociaal Economische Raad
SES	Sociaal Economische Samenwerking
SiSa	Single information Single audit
SLW	Stichting LangstraatSpoorlijn West
SW	Sociale werkvoorziening
SWO	Stichting Welzijn en Ondersteuning Drimmelen
TCO	Total cost of ownership
TH	Toezicht en handhaving
THUP	Toezicht & Handhaving Uitvoering Programma
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

VAB	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VGRP	Verbreed Gemeentelijke RioleringsPlan
VIP	Vrijwilligers Informatie Punt
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voorlopig ontwerp
VO	Voortgezet onderwijs
VRI	Verkeersregelininstallaties
VTH	Vergunningverlening-, toezicht- en handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Volksgezondheid Welzijn en Sport
Wajong	Wet arbeidsondersteuning Jonggehandicapten
WAVA	Werkvoorzieningschap Aanvullend werk Voor Allen
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSJG	Waarstaatjegemeente
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WWZ	Wonen Welzijn Zorg Drimmelen

5. Investeringsprognose 2021 - 2025

5. Investeringsprognose 2021 - 2025

Tabel Investeringsbedragen

Investeringsprognose 2021 - 2025

Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Status	Invest. bedrag 2021	Invest. bedrag 2022	Invest. bedrag 2023	Invest. bedrag 2024	Invest. bedrag 2025	Economisch / maatschappelijk nut
Thema 2. Wegen en verkeer									
2	2.1	Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg	Ongewijzigd	200.000					Maatsch.
2	2.2	Aanbrengen brug de Schans	Ongewijzigd	100.000					Maatsch.
2	2.3	Gladheidbestrijding faecaliëzuiger	Ongewijzigd		16.500				Econ.
2	2.4	Sneeuwplög (2 stuks)	Ongewijzigd			16.000			Econ.
2	2.5	Aanhangstrooier	Ongewijzigd				40.000		Econ.
2	2.6	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	Doorgeschoven van 2020	60.000					Maatsch.
2	2.7	Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	500.000					Maatsch.
2	2.8	Drimmelenseweg-Sluiseweg Made (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	760.000					Maatsch.
2	2.9	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)	Doorgeschoven van 2020	835.000					Maatsch.
2	2.10	Wegen: Rode loper route 2021	Doorgeschoven van 2020	200.000					Maatsch.
2	2.11	Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein	Kadernota 2021	40.000					Maatsch.
2	2.12	Vervanging openbare verlichting 2021	Nieuw opgenomen	233.500					Maatsch.
2	2.13	Vervanging openbare verlichting 2022	Nieuw opgenomen		215.000				Maatsch.
2	2.14	Vervanging openbare verlichting 2023	Nieuw opgenomen			215.000			Maatsch.

2	2.15	Vervanging openbare verlichting 2024	Nieuw opgenomen				215.000		Maatsch.
2	2.16	Vervanging openbare verlichting 2025	Nieuw opgenomen					215.000	Maatsch.
2	2.17	Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat	Nieuw opgenomen	250.000					Maatsch.
2	2.18	Wegen / rehabilitatie 2021 (inclusief Witteweg)	Nieuw opgenomen	467.000					Maatsch.
2	2.19	Wegen / rehabilitatie 2022	Nieuw opgenomen		202.000				Maatsch.
2	2.20	Wegen / rehabilitatie 2023	Nieuw opgenomen			202.000			Maatsch.
2	2.21	Wegen / rehabilitatie 2024	Nieuw opgenomen				202.000		Maatsch.
2	2.22	Wegen / rehabilitatie 2025	Nieuw opgenomen					202.000	Maatsch.
Totaal thema 2. Wegen en verkeer				3.645.500	433.500	433.000	457.000	417.000	
Thema 3. Groen en speelvoorzieningen									
2	3.1	Renovatie openbaar groen 2021	Nieuw opgenomen	145.000					Maatsch.
2	3.2	Renovatie openbaar groen 2022	Nieuw opgenomen		115.000				Maatsch.
2	3.3	Renovatie openbaar groen 2023	Nieuw opgenomen			115.000			Maatsch.
2	3.4	Renovatie openbaar groen 2024	Nieuw opgenomen				115.000		Maatsch.
2	3.5	Renovatie openbaar groen 2025	Nieuw opgenomen					115.000	Maatsch.
Totaal thema 3. Groen en speelvoorzieningen				145.000	115.000	115.000	115.000	115.000	
Thema 4. Water									

2	4.1	Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): vervanging	Nieuw opgenomen			370.400			Econ.
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): ambitieniveau				466.200			Econ.
2	4.2	Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging	Nieuw opgenomen	727.000					Econ.
		Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau		120.200					
2	4.3	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging	Nieuw opgenomen	905.000					Econ.
		Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau		277.500					
2	4.4	Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): vervanging	Nieuw opgenomen			754.000			Econ.
		Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): ambitieniveau				34.200			Econ.
2	4.5	Maatregelen kern Made: voorbereiding (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			100.000			Econ.
2	4.6	Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): vervanging	Nieuw opgenomen				2.351.200		Econ.
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): ambitieniveau					194.100		
2	4.7	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)	Nieuw opgenomen	270.000					Econ.
2	4.8	Maatregelen kern Made (Plukmadestraat)	Nieuw opgenomen					208.656	Econ.
2	4.9	Maatregelen kern Made (de Gijster)	Nieuw opgenomen			196.000			Econ.
2	4.10	Maatregelen kern Made (Patronaatstraat / Lucia Eijckenstraat)	Nieuw opgenomen			645.120			Econ.
2	4.11	Maatregelen kern Made (Meidoornlaan / Hoefkenstraat)	Nieuw opgenomen			857.808			Econ.

2	4.12	Maatregelen kern Wagenberg (Gomarusstraat e.o.)	Nieuw opgenomen			470.400			Econ.
2	4.13	Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)	Nieuw opgenomen	100.000					Econ.
2	4.14	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): vervanging	Nieuw opgenomen		1.200.000				Econ.
		Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): ambitieniveau			150.000				Econ.
2	4.15	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe (overstort / Zwaluwseweg)	Nieuw opgenomen				440.858		Econ.
2	4.16	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: voorbereiding (onder langs dijken)	Nieuw opgenomen				100.000		Econ.
2	4.17	Maatregelen kern Terheijden (tracé A studie / gemaalcapaciteit / Ravendal)	Nieuw opgenomen				98.560		Econ.
2	4.18	Maatregelen kern Drimmelen (overstort Amer / Kuipershoek)	Nieuw opgenomen				376.320		Econ.
2	4.19	Rioolontstopper	Nieuw opgenomen				60.000		Econ.
2	4.20	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: uitvoering (onder langs dijken / Spoorstr.)	Nieuw opgenomen					1.641.214	Econ.
2	4.21	Maatregelen kern Made (Den Deel)	Nieuw opgenomen					185.472	Econ.
2	4.22	Maatregelen kern Made (Adelstraat / Wilgenstraat)	Nieuw opgenomen					167.328	Econ.
2	4.23	Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl toevoerleid.door Pr.polderst. (amb.niveau)	Nieuw opgenomen					430.000	Econ.
Totaal thema 4. Water				2.399.700	1.350.000	3.894.128	3.621.038	2.632.670	
Totaal Programma 2. Openbare ruimte				6.190.200	1.898.500	4.442.128	4.193.038	3.164.670	

Thema 2. Versterken economische structuur

3	2.1	Vervanging stroomkasten	Nieuw opgenomen	150.000					Econ.
Totaal thema 2. Versterken economische structuur				150.000	-	-	-	-	
Totaal Programma 3. Ruimte, wonen en economie				150.000	0	0	0	0	

Thema 1. Opgroeien en opvoeden									
4	4.1	Nieuwbouw Stuijthoekschool	Nieuw opgenomen			5.277.500			Econ.
Totaal thema 1. Opgroeien en opvoeden				-	-	5.277.500	-	-	

Thema 4. Sport en bewegen									
4	4.1	Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	4.2	Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	Nieuw opgenomen	12.000					Maatsch.
4	4.3	Renovatie toplaag grasveld A Moerbos	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	4.4	Renovatie toplaag inclusief drainage grasveld D Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen			54.000			Maatsch.
4	4.5	Vervanging beregeningsinstallatie de Schietberg	Nieuw opgenomen				70.000		Maatsch.
4	4.6	Renovatie toplaag grasveld A Ruitersvaart	Nieuw opgenomen					41.000	Maatsch.
4	4.7	Vervangen 3 kunststof banen Tennis Ruitersvaart	Nieuw opgenomen		76.500				Maatsch.
4	4.8	Renovatie toplaag kunstgrasveld Kwarrenhoek	Nieuw opgenomen					200.000	Maatsch.
Totaal thema 4. Sport en bewegen				24.000	76.500	108.000	70.000	241.000	
Totaal Programma 4. Sociaal domein				24.000	76.500	5.385.500	70.000	241.000	

Investeringsprognose 2021 - 2025									
Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Status	Invest. bedrag 2021	Invest. bedrag 2022	Invest. bedrag 2023	Invest. bedrag 2024	Invest. bedrag 2025	Economisch / maatschappelijk nut
Tractie en gereedschappen									
B	B.1	Pickups (3 stuks)	Ongewijzigd	128.461					Econ.
B	B.2	Bus enkelcabine	Ongewijzigd	45.339					Econ.
B	B.3	Bedrijfswagen Boa	Ongewijzigd	50.377					Econ.
B	B.4	Bestelauto	Ongewijzigd	30.226					Econ.
B	B.5	Snipperkar	Doorgeschoven van 2021			20.151			Econ.
B	B.6	Hakselaar	Doorgeschoven van 2021			35.264			Econ.
B	B.7	Bestelauto	Ongewijzigd		30.226				Econ.
B	B.8	Aanhangkar	Ongewijzigd		6.045				Econ.
B	B.9	Containers	Ongewijzigd		22.670				Econ.
B	B.10	Tractor	Raming aangepast			65.000			Econ.
B	B.11	Bus met laadkraan (3 stuks)	Ongewijzigd				166.244		Econ.
B	B.12	Containers (2 stuks)	Ongewijzigd				40.302		Econ.
B	B.13	Zwerfvuilwagen (2 stuks)	Nieuw opgenomen					95.000	Econ.
Totaal Tractie en gereedschappen				254.404	58.941	120.415	206.545	95.000	
Totaal Bedrijfsvoering				254.404	58.941	120.415	206.545	95.000	
Gemeentehuis									
O	O1	Meubilair gemeentehuis	Doorgeschoven van 2020	335.188					Econ.
Totaal Gemeentehuis				335.188	-	-	-	-	

ICT: vervanging hardware								
O 02	Discussie-installatie	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O 03	2e Discussie-installatie	Ongewijzigd	21.662					Econ.
O 04	Mobile geluidsinstallatie	Ongewijzigd	10.075					Econ.
O 05	Presentatieschermen (vaste tbv raadzaal & draagbare)	Ongewijzigd	22.670					Econ.
O 06	Tablets Raad	Ongewijzigd		28.967				Econ.
O 07	Scanners	Ongewijzigd		12.594				Econ.
O 08	Smartboards	Ongewijzigd		10.075				Econ.
O 09	AO-printer (omg.verg)	Ongewijzigd			25.188			Econ.
O 010	Tablets medewerkers & college	Ongewijzigd				30.226		Econ.
Totaal ICT: vervanging hardware			84.633	51.636	25.188	30.226	-	
ICT: vervanging software								
O 011	SmartDocuments (sjablonen)	Ongewijzigd	16.121					Econ.
O 012	JCC klantbegeleidingssysteem	Ongewijzigd	30.226					Econ.
O 013	Personeelsinformatiesysteem	Ongewijzigd	35.264					Econ.
O 014	Centraal contentmanagementsysteem/website intergr.	Ongewijzigd	138.537					Econ.
O 015	Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1	Ongewijzigd	285.259					Econ.
O 016	CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	Ongewijzigd	37.783					Econ.
O 017	Vastgoed infosysteem (GIS)	Doorgeschoven van 2020	125.741					Econ.
O 018	Inrichting bedrijvenloket	Doorgeschoven van 2020	20.000					Econ.
O 019	Implementatie M.O. berichtenbox	Doorgeschoven van 2020	10.000					Econ.
O 020	impl M.O. lp.zkn	Doorgeschoven van 2020	15.000					Econ.

O	O21	Sportaccommodaties HTA	Doorgeschoven van 2020	15.113					Econ.
O	O22	Gegevensmagazijn /-makelaar	Doorgeschoven van 2020	70.528					Econ.
O	O23	Modernisering GBA (basisregistratie personen)	Doorgeschoven van 2020	180.000					Econ.
O	O24	Icontrol (metadatamanager, DSP)	Doorgeschoven van 2020	17.128					Econ.
O	O25	Workflows (WMS)	Ongewijzigd		26.196				Econ.
O	O26	Planon (incl. helpdesk)	Ongewijzigd		40.302				Econ.
O	O27	DMS fase 2	Ongewijzigd		120.905				Econ.
O	O28	DSP/ ZTC	Ongewijzigd		30.226				Econ.
O	O29	Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	Ongewijzigd		67.169				Econ.
O	O30	Vastgoed-informatiesysteem (GIS)	Ongewijzigd			125.741			Econ.
O	O31	n/wro/DURP	Ongewijzigd			30.554			Econ.
O	O32	Klachten registratie (prevent)	Ongewijzigd			28.211			Econ.
O	O33	Procesbeschrijvingen (workflow)	Ongewijzigd			70.528			Econ.
O	O34	Implementatie Omgevingsvergunning via zaaksysteem	Ongewijzigd			25.000			Econ.
O	O35	Vervanging technische infrastructuur	Ongewijzigd				178.334		Econ.
O	O36	Softwarepakket CiVision Middelen (incl Web-publishing)	Ongewijzigd				131.484		Econ.
O	O37	Sportaccommodaties HTA	Ongewijzigd				15.113		Econ.
O	O38	TIM (tijdregistratie)	Ongewijzigd				25.188		Econ.
O	O39	Gegevensmagazijn/ gegevensmakelaar	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	O40	Softwarepakket Burgerzaken Cipers	Ongewijzigd				70.528		Econ.
O	O41	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	O42	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	Ongewijzigd				50.000		Econ.
O	O43	Modernisering GBA (Basisregistratie Personen)	Ongewijzigd				180.000		Econ.

Totaal I&A Software	996.699	284.798	280.034	771.175	-	
Totaal Overhead	1.416.521	336.434	305.222	801.401	0	
Totaal Vervangingsinvesteringen	8.035.124	2.370.375	10.253.265	5.270.985	3.500.670	

Tabel Kapitaallasten investeringsprognose

Investeringsprognose 2021 - 2025

Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Afschrijvings - termijn	Raming investering	Afschrijvings - bedrag	2021 kapitaal - lasten	2022 kapitaal - lasten	2023 kapitaal - lasten	2024 kapitaal - lasten	2025 kapitaal- lasten
Thema 2. Wegen en verkeer										
2	2.1	Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg	20	200.000	10.000		10.000	10.000	10.000	10.000
2	2.2	Aanbrengen brug de Schans	20	100.000	5.000		5.000	5.000	5.000	5.000
2	2.3	Gladheidbestrijding faecaliëzuiger	12	16.500	1.375			1.375	1.375	1.375
2	2.4	Sneeuwplough (2 stuks)	12	16.000	1.333				1.333	1.333
2	2.5	Aanhangstrooier	12	40.000	3.333					3.333
2	2.6	Haven Terheijden: vervanging beschoeiing	30	60.000	2.000		2.000	2.000	2.000	2.000
2	2.7	Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)	20	500.000	25.000		25.000	25.000	25.000	25.000
2	2.8	Drimmelenseweg-Sluiseweg Made (uitvoering)	20	760.000	38.000		38.000	38.000	38.000	38.000
2	2.9	Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)	20	835.000	41.750		41.750	41.750	41.750	41.750
2	2.10	Wegen: Rode loper route 2021	20	200.000	10.000		10.000	10.000	10.000	10.000
2	2.11	Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein	20	40.000	2.000		2.000	2.000	2.000	2.000
2	2.12	Vervanging openbare verlichting 2021	25	233.500	9.340		9.340	9.340	9.340	9.340
2	2.13	Vervanging openbare verlichting 2022	25	215.000	8.600			8.600	8.600	8.600
2	2.14	Vervanging openbare verlichting 2023	25	215.000	8.600				8.600	8.600
2	2.15	Vervanging openbare verlichting 2024	25	215.000	8.600					8.600
2	2.16	Vervanging openbare verlichting 2025	25	215.000	8.600					
2	2.17	Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat	20	250.000	12.500		12.500	12.500	12.500	12.500

2	2.18	Wegen / rehabilitatie 2021 (inclusief Witteweg)	20	467.000	23.350		23.350	23.350	23.350	23.350
2	2.19	Wegen / rehabilitatie 2022	20	202.000	10.100			10.100	10.100	10.100
2	2.20	Wegen / rehabilitatie 2023	20	202.000	10.100				10.100	10.100
2	2.21	Wegen / rehabilitatie 2024	20	202.000	10.100					10.100
2	2.22	Wegen / rehabilitatie 2025	20	202.000	10.100					
Totaal thema 2. Wegen en verkeer				5.386.000		-				241.082
							178.940	199.015	219.048	
Thema 3. Groen en speelvoorzieningen										
2	3.1	Renovatie openbaar groen 2021	10	145.000	14.500		14.500	14.500	14.500	14.500
2	3.2	Renovatie openbaar groen 2022	10	115.000	11.500			11.500	11.500	11.500
2	3.3	Renovatie openbaar groen 2023	10	115.000	11.500				11.500	11.500
2	3.4	Renovatie openbaar groen 2024	10	115.000	11.500					11.500
2	3.5	Renovatie openbaar groen 2025	10	115.000	11.500					
Totaal thema 3. Groen en speelvoorzieningen				605.000		-	14.500	26.000	37.500	49.000
Thema 4. Water										
2	4.1	Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): vervanging	60	370.400	6.173				6.173	6.173
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Stationsstraat): ambitieniveau	60	466.200	7.770				7.770	7.770
2	4.2	Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging	60	727.000	12.117		12.117	12.117	12.117	12.117
		Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau	60	120.200	2.003		2.003	2.003	2.003	2.003
2	4.3	Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging	60	905.000	15.083		15.083	15.083	15.083	15.083
		Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau	60	277.500	4.625		4.625	4.625	4.625	4.625
2	4.4	Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): vervanging	60	754.000	12.567				12.567	12.567

		Maatregelen kern Made (Schoolstraat en Dreef): ambitieniveau	60	34.200	570				570	570
2	4.5	Maatregelen kern Made: voorbereiding (Fresia- / Geraniumstraat e.o.)	60	100.000	1.667				1.667	1.667
2	4.6	Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): vervanging	60	2.351.200	39.187					39.187
		Maatregelen kern Made: uitvoering (Fresia- / Geraniumstraat e.o.): ambitieniveau	60	194.100	3.235					3.235
2	4.7	Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)	60	270.000	4.500		4.500	4.500	4.500	4.500
2	4.8	Maatregelen kern Made (Plukmadestraat)	60	208.656	3.478					
2	4.9	Maatregelen kern Made (de Gijster)	60	196.000	3.267				3.267	3.267
2	4.10	Maatregelen kern Made (Patronaatstraat / Lucia Eijckenstraat)	60	645.120	10.752				10.752	10.752
2	4.11	Maatregelen kern Made (Meidoornlaan / Hoefkenstraat)	60	857.808	14.297				14.297	14.297
2	4.12	Maatregelen kern Wagenberg (Gomarusstraat e.o.)	60	470.400	7.840				7.840	7.840
2	4.13	Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)	60	100.000	1.667		1.667	1.667	1.667	1.667
2	4.14	Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): vervanging	60	1.200.000	20.000			20.000	20.000	20.000
		Maatregelen kern Terheijden: uitvoering (Molenstraat): ambitieniveau	60	150.000	2.500			2.500	2.500	2.500
2	4.15	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe (overstort / Zwaluwseweg)	60	440.858	7.348					7.348
2	4.16	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: voorbereiding (onder langs dijken)	60	100.000	1.667					1.667
2	4.17	Maatregelen kern Terheijden (tracé A studie / gemaalcapaciteit / Ravendal)	60	98.560	1.643					1.643
2	4.18	Maatregelen kern Drimmelen (overstort Amer / Kuipershoek)	60	376.320	6.272					6.272
2	4.19	Rioolontstopper	10	60.000	6.000					6.000
2	4.20	Maatregelen kern Hooge Zwaluwe: uitvoering (onder langs dijken / Spoorstr.)	60	1.641.214	27.354					

2	4.21	Maatregelen kern Made (Den Deel)	60	185.472	3.091					
2	4.22	Maatregelen kern Made (Adelstraat / Wilgenstraat)	60	167.328	2.789					
2	4.23	Realiseren overstort Vierendeelstr. Incl toevoerleid.door Pr.polderst. (amb.niveau)	60	430.000	7.167					
Totaal thema 4. Water				13.897.536		-	39.995	62.495	127.397	192.748
Totaal Programma 2. Openbare ruimte				19.888.536		0	233.435	287.510	383.945	482.829

Thema 2. Versterken economische structuur										
3	2.1	Vervanging stroomkasten	10	150.000	15.000		15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal thema 2. Versterken economische structuur				150.000		-	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Programma 3. Ruimte, wonen en economie				150.000		0	15.000	15.000	15.000	15.000

Thema 1. Opgroeien en opvoeden										
4	4.1	Nieuwbouw Stuijthoekschool		5.277.500	131.938				131.938	131.938
Totaal thema 1. Opgroeien en opvoeden				5.277.500		-	-	-	131.938	131.938

Thema 4. Sport en bewegen										
4	4.1	Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg	30	12.000	400		400	400	400	400
4	4.2	Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch	30	12.000	400		400	400	400	400
4	4.3	Renovatie toplaag grasveld A Moerbos	30	54.000	1.800				1.800	1.800
4	4.4	Renovatie toplaag inclusief drainage grasveld D Kwarrenhoek	30	54.000	1.800				1.800	1.800
4	4.5	Vervanging beregeningsinstallatie de Schietberg	15	70.000	4.667					4.667
4	4.6	Renovatie toplaag grasveld A Ruitersvaart	30	41.000	1.367					
4	4.7	Vervangen 3 kunststof banen Tennis Ruitersvaart	30	76.500	2.550			2.550	2.550	2.550
4	4.8	Renovatie toplaag kunstgrasveld Kwarrenhoek	30	200.000	6.667					

Totaal thema 4. Sport en bewegen	519.500	-	800	3.350	6.950	11.617
Totaal Programma 4. Sociaal domein	5.797.000	0	800	3.350	138.888	143.554

Investeringsprognose 2021 - 2025										
Prg nr.	Nr.	Omschrijving	Afschrijvings - termijn	Raming investering	Afschrijvings - bedrag	2021 kapitaal - lasten	2022 kapitaal - lasten	2023 kapitaal - lasten	2024 kapitaal - lasten	2025 kapitaal- lasten
Tractie en gereedschappen										
B	B.1	Pickups (3 stuks)	7	128.461	18.352		18.352	18.352	18.352	18.352
B	B.2	Bus enkelcabine	7	45.339	6.477		6.477	6.477	6.477	6.477
B	B.3	Bedrijfswagen Boa	6	50.377	8.396		8.396	8.396	8.396	8.396
B	B.4	Bestelauto	7	30.226	4.318		4.318	4.318	4.318	4.318
B	B.5	Snipperkar	10	20.151	2.015				2.015	2.015
B	B.6	Hakselaar	10	35.264	3.526				3.526	3.526
B	B.7	Bestelauto	7	30.226	4.318			4.318	4.318	4.318
B	B.8	Aanhangkar	10	6.045	605			605	605	605
B	B.9	Containers	20	22.670	1.133			1.133	1.133	1.133
B	B.10	Tractor	10	65.000	6.500				6.500	6.500
B	B.11	Bus met laadkraan (3 stuks)	7	166.244	23.749					23.749
B	B.12	Containers (2 stuks)	20	40.302	2.015					2.015
B	B.13	Zwerfvuilwagen (2 stuks)	7	95.000	13.571					
Totaal Tractie en gereedschappen				735.305		-	37.543	43.599	55.640	81.405
Totaal Bedrijfsvoering				735.305		0	37.543	43.599	55.640	81.405
Gemeentehuis										
O	O1	Meubilair gemeentehuis	15	335.188	22.346		22.346	22.346	22.346	22.346
Totaal Gemeentehuis				15	335.188	-	22.346	22.346	22.346	22.346

ICT: vervanging hardware										
O	O2	Discussie-installatie	7	30.226	4.318		4.318	4.318	4.318	4.318
O	O3	2e Discussie-installatie	7	21.662	3.095		3.095	3.095	3.095	3.095
O	O4	Mobile geluidsinstallatie	7	10.075	1.439		1.439	1.439	1.439	1.439
O	O5	Presentatieschermen (vaste tbv raadzaal & draagbare)	5	22.670	4.534		4.534	4.534	4.534	4.534
O	O6	Tablets Raad	4	28.967	7.242			7.242	7.242	7.242
O	O7	Scanners	5	12.594	2.519			2.519	2.519	2.519
O	O8	Smartboards	5	10.075	2.015			2.015	2.015	2.015
O	O9	AO-printer (omg.verg)	5	25.188	5.038				5.038	5.038
O	O10	Tablets medewerkers & college	4	30.226	7.557					7.557
Totaal ICT: vervanging hardware				191.684		-	13.386	25.161	30.199	37.756
ICT: vervanging software										
O	O11	SmartDocuments (sjablonen)	7	16.121	2.303		2.303	2.303	2.303	2.303
O	O12	JCC klantbegeleidingssysteem	7	30.226	4.318		4.318	4.318	4.318	4.318
O	O13	Personeelsinformatiesysteem	5	35.264	7.053		7.053	7.053	7.053	7.053
O	O14	Centraal contentmanagementsysteem/website intergr.	5	138.537	27.707		27.707	27.707	27.707	27.707
O	O15	Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1	5	285.259	57.052		57.052	57.052	57.052	57.052
O	O16	CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)	5	37.783	7.557		7.557	7.557	7.557	7.557
O	O17	Vastgoed infosysteem (GIS)	5	125.741	25.148		25.148	25.148	25.148	25.148
O	O18	Inrichting bedrijvenloket	5	20.000	4.000		4.000	4.000	4.000	4.000
O	O19	Implementatie M.O. berichtenbox	5	10.000	2.000		2.000	2.000	2.000	2.000
O	O20	impl M.O. lp.zkn	5	15.000	3.000		3.000	3.000	3.000	3.000
O	O21	Sportaccommodaties HTA	5	15.113	3.023		3.023	3.023	3.023	3.023
O	O22	Gegevensmagazijn /-makelaar	5	70.528	14.106		14.106	14.106	14.106	14.106
O	O23	Modernisering GBA (basisregistratie personen)	5	180.000	36.000		36.000	36.000	36.000	36.000
O	O24	Icontrol (metadatamanager, DSP)	5	17.128	3.426		3.426	3.426	3.426	3.426
O	O25	Workflows (WMS)	7	26.196	3.742			3.742	3.742	3.742

O	O26	Planon (incl. helpdesk)	5	40.302	8.060			8.060	8.060	8.060
O	O27	DMS fase 2	5	120.905	24.181			24.181	24.181	24.181
O	O28	DSP/ ZTC	7	30.226	4.318			4.318	4.318	4.318
O	O29	Softwarepakket Welzijn (Centric GWS 4 ALL)	7	67.169	9.596			9.596	9.596	9.596
O	O30	Vastgoed-informatiesysteem (GIS)	5	125.741	25.148				25.148	25.148
O	O31	n/wro/DURP	5	30.554	6.111				6.111	6.111
O	O32	Klachten registratie (prevent)	5	28.211	5.642				5.642	5.642
O	O33	Procesbeschrijvingen (workflow)	5	70.528	14.106				14.106	14.106
O	O34	Implementatie Omgevingsvergunning via zaaksysteem	5	25.000	5.000				5.000	5.000
O	O35	Vervanging technische infrastructuur	5	178.334	35.667					35.667
O	O36	Softwarepakket CiVision Middelven (incl Web-publishing)	7	131.484	18.783					18.783
O	O37	Sportaccommodaties HTA	5	15.113	3.023					3.023
O	O38	TIM (tijdregistratie)	7	25.188	3.598					3.598
O	O39	Gegevensmagazijn/ gegevensmakelaar	5	70.528	14.106					14.106
O	O40	Softwarepakket Burgerzaken Cipers	5	70.528	14.106					14.106
O	O41	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	5	50.000	10.000					10.000
O	O42	Implementatie Generieke Digitale Infrastructuur	5	50.000	10.000					10.000
O	O43	Modernisering GBA (Basisregistratie Personen)	5	180.000	36.000					36.000
Totaal I&A Software				2.332.706		-	196.691	246.589	302.595	447.878
Totaal Overhead				2.859.578		0	232.423	294.096	355.140	507.979
Totaal Vervangingsinvesteringen				29.430.419		0	519.201	643.555	948.614	1.230.767

Toelichting investeringen 2021

Programma 2. Openbare ruimte

2.2.1 Kwaliteitsverbetering Oude Haven Drimmelen: d. Biesboschweg

In 2020 rondten we de parkeerplaats en Dorpstraat af. We bereidden het parkje en wandelboulevard voor. In 2021 voeren we zowel het Parkje als de wandelboulevard uit.

2.2.2 Aanbrengen brug de Schans Terheijden

In het Voorlopig Ontwerp voor de ontwikkeling van de Kleine Schans besteden we aandacht aan een brug in de dam door de gracht rondom de schans.

2.2.6 Haven Terheijden: vervanging beschoeiing

Dit betreft de lage houten beschoeiing aan de zuidoost zijde van de haven. Met het waterschap kwamen we overeen dat dit uitvoeren tijdens de dijkverzwaring in het gebied. De dijkverzwaring is gepland in 2022/2023.

2.2.7 Aansluiting Zoutendijk - Hh'dijk (uitvoering)

Vrijwel alle onderzoeken voor het bestemmingsplan zijn gereed. Na de inspraak stellen we het definitieve ontwerp vast, maken we het bestek en besteden de werkzaamheden aan. Pas nadat dit alles is afgerond, starten we met de uitvoering.

2.2.8 Drimmelseweg-Sluiseweg Made (uitvoering)

Voor de voorbereiding van dit project trokken we een externe projectleider aan, die ook de Crullaan en Zeggelaan voorbereidt. Naar verwachting ronden we de voorbereidingen begin 2021 af. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de nabijgelegen Stationsweg en Boerenhoekstraat, die ook nog op de planning staan.

2.2.9 Verkeersveilig Zeggelaan (minimale variant) (uitvoering)

Voor de voorbereiding van dit project trokken we een externe projectleider aan, die ook de Crullaan en Drimmelseweg voorbereidt. Naar verwachting rond hij de voorbereiding begin 2021 af. Ook de inspraak vindt nog plaats. De uitvoering stemmen we af op de werkzaamheden aan de Raadhuisstraat en Molenstraat. Dit in verband met het omleiden van het verkeer.

2.2.10 Wegen: Rode loper route 2021

In 2021 geven we verder uitvoering aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de hoofdvoetpaden.

2.2.11 Parkeerplaats achter de hofjes, parkeervrij maken dorpsplein.

In 2021 realiseren we parkeerplaatsen aan de Hofjesweg in Terheijden. Dit conform de motie van de raad. We passen het bestemmingsplan aan. De huidige bestemming groen zetten we gedeeltelijk om naar verkeersdoeleinden. Door de

bestemmingsplanprocedure en bijbehorende onderzoeken waaronder archeologie is de start van de uitvoering en de kosten onzeker.

2.2.12 Vervanging openbare verlichting 2021

Elk jaar vervangen we voor zo'n € 200.000 van oude lichtmasten en armaturen voor LED verlichting.

2.2.17 Wegen: Dahliastraat (wegvak Haagstraat-Witteweg) / Schetsenakkerstraat

Betreffend wegvak is aan rehabilitatie toe (volledige nieuwe opbouw). Deze werkzaamheden volgen direct na de vervanging van de waterleiding.

2.2.18 Wegen / rehabilitatie 2021

Net als bovengenoemde Dahliastraat zijn meer wegen aan groot onderhoud / rehabilitatie toe. Welke wegen we in 2021 aanpakken, laten we afhangen van de uitgevoerde inspectie en beschikbare budget. Zodra de gegevens binnen zijn, maken we een jaarplanning.

2.3.1 Renovatie openbaar groen 2021

In 2021 lift het groen mee met integrale projecten in de openbare ruimte.

2.4.2 Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): vervanging

2.4.2 Maatregelen kern Made uitvoering (Nachtegaalstraat): ambitieniveau

We startten de voorbereidingen voor dit project . in 2020 stelden we het functioneel ontwerp op .en/of bepaalden we maatregelen om het wateroverlast daar op te lossen. De berekeningen en principe tekeningen rondde we in 2020 af . Als het waterschap ook akkoord gaat dan startten we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens kan in 2021 worden gestart met de uitvoering. Voor de voorbereidingen reserveerden we in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging van € 100.000. Om de uitvoering te kunnen realiseren dient er in 2021 het resterende bedrag van € 727.000 te worden vrijgegeven. Voor de ambitiemaatregelen in de Nachtegaalstraat is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 122.200 uit de ambitiegelden nodig.

2.4.3 Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): vervanging

2.4.3 Maatregelen kern Lage Zwaluwe: uitvoering (Griendwerkerstraat): ambitieniveau

Voor de Griendwerkerstraat volgden we dezelfde voorbereiding als voor de Nachtegaalstraat in Made. Dus we stelden een functioneel ontwerp op, bepaalden maatregelen tegen wateroverlast, rondde de berekeningen af en maakten de principetekeningen. Ook hier hebben we de goedkeuring nodig van het waterschap. Na haar akkoord startten we met de bestekvoorbereiding. . Als het waterschap er ook mee akkoord is dan kunnen we in de 2e helft van 2020 starten met de bestekvoorbereiding. Vervolgens starten we in 2021 met de uitvoering. Voor de voorbereidingen reserveerden we in 2020 een bedrag vanuit de reguliere vervanging van € 100.000. Voor de realisatie moet een bedrag van € 905.000 te worden vrijgegeven. Om de ambitiemaatregelen in de Griendwerkerstraat uit te

kunnen voeren is er daarnaast in 2021 een bedrag van € 277.500 uit de ambitiegelden nodig.

2.4.7 Maatregelen gebied Oude haven Drimmelen (uitvoering)

Dit project namen we niet op in het WRP. In eerste instantie planden we dit in 2024. Dit is buiten de looptijd van het WRP. Maar omdat er een kans is om werk met werk (i.v.m. de herinrichting in de Oude Haven) te maken, nemen we de werkzaamheden aan de riolering eerder mee. We repareren enkele stukken riolering, we koppelen gedeeltelijk af, we passen het pompregime aan en we maken een extra overstort op de Amer. Hiervoor is een krediet nodig van € 315.000. Deze is als volgt opgebouwd : Riolering repareren € 200.000, afkoppelen € 50.000, overstort op Amer € 35.000 en aanpassen pomp regime € 30.000.

2.4.13 Maatregelen kern Terheijden: voorbereiding (Molenstraat)

Een gedeelte van de Molenstraat ligt op een waterkering van het Waterschap Brabantse Delta. Eerst moet het waterschap de vervangende waterkering realiseren voordat we de werkzaamheden in Terheijden Noord beginnen . We verschoven de werkzaamheden naar 2022 en zijn inclusief het realisering van de ambitie maatregelen (€ 150.000).

Programma 3. Ruimte, wonen en economie

3.2.1. Vervanging stroomkasten

De stroomkasten in het centrum van Made dienen te worden vervangen. Vervanging in 2020 is niet haalbaar, aangezien er externe partijen zoals Enexis bij betrokken zijn. De stroomkasten dienen vervangen worden, omdat deze niet meer voldoen aan de norm 60439-1 (nen 1010 en besluit nen 3140). De huidige stroomkasten zijn vóór 1975 geplaatst en zijn niet aan te passen aan deze nieuwe normen.

Programma 4. Sociaal Domein

4.4.1 Renovatie toplaag grasveld A de Schietberg

Ter waarborging van en voor het behoud van het kwaliteitsniveau van het veld is de renovatie van de toplaag op basis van waarneming en inspectie 1x in de 30 jaar nodig. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van de zogenaamde Quadraplay methode.

4.4.2 Renovatie toplaag grasveld B Heesterbosch

Ter waarborging van en voor het behoud van het kwaliteitsniveau van het veld is de renovatie van de toplaag op basis van waarneming en inspectie 1x in de 30 jaar nodig. Hiervoor wordt gebruikt gemaakt van de zogenaamde Quadraplay methode. Indien noodzakelijk worden eveneens de doelen en ballenvangers vervangen.

Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

B.1 Pick-ups (3 stuks)

De buitendienst beschikt over een 3 tal pick-ups voor het dagelijks werk in de wijken en in de wintermaanden worden deze voertuigen ook gebruikt voor de

gladheidsbestrijding. Voertuigen zijn 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag deze voertuigen willen vervangen in 2021.

B.2 Bus enkelcabine

De buitendienst beschikt over een bus enkele cabine voor het dagelijks werk in de wijken. Voertuig is 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag dit voertuig willen vervangen in 2021.

B.3 Bedrijfswagen Boa

De Boa's beschikken over een bedrijfswagen, voor toezicht en handhaving voertuig 6 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zoals het vervangen van het accupakket zouden we dit voertuig willen vervangen in 2021.

B.4 Bestelauto

De buitendienst beschikt over een bestelauto voor het dagelijks werk in de wijken voertuig is 8 jaar oud en gezien de te verwachten onderhoudskosten zouden we graag dit voertuig willen vervangen in 2021.

Overhead

Gemeentehuis

O.1 Meubilair gemeentehuis

In 2019 is er een pilot geweest voor een nieuwe inrichtingsconcept. Hierbij zijn er negen test werkplekken geplaatst waarbij aan alle collega's is gevraagd om hier van gebruik te maken en een vragenlijst in te vullen. Met de uitkomsten van deze pilot en het advies van een externe adviseur wordt er in 2020 gekeken hoe we het gehele gemeentehuis anders kunnen gaan inrichten. Planning hierbij is om eind 2020 de aanbesteding te hebben afgerond waarna de daadwerkelijke levering van het meubilair in 2021 plaatsvindt.

ICT: vervanging hardware

O.2 Discussie-installatie

In 2021 is de discussie installatie in de raadzaal economisch afgeschreven voor dit moment is deze technisch nog niet afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken worden of deze aan vervanging toe is.

O.3 2e Discussie-installatie

In 2021 is 2de discussie installatie economisch afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken of deze vervangen moet worden.

O.4 Mobile geluidsinstallatie

In 2021 is de mobile geluidsinstallatie economisch afgeschreven voor dit moment is deze technisch nog niet afgeschreven. In de loop van 2021 zal gekeken worden of deze aan vervanging toe is.

O.5 Presentatieschermen (vaste t.b.v. raadzaal & draagbare)

In het nieuwe huisvestingsplan worden ook de vergaderruimtes meegenomen en zal gekeken worden of er vervanging/uitbreiding nodig is van de huidige apparatuur.

ICT: vervanging software

O.11 SmartDocuments (sjablonen)

Vervanging van Smart Documents sjablonenprogramma is gekoppeld aan de doorontwikkeling dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

O.12 JCC klantbegeleidingssysteem

Het klantbegeleidingssysteem is met de migratie van de software naar Serverpark van Breda geactualiseerd. In relatie tot de verbetering van de dienstverlening zal de doorontwikkeling van het klantcontactcentrum gelijktijdig mee optrekken.

O.13 Personeelsinformatiesysteem

Vanuit de vervangingscyclus zou de component van de salarisadministratie in 2021 vervangen moeten worden. Het huidige systeem is in samenwerking met 14 andere regiegemeente aanbesteed. In 2021 wordt overleg gevoerd met deze regiegemeenten hoe dit op te pakken.

O.14 Centraal content management systeem/website intergr.

Dit betreft een periodiek vervanging van het Content Management Systeem van de gemeentelijke website. Bij goed functioneren zou nog gebruik gemaakt kunnen worden van 2x een verlengingsperiode van 1 jaar. Echter door verplichte upgrade noodzaak van het onderliggende besturingssoftware (Drupal) wordt in 2021 een nieuwe aanbesteding voorbereid, zo mogelijk in samenwerking met gemeente Breda.

O.15 Zaaksysteem (Mid-office) & DMS fase 1

Dit krediet betreft de initiële opzet van het Document Management Systeem. De vervanging zal in het kader van de verbetering van dienstverlening en bedrijfsvoering de basisvormen en worden samengevoegd met de uitvoering van het verbeterplan doorontwikkeling Informatievoorziening, welke in 2021 zal worden opgepakt.

O.16 CMS (sitemanager 3 VIP-totaal)

Dit is de vervanging van een later uitbreiding op de software van de gemeentelijke website (84) deze kredieten samenvoegen en in 2021 opnieuw aanbesteden.

O.17 Vastgoed infosysteem (GIS)

Vervanging van de Geografische informatiesystemen is opgenomen in de projectenkalender voor 2021. Om tot vervanging/aanpassing te komen wordt in 2021 eerst een beleidsplan geschreven ten behoeve van de doorontwikkeling van de GIS omgeving.

O.18 Inrichting bedrijvenloket

Inrichting bedrijven loket kan in samenspraak met ontwikkeling Mijn overheid worden opgepakt en uitgevoerd Deze onderwerpen make tezamen onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

O.19 Implementatie M.O. berichtenbox

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

O.20 Implementatie M.O. lopende zaken

Mijn Overheid (berichtenbox en lopende zaken) maken onderdeel uit van de doorontwikkeling van dienstverlening. De uitwerking zal in 2021 aan de hand van de prioritering op de projecten kalender worden uitgevoerd.

O.21 Sportaccommodaties HTA

De vervanging van de software voor planning en beheer van sportaccommodaties is op de projectkalender geplaatst voorlopig gepland om in 2021 op te pakken. Door prioritering van de onderwerpen op projectkalender zal aangegeven kunnen worden welk moment het meest geschikt is om de vervanging of aanpassing uit te voeren.

O.22 Gegevensmagazijn /-makelaar

Na het opstellen van het Geografisch informatiebeleidsplan kan worden bepaald op welke wijze de huidige gegevensmakelaarsfunctie zal moeten worden aangepast.

O.23 Modernisering GBA (basisregistratie personen)

De ontwikkeling van het landelijke project modernisering GBA is stop gezet. Dat wil niet zeggen dat er in het geheel niets ontwikkeld wordt. De huidige leveranciers van de software voor deze basisregistratie ontwikkelen nog wel door zodat de dienstverlening van burgerzaken producten verbeterd kan worden. In 2021 wordt in samenhang met de gemeentelijke doorontwikkeling op gebied van dienstverlening bepaald hoe dit verbetertraject vorm te geven.

O.24 Iconrol (meta data manager, DSP)

Vervanging van I-controller is gekoppeld aan de doorontwikkeling van dienstverlening en digitaal werken. Dit zal aan de hand van de prioritering op de projectenkalender in 2021 worden opgestart en nader uitgewerkt.

6. Specifieke richtlijnen Verbonden Partijen

Inleiding

In de paragraaf Verbonden Partijen staan financiële en beleidsrichtlijnen voor de begroting 2021 van alle Gemeenschappelijke Regelingen met wie de Gemeente Drimmelen verbonden is. In deze begrotingsbijlage beschrijven we de financiële en beleidsrichtlijnen die voor de begroting 2021 van een Gemeenschappelijke Regeling gelden.

Aanvullende beleidsrichtlijnen Regio West-Brabant (RWB)

1. In de 2e bestuursrapportage wordt een voortgangsrapportage verwacht over de realisering van het actieprogramma 2019-2023.
2. In de begroting 2022 wordt een doorkijk gegeven naar het actieprogramma vanaf 2023.
3. In de begroting 2022 dient een voorstel opgenomen te zijn over de voortzetting van de financiering van het programma Vrijetijdseconomie.

Aanvullende financiële richtlijn Regio West-Brabant (RWB)

Bij de uitvoeringsgerichte taak Kleinschalig Collectief Vervoer geldt voor de vervoersprijs per eenheid een aanpassing aan de hand van de branchegerichte NEA-index. Verder worden de vervoerslasten begroot aan de hand van het geprognosticeerde gebruik van de vervoersvoorziening. Doorbelasting van kosten aan gemeenten en provincie vindt plaats op basis van realisatie.

Aanvullende beleidsrichtlijnen GGD

De GGD voert in West-Brabant de in de Wet Publieke gezondheid aan de gemeenten opgedragen taken uit. Op onderdelen betreft dit ook taken die vallen onder de Jeugdwet, Omgevingswet en de wet op de Veiligheidsregio's. De GGD blijft alert op de rol die zij in ketenaanpakken heeft, waarbij passende aansluiting op het lokale beleid leidend is. Voor kwetsbare burgers die onvoldoende regie kunnen voeren levert de GGD in afstemming met ketenpartners de benodigde bijdrage aan een adequaat vangnet.

De 3 in de 'Agenda van de Toekomst' opgenomen (hoofd)ambities zijn leidend voor de opstelling van de Begroting 2022. De GGD zorgt er tevens voor dat in deze begroting:

- a. De in overleg met gemeenten aangescherpte prestatie-indicatoren zijn opgenomen, met het doel beter zicht te verkrijgen op de te behalen resultaten.
- b. Een overzicht is opgenomen met een uitsplitsing van de kosten van de basistaken en de kosten van de aanvullende ambities die de GGD bovenop deze taken uitvoert. Uitgangspunt is dat deze ambities binnen de reguliere budgetten uitgevoerd moeten worden.

c. Aangegeven wordt welke taak/taken – op basis van de in 2021 uitgevoerde verkenning – mogelijk uit het basistakenpakket gehaald kunnen worden en in volgende jaren als plusproduct kunnen worden ingekocht.

Eén van de ambities van de GGD betreft de verdere uitbouw en versterking van de preventieve taken. Belangrijk onderdeel hiervan is het regionaal en lokaal invulling geven aan het Nationale Preventieakkoord; dit via het maken van onderbouwde keuzes in maatregelen. In goede samenwerking met gemeenten en lokale ketenaanpakken bouwt de GGD voort aan maatregelen die inwoners stimuleren “de gezonde keuze te maken”.

Per 2020 is aan de GGD een structurele bijdrage van € 150.000 toegekend voor een beleidsintensivering op het gebied van infectieziektebestrijding. Deze extra middelen hebben een stevige impuls aan infectieziektepreventie gegeven. Naar aanleiding van de Covid-19 uitbraak in 2020, vragen wij de GGD uiterst alert en paraat te zijn om een mogelijke uitbraak van een nieuwe infectieziekte te voorkomen.

Ten behoeve van de ‘Modernisering van de GGD-dienstverlening’ heeft het Algemeen bestuur ingestemd met de vorming van een bestemmingsreserve van € 300.000 (vanuit het positief resultaat 2019). In de begroting 2022 geeft u een beschrijving van deze moderniseringsslag en de effecten hiervan plus inzicht in het verloop van deze reserve

Per 2021 heeft het rijk de Decentrale Uitkering Uitstapprogramma Prostituees (DUUP) ingevoerd met Tilburg als centrumgemeente voor Midden- en West-Brabant en Zeeland. In 2021 blijft de landelijke bijdrage voor het uitstapprogramma nog gelijk aan 2020 en is ook al een gemeentelijke bijdrage van maximaal € 150.000 in uw begroting voor 2021 opgenomen. Vanaf 2022 is landelijk voor West-Brabant € 40.000 minder beschikbaar. Op basis van een evaluatie in 2021 laat u het Algemeen bestuur een Besluit nemen over hoe het uitstapprogramma vanaf 2022 het best gecontinueerd kan worden en in welke mate daarbij een gemeentelijke bijdrage benodigd is.

In de begroting 2021 is opgenomen dat de GGD inzet op preventie van ziekteverzuim binnen het primair onderwijs. U zou graag de M@zl-aanpak in het PO willen invoeren en u verwacht hiervoor extra middelen nodig te hebben. In een voorstel onderbouwt u wat de implementatie van M@zl in het PO inhoudelijk en financieel voor gevolgen heeft en u legt dit in een te nemen Besluit aan het Algemeen bestuur voor.

Aanvullende beleidsrichtlijnen Regionale Ambulancevoorziening (RAV)

1. De RAV waarborgt onder de nieuwe wet ambulancezorg de kwaliteit en continuïteit van de ambulancezorg in heel haar werkgebied. De ambulancezorg dient blijvend te worden uitgevoerd zonder gemeentelijke financiële bijdragen.

2. De RAV informeert de gemeenten tijdig en volledig over de wijze waarop zij de ambulancezorg onder de nieuwe wet uit gaat voeren.

3. Het Algemeen Bestuur heeft de definitieve besluitvorming over de meest geschikte rechtsvorm voor de RAV uitgesteld totdat er duidelijkheid is over de nieuwe ordening van de ambulancezorg. De RAV informeert de gemeenten over de mogelijkheden om over te gaan naar de meest geschikte rechtsvorm. De overgang mag voor gemeenten niet leiden tot nadelige (financiële) gevolgen.

4. De RAV monitort de kwaliteit van ambulancezorg aan de hand van het landelijke kwaliteitskader en neemt de al beschikbare indicatoren uit dit kader op in de begroting. De responstijden A1 en A2 maken hier onderdeel van uit:

- responstijd A1 (melding-aankomst meer dan 15 minuten) 5,5%
- responstijd A2 (melding-aankomst meer dan 30 minuten)

5. De RAV besteedt extra aandacht aan gemeenten waar de overschrijding van A1 ritten, op basis van de jaarstukken en cijfers over 2018, hoger ligt dan 12,5%. Aandacht in de vorm van paraatheid uitbreiding en/of verbeterde spreiding maar ook in de vorm van ondersteuning bij het inrichten van AED netwerken met de geadviseerde 6-minutenzones in deze gemeenten.